

KOMÜNAR

SOSYALİZMDEN KUŞKU DUYMAK İNSANDAN VE ONUN GELECEĞİNDEN KUŞKU DUYMAKTIR

Ocak 2007 Yıl 2 Sayı: 14 Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi

ANLAMA DEVRİMİ

Gerçek PKK'li

PKK

Denizinde

Yüzer

Demokratik Özerklik

İdeolojik Hassasiyet

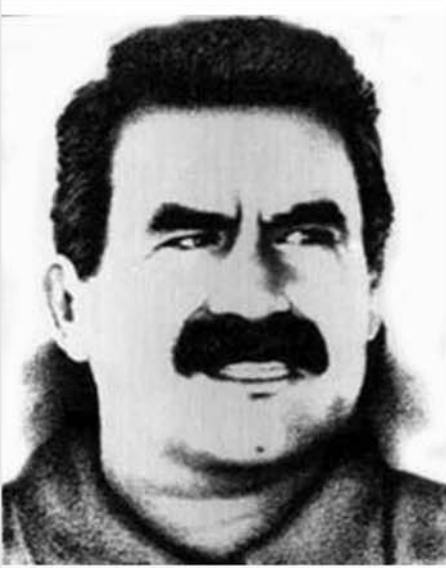

Kadın Mücadelesi

Bireysellik Gerçeği

İÇİNDEKİLER...

*Ben
tüm
devrimciliğimi
büyük utancıma
borçluyum*

Komünardan.....	2
En Büyük Devrim Anlama Devrimidir.....	3
Demokratik Özerklik.....	7
İdeolojik Hassasiyetini Yitiren Birey Partileşemez	11
Demokrasi Nedir? Ne Değildir? -1.....	23
Kadın Mücadelesi ve Ulus-Ulusal Mücadele İlişkisi.....	31
Ateşte Arınmış Bir Yürek Eser Altınok.....	36
Kadın Özgürlük Felsefesinde Sema Yüce Yoldaş.....	44
Din-Devlet İlişkileri Bağlamında Mezhep Ve Tarikatların Gelişimi.....	48
Eleştiri-Özeleştiriden Vazgeçmek Devrimcilikten Vazgeçmektir.....	54
Bireysellik Gerçeği -2.....	67
Yüreği Çarmıhta Doğanlar.....	75
Şiir: Ben Yaşamım.....	78

KOMÜNARDAN

Yeni yılın bu ilk ayında yeni bir komünar sayısı ile okuyucularımızla buluşurken, 2007 yılının başarılı bir yıl olması dileğiyle tüm komünarların yeni yılını kutluyoruz.

Bu ayki sayımızı daha bir anlamlı kılan yakıcı gerçekliğin, karşılayacağımız bu yeni yılın görev ve sorumlulukları bağlamında bizi sorumlu davranmaya itecek, derinden sorgulayıcı ve kamçılayıcı bir konumda tutacak olan iki sarsıcı eylemcinin konumuna atfen yapılmış olan kimi değerlendirmeleri sizlerle paylaşmaya çalıştık.

SEMA YÜCE ve ESER ALTINOK...

Ocak ayı, Eser ALTINOK' un şahadet yıl dönümü. Oldukça öğretici, düşündürücü, bir halk tarihinin iki ayrı gerçeğinin bir kişide dile gelmesi, ihaneti direniş sureti ile yenen bir kişiliğin çarpıcı yaşam öyküsü...

Evet...Sadece bu yoldaşları hatırlamak ve anmak için değil, hem anılarına bağlılığın bir gereği ve hem de komünarın, bu eşsiz militanların yaşayan dili olması gerektiğine inanarak bu ayki sayımızda, onların anlamlı gerçekliklerine de yer vererek okuyucularımız ile paylaşmaya çalıştık. Komünar idealimizin yol göstericisi olan bu yoldaşları güncele taşıyabilmek; onları bizle buluşturan, bizleri ise gelecek ile buluşturacak olan gerçekliğin birer taşıyıcısı olabilmemizden geçtiğine inanıyoruz. Ki onlar Apocu ideolojikleşme karşısında kendinde büyük ideolojik buluşmayı ve militanlaşmayı yaratanlardı. Tarihin bütün büyük eylemcileri de, gerçeğe duyarlı kılan bir zihin aydınlanmasının insanıydılar. Bir kere zihin ve ruh aydınlanmaya yüz tuttu, hiçbir illet, hiçbir lanet onu, gittiği yolun yol takipçilerine bir meşale olmayı engellemeyezdi.

Komünar olarak böyle bir aydınlık buluşmaya zemin teşkil edecek bir yayın akışı içinde belirli konulara öncelik vermeye, böylelikle de okuyucularımız ile en kayda değer paylaşımın ve buluşmanın buradan geçtiğine hep inandık. Bu yüzden her sayımızda olduğu gibi bu sayımızda da ideolojik-teorik tartışma konularına öncelik vererek işlemeye özen gösterdik. Geçen ayki sayının devamı olan Bireysellik Gerçeği, Eleştiri-Özeleştirme konuları yanı sıra, yeni konulara da yer ayırmaya çalıştık. Partileşme yolunda ideolojik hassasiyetin rolü, din-devlet bağlamında mezhep ve tarikatçılığın gelişimi, kadın özgürlük mücadelesinin ulus ve ulusal mücadeleyle ilişkisi gibi konuların güncel planda önemli sorunlara işaret ettiği gözetilerek okuyucuya sunuldu. Bu bağlam içinde sunulan konu ve değerlendirmelerin içerik bakımından, güncel planda ele alınan sorunlara ve yürütülen tartışmalara, ilgili olan komünar okuyucularına yetersiz de olsa, belirli bir düşünsel katkıyı sunacağını umut ediyoruz.

Bir sonraki komünar sayısında buluşmak dileğiyle...

Devrimci Selam Ve Saygılar...

EN BÜYÜK DEVRİM ANLAMA DEVRİMİDİR

Reber Apo

Zaman ve mekânı doğru değerlendiremiyorsunuz. Adeta bir günü bir ay haline getirerek karşılık veriyorsunuz. Bu da giderek kendini daha fazla dayatan bir savaş gerçeğimiz oluyor. Kadro politikamızın kişiliklerinizde en az düşman kadar etkili engellerle çarpıştığı, kırılmalara uğradığı ve bir türlü arzulan seviyede özünüze inmediği sıkça tekrarladığımız bir husustur. İyi niyet, kaba cesaret ve fedakârlık sağlam bir kadronun ölçütü olarak değerlendirilemez. Ne kadar zoru yaşadığı, ne kadar kaba çaba harcadığı da bir kadro olmak için ölçüt olamaz. Bugünün PKK çizgisinin kadrosu olmanın ideolojik olduğu kadar politik incelik gerektirdiği ve sanat yönünün de çok üst düzeyde olması gerektiği açıktır. Dünya ölçüsünde bile bunun birçok partiden daha fazla incelik istediğini peşinen kabul etmeniz gerekir. Eğer çokça açığa çıkmış olan bu kadro belası haline gelmek ve öyle kalmak istemiyorsanız, kişiliğinizin geçmiş yapısı, özellikleri ve hedefleri ne olursa olsun, bunu kırmaktan, kişiliğinizi gerçek PKK ölçülerine göre hedeflendirmekten ve kendinizi buna göre yapılandırmaktan başka bir seçeneğiniz yoktur.

Yıllardır kendi dar yaklaşımlarınızı inanılmaz ölçüde geliştirip gittiğiniz her alanda bunu daha da köklü bir biçimde pratikleştirmeniz, bizim en temel bir iç kadro sorunumuzdur. Acaba kendinizi tanımaya başladınız mı? Bu konunun ciddiyetinin ne kadar farkındasınız? En büyük savaş her zaman kişinin kendi içindeki savaştır. Acaba buna anlam verebilir misiniz? Bu konuda gerçek özveriyi, fedakârlığı ve disiplini, bunun yoğun düşünce ve davranış şekillenmesini

geliştirebiliyor musunuz? Bu anlamda kendinize bir PKK kadrosu gözüyle bakabiliyor musunuz? Şu anda kadro enflasyonu var ve bilindiği gibi enflasyon da hep yıkım getirir. İyi niyetinizden kuşku duyulmamakla birlikte, kadrolaşma anlamında tam bir enflasyonu, yani çok ucuzlamış bir konumu yaşıyorsunuz. Komutanlık arzularınız yükseliyor; fakat onun gerçeklerine göre kendinizi şekillendiremiyor ve farkında olmadan zarar veriyorsunuz. Hiç kimse bu davranışlarla PKK'nin temsil edileceğini sanmasın. Bu konuda büyük tahammül gücümüz olmakla birlikte, şimdiye kadar bendeki izlenim, bu halinizle PKK çizgisinin kadrosu olmanızın zor olduğudur. Bizim saflarımıza gelişiniz elbette anlamlı olmak zorundadır ve anlamı da belirttiğimiz çerçevededir. Gelip de kendini bir ağırlık gibi gittikçe daha karmaşık, geri ve tehlikeli yaklaşımlarla dayatmak yanlıştır. Bizim ortamımıza düşmüş yardıma muhtaç birisi gibi değil, yüce kurtuluş değerlerin temsil etmek, düşmanı yenecek olan azim, irade ve ustalığı bir an önce kapmak için buraya gelinir. Bireysel dertlerine çare bulmak için değil, halkın genel kurtuluşuna kesin güç verecek militan olmak amacıyla buraya gelinir. Peşinen bunu böyle değerlendirip günlük katılımı bu çerçevede üstün bir disiplinle yapmanız, eğer kendinize dair bir katılım sözünüz varsa, bunu ancak böyle anlamlı ve iddialı bir biçimde gerçekleştirmeniz gerekir.

Düşmanını küçük görmeyenler, düşmanı yenmenin gereğine inananlar, yaşamın sıkıntısını ve kabul edilemez niteliğini kavrayanlar, ancak buna rağmen yaşamaktan umut kesmeyenler,

doğru, güzel ve başarılı bir yaşamın tutkusunu esas alanlar; zorluklarımız ne kadar büyük olursa olsun, engeller ne kadar fazla olursa olsun, bu söylenen çerçeve dahilinde kendilerine bir hedef ve uygulama gücü vermekten çekinmezler, bundan geri kalmazlar. Bireysel hedefler ve çeşitli iç sorunlarla kendilerini uğraştıranlar ortamımızdaki zorluklara dayanamaz ve problem olmaktan da kendilerini kurtaramazlar. Şu anda genelde yaşanan durum budur.

Büyük davalara kalkışlar basit iç sorunlara takılmayı, hele hele davaya büyük tutkular ve düşüncelerle bağlanmamayı kabul etmez. Zaten maddi teşviklerle veya bazı keyfi tutumlara pirim vermekle böylesine büyük davaların kenarından bile geçilmez. Tam tersine, bu tutumlar gün be gün ona ters düşmeye ve ihanet etmeye götürür. Bireysel rahatlıkla, bazı özlemlerine tatmin yolları aramakla büyük davalara ancak ihanet edilir, ters düşülür ve davalarla oynanır.

Size bu anlamda kendi tecrübelerimi çok açıkça gösteriyorum.

Dava adamlarının nasıl şekillendirilmesi gerektiğini ortaya koyacağız; bunun büyük bir önemle ele alınması gereken, bizim için büyük görevlerin başında gelen ve bütün hazırlıkların özünde yer alan en belirleyici bir çalışma olarak göstereceğiz. Eğer gücünüz ve yoldaşlıkta bir iddianız varsa, bunların hem gereklerine hazır olmaktan, hem de bütün sonuçlarına katlanma kararlılığını göstermek ve gereklerini yapmaktan çekinmeyeceksiniz. Gençliğiniz ve yiğitliğiniz bu anlamda kendisini göstermelidir. PKK'nin kendisi budur.

Benim görebildiğim bazı hususlar var. İster aile ister düzen altında şekillenmiş olsunlar veya bir kendini bilmez gibi kendi kendilerini tanımaz

hale getirsinler, kişilikler şu anda hiçbir halkta görülmemiş bir sorumsuzluğu yaşıyorlar. Amaçtan kopukluğu, kendini kandırmayı, bir türlü otoriteye ve hakim olmaya kendini layık görmemeyi ve böylece bir zavallılıktan kurtulmayı önemli oranda yaşıyorlar. Bizim saflarımıza gelenler, PKK'de bu temelde bir kadrolaşmayı esas alanlar, artık anlama işinde tutarlılığı, dürüstlüğü ve vicdanlılığı yakalamak zorundalar. Kendimi bildim bileli en esef ettiğim durum, kendine hiç dikkat etmeden ve gerçek özelliklerini tanımadan, sorunlarını çok bayat, çok düşünce ve kocakarınca uluorta yere sermek, kendisini yığılmış ve bitmiş

birisi gibi göstermek, son derece şikâyetçi bir ruh halini her düzeyde her yönüyle yansıtmayı marifet bilmektir. Aslında bu konular biraz da edebiyatın konularıdır. Fakat hepiniz buna bayılıyorsunuz. Kim kendini ne kadar dertli, şikâyetçi ve zorda gibi gösterirse, en iyi politikayı yaptığını sanıyor. Olmuyor veya olmayacakmış gibi bir ruh halini ne kadar sergilerse, yaptığının o kadar marifet olacağını sanıyor. Açık söyleyeyim: Ben daha on yaşında bu tutumlardan nefret ederek

**En büyük savaş
her zaman
kişinin kendi içindeki savaştır.
Acaba
buna anlam verebilir misiniz?
Bu konuda gerçek özveri,
fedakârlığı ve disiplini,
bunun yoğun düşünce
ve
davranış şekillenmesini
geliştirebiliyor musunuz?
Bu anlamda
kendinize
bir PKK kadrosu gözüyle
bakabiliyor musunuz?**

insanlardan uzaklaştım ve seçkince bir yol arayışına girdim. Bununla beni aldatmak, oyalamak ve etkilemek imkânsızdır. Önderlik gerçeğinde en yalın bilinmesi gereken bir husus da budur. PKK'yi bugüne kadar getiren de bu tutumdur. İşinize geliyorsa, derdiniz veya şikâyetiniz fazlaysa, Marko Paşaya gidin diyelim. Yok, yüksek çözüm gücüne ulaşmak istiyorsanız, bunun birinci şartı anlama işinde ciddiyet ve bunu pratik yaşamda hakim kılmada dirayet göstermektir.

Şimdi yavaş yavaş herkes Önderlik otoritesinin etkisinden söz ediyor. Olabilir ve bu

*Her zaman söylediğim gibi
en büyük devrim
anlama devrimidir.
Siyaset bir halkın
bir ulusun, bir sınıfın
hatta bir partinin
hayati değerler konusunda
en yoğunlaşmış
ve her an
harekete geçirmeye hazır
olduğu düşünce yoğunluğu
ifade ve hitap gücüdür
Buna iddianız yoksa
kendinizi tehlikeye bulaştırmayın.*

zaten büyük bir savaştır. Dostla ve düşmanla parti içinde ve dışında kıyasıya bir mücadeleyi de yürütüyorum. Sizin iyi niyetinizi göz önüne getirerek söylüyorum: Tercihinizi kesinlikle yerinde ve ertelemeksizin yapın. Politikayla hiç oynanmaz, hele bizde politika ateşten bir gömlektir. O çok sevdiğiniz otorite, çok sevdiğiniz etki, komutanlığın şu veya bu özelliği ateşten gömlektir ve sırta geçirilmez. Onu sırtına geçirenler, onun kızgın bir zırh olduğunu, sadece amansız savaşmak, bazı düşman darbelerinden korunmak ve düşmanı vurmak için onu giydiklerini bilmek zorundalar. Yoksa deliler bile bu gömleği giymez. Bunu mutlaka anlamalısınız.

PKK'nin savaş gömleğini giymek yakıcıdır. Eskiden bu bir zırhtı, şimdi kurşun geçirmez gömlekler diyorlar. Ancak bunlar şeklidir. PKK gömleği farklıdır. Ama bizdeki daha yakıcıdır, daha ağırdır. Onu giymek, yalnız şövalye savaşlarında kullanmak veya bazı kurşunlara karşı kendini korumak için değildir. PKK gömleği tufan gibi, sağanak gibi her taraftan akan bütün saldırı araçlarına, ideolojik-politik saldırıya -ki, teknik bu saldırının çok az bir kısmıdır- karşı kendini koruma zırhıdır. Onu giymeseniz, bir gün dayanmanız bile mümkün değildir. Eğer giyerseniz de ağırlığı vardır ve şiddetli savaşacaksınız.

Eskinin şövalye savaşlarını göz önüne getirin. Onlar ufak bir açık bulduklarında nasıl mızrağı zırha saphıyorlardıysa, sizin de PKK gömleğinde ufak bir yırtığınız lime lime olmanıza yol açar. Bunun için ideolojik zırh, politik zırh, askeri zırh diyoruz.

PKK'nin kimliğini ve kişiliğini kendilerine yakıştıranlar, eğer bu işi çocuk oyuncuğu olarak görmüyorlarsa -biliyorsunuz, yapay çocuk oyuncakları da hazırlanmıştır-, çocuk oyuncaklarına benzer bir giyinmeyi esas almamışlarsa, PKK'nin komutanlık ve Önderlik gömleğinin çok yakıcı olduğunu iyi bilmeliler. Bana öyle geliyor ki, sizler bunu daha çok çocukça, piyasada nasıl sahte tabancalar ve yapay savaş oyunu aletleri varsa, onlara özenir gibi kullanıyorsunuz. Bu feci bir şeydir ve sonuçları gün be gün yakıcılaşmaktadır. Ortaçağların o şövalye savaşlarını bile geride bırakan, hem de bireysel inisiyatifle yürütülen bir savaşçılığı esas aldığımızı kesinlikle bilmeniz gerekir.

Bizde zorlama yoktur. Savaşçı, hatta komutan olmak istiyorsunuz. Ama onun da gerçeğine akıl erdirmek gerekiyor. Yoksa biçilirsiniz. "Ne de olsa Kürd'üz, şimdiye kadar hiç tecrübemiz yoktu, ilk etapta böyle olması kaçınılmazdır" diyeceksiniz. Ancak düşman da ilk etapta yerle bir ediyor. Geçen gün gördünüz; sözde politikayı legal düzeyde yürüten bir yurtsever, parti kongresinde, büyük ihtimalle Türk polisinin oldukça iyi planlanmış bir provokasyonuna engel olmak şurada kalsın, ona ardına kadar fırsat sunmaktan kendini alıkoyamadı. Kaldı ki, düşman açısından bu o kadar önemli olmadığı için, üzerine fazla gitmedi. Ama tehlike şöyle sırtıyordu: "Bir anda kapalı spor salonunun her tarafını sarmalıydık, tek bir kişiyi sağlam bırakmamalıydık" dediler. Bunu eski bir savcı söylüyor. Bu bir devlettir. Birileri orayı yakabilir ve hepsini katledebilirdi, ama zamanı ve yeri uygun değildi. "Sen misin biraz muğlak kalan, devlet çizgisine gelemeyen, hele gel içeri" dediler. Çoğunu içeri aldılar, akıl verecekler. Burada politika yapmanın yolu devlet çizgisine gelmekten geçer. Buna karşı daha fazla direnenleri "Bak, böyle yaparız" diye tehdit ettiler.

Bizim parti merkezimiz de, kadrolarımız da bunu anlamaktan bile uzaklar. Aylar ve yıllar geçecek, belki biraz kafaları olageleni ve yapılmak isteneni anlayacaktır. Böyle pratik politika olmaz. Bu, kendilerini lokum gibi sunmaktır. Aynı zamanda bunu "Legal kurumlarda rahat yaşanır; yeni bir kadro tipi oluşuyor, burada bayağı bürokratik biçimde yaşamak da mümkünmüş" diyenlere, PKK içinde yaşamı böyle yorumlayanlara söylüyorum. Bu tutumlar kendi kendini aldatmaktır ve hiçbir zaman buna fırsat verilmez. Anlamıyorlar, çünkü anlamak büyük bir iştir ve büyük çaba ister.

Her zaman söylediğim gibi, en büyük devrim anlama devrimidir. Siyaset bir halkın, bir ulusun, bir sınıfın, hatta bir partinin hayati değerler konusunda en yoğunlaşmış ve her an harekete geçirmeye hazır olduğu düşünce yoğunluğu, ifade ve hitap gücüdür. Buna iddianız yoksa, kendinizi tehlikeye bulaştırmayın.

Önderlik gerçeği deyip duruyorsunuz. Burada inanılmaz bir çelişki var. Hiç kimse bize öğretmediği halde, bütünüyle yaşamdan öğrendiğimiz, hatta herkesin şaşkırtmaya ve kandırmaya çalıştığı bir Önderlik gerçeğine rağmen, her türlü tehlikeyle karışık bir biçimde buraya kadar yol almamızın size göre hiçbir öğretici değeri yoktur. Halbuki bu bir gerçekliktir; yaşandı, savaşıldı ve buraya gelindi. Ancak bunun derslerini bile doğru dürüst almaya yanaşmıyorsunuz. Yine eski çocukluk oyunlarına, eski ailecilik ve toplumsal düşkünlük oyunlarına devam ediyorsunuz. Böyle devam ederseniz, kendi adınıza yazık etmiş olursunuz. Ben kimseyi ucuz etkilemek istemem, tüm insani ilişkilerimde önce yüce ve doğru öğretiyle işe başladım. Hiç kimseye ahbap çavuşça davranmadım, yüksek düşünce ve duyguları esas almayan bir yaklaşıma tenezzül bile etmedim. Bunu bozanlar veya tersine çevirenler ben değil sizler oldunuz. İnanılmaz ölçüde fitne fesattan tutalım, olayları çok dar çıkarlarına alet etme ye kadar birçok olumsuzluk daha çok sizin yaklaşımlarınızda gözüktüyor.

Güç yetirmeyi bir kişilik özelliği olarak anlatıyorsunuz. Ben de size diyorum ki, o özellik kölelikle bağlantılıdır. Köleliği dillendirmek,

kişiliğinizde sürekli zayıflığı yansıtmaktadır. Düşmana karşı durmak bir yana, kendinizin nasıl iyi bir köle olduğunuzu izah etmekle meşgul-sünüz. Köleliğini iyi izah etmek, hal ve hareketlerle bunu yansıtmak soylu bir davranış olmaz ve bir kurtuluş eylemi olarak değerlendirilmez. Düzen sizi bol bol şikâyet etmeye, kendini yere atmaya, işleri tıkatmaya, boş işlerle uğraşmaya, komploculuk yapmaya, kendini aldatmaya ve ağlayıp sızlamaya alıştırmıştır. Zaten bizim toplumumuz bu konuda birincidir ve bu toplumsal gerçekliği parti içine yansıtmaya da biraz böyle oluyor. Fakat bütün bunlar yüce öğreti ve davranış seçkinliği anlamına gelen Önderlik gerçeğine aykırıdır. Çünkü sapkınlığı ve münafıklığı ifade eder.

DEMOKRATİK ÖZERKLİK

_____ M. Karasu

Önderliğimiz sık sık Türkiye'de Kürt sorununun demokratik özerklik çerçevesinde çözüleceğini söylemektedir. Bunun Türkiye koşullarında en uygun çözüm olduğunu vurgulamaktadır. Önderliğimiz demokratik cumhuriyet içinde Kürt sorununun çözümünden söz ederken kastettiği cumhuriyetin demokratikleşmesi temelinde gerçekleşecek bir demokratik özerklikti. Ulusal sorunların çözümü eskiden daha çok bağımsız devlet yada Federasyon olarak anlaşıldığı için Demokratik cumhuriyet yada Demokratik özerklik anlamamazlıktan gelindi. Bu yazımızda demokratik özerkliğin ne anlama geldiğini izah edeceğiz.

Ulus devlet kavramı esas olarak ta Kapitalizm çağının başlamasıyla birlikte Burjuvazinin savunduğu bir devlet biçimi oldu. Aynı etnik topluluğun yada uluslaşma sürecine giren halkların yaşadığı ülke sınırlarının ulus devlet çizgileriyle kuşatılalar sömürme tekeli ele geçirme burjuvaların temel amacı olmuştur. Kapitalizmin gelişmesi için elverişli bir çerçeve olarak görülen ulus devletler tek bir ulusu esas alarak kurulmuştur. Bu devletlerin sınırları içinde ağırlıklı bir ulus var olsa da birçoğunda farklı halklarda yaşadığından zaman içinde bu uluslarla söz konusu devletler arasında sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Devlet içinde ağırlığı bulunan ulusun ayrıcalıklı olması yada baskı altında tutulmaları bu ulusları, halkları, etnik toplulukları hakim ulus adına hareket ettiğini söyleyen ulus devletlere karşı bir

mücadele içine girmelerini beraberinde getirmiştir. 20. Yüzyılın bir yönünün de ezilen ulusların ulusal devletlere karşı mücadele yüz yılı olması gerçeği böyle ortaya çıkmıştır.

Ulus devlet zihniyeti, her ulusa bir devlet yaklaşımının ürünü olduğundan ezilen uluslarda benzer bir zihniyetle ulus devlet olmak istemişlerdir. Öyle ki bu zihniyet Birleşmiş Milletlerde de benimsenmiştir. Sosyalistlerde esasın da burjuva yaklaşım olan bu düşünce ve pratiklerden etkilenecek ulusların kendi kaderini ele almayı ağırlıklı olarak bir devlet olma biçiminde yorumlayarak burjuva ulus devlet anlayışına meşruiyet kazandırmışlardır. Ezilen ulusların 20. yüz yılda devlet amaçlı mücadele etmelerinde bu sol düşüncenin ağırlıklı etkisi vardır.

Devlet dışında diğer bir çözüm olarak ta federasyon gündeme getirilmiştir. Federasyonlar, söz konusu ulus devletin anayasası çerçevesinde ulus devlet sınırları içindeki bir halka yada ulusa verilen özerklik biçimlerinden biridir. Federasyon kimi ülkelerde daha geniş bir özerliğe kimi ülkelerde dar bir özerliğe sahiptir. Genel olarak federe devlet denen ünitelerin anayasada belirlenmiş çerçevede federal devlet denilen merkez üniteye bağlı olmasını ifade eder. Ayrı meclisi, hükümeti ve kurumları bulunur. Ancak bu meclis ve hükümetlerin hangi konuları ele alacağı ve ya alamayacağı anayasada belirtilmiştir. Bu anayasanın demokratik olup olmaması şart değildir. Federasyon yalnız demokrasiye duyarlı devletlerde değil demokratik olmayan ülkelerde de uygulanabilir.

Federasyonlara yakın bir sistemde eyalet sistemidir. Eyalet sistemi olan ülkeler federal devletlere yakın özelliklere sahiptir. Zaten birçok federal devletin yerel birimleri veya üniteleri eyalet olarak tanımlanmaktadır. Almanya federal bir devlet ama alt birimleri eyalet olarak anılmaktadır. ABD, Birleşik devletler olarak ifade edilir, hükümetine de federal hükümet denir. Alt birimler ise eyalet olarak adlandırılır. Bu sistemlerde Eyaletlerin görev ve sorumluluk alanları da Anayasalarla belirlenmiştir. Bu eyalet sistemlerinin anayasa da belirlenmiş yetki ve görev sınırları da aynı değildir. Eyalet sisteminin uygulanması söz konusu ülkenin demokratik olup olmamasıyla ilgili bir konu değildir. Örneğin Pakistan ve İran da da eyalet sistemi vardır. Ancak demokrasiye duyarlı olan devletlerde eyaletlerin daha fazla söz ve karar sahibi olması demokratikleşmenin doğası gereğidir.

Federasyon ve eyalet sistemleri dışında bölgesel özerklik denen statüler vardır. Bunların da

sınırları merkezi devlet anayasası tarafından çizilmiştir. Bu yerel birimlerin kullandığı yetkiler, federe devletlerin kullandıklarına göre daha azdır. Bu nedenle federal devletlerdeki yerel ünitelere devletçik adlandırması da yapılmaktadır. Ulus devletler içinde bölgesel özerklik, yerel otonomi gibi uygulamaların olması bu devletlerin demokrasiye duyarlı olduğu anlamına gelmez.

Bu devletlerde de, yerel birim şu yetkileri kullanır, şu işleri yapar denilerek sorumluluk çerçeveleri çizilir. Bu sorumlulukları demokratik kurallar içinde yapması gibi bir koşul aranmaz. Söz konusu ulus devlet demokrasiye duyarlı ise bölgesel birimlerde de demokratikleşme gelişir. Öte yandan bölgesel özerkliği oluşturan üniteler eğer mücadele verirlerse merkezi devletin yetkilerini daha fazla sınırlayabilirler. Bu tür mücadele ve sınırlamalar, federal devletler içinde söz konusu olabilir. Bu tür mücadeleler sadece yerel birimlerin yetkilerini artırma nitelikli olacağı gibi demokrasi açısından da gelişme ortaya çıkaran nitelikte de olabilir.

Yerellerin yetki ve inisiyatif alanının var olmasının demokrasinin varlığı anlamına gelmediğine en iyi örnek federal devletlerde ki yerel otonomilerdir. Zaman zaman feodal beylikler merkezi federal devletin yetkilerini sınırlarlardı. Bunun demokratik bir gelişme olmadığı açıktır. Doğuda ki merkezi feodal devletlerden farklı olarak Avrupa da yerel prensler merkezi yönetimden özerk bir yaşam statüsü edinmişlerdir. Ancak Avrupa da demokrasinin gelişmesinde belirleyici etkenlerden birisi olmasa da, merkezi feodal krallıkların bu beyler üzerindeki otoritesinin belirlenmiş sınırları olması bu yerel otoritelerin demokrasinin gelişmesinde sınırlı düzeyde etkilerinin olduğu da söylene bilinir.

Ulusal sorunların çözümü 20. Yüzyılda esas olarak bağımsız devlet, federasyon ve ya bölgesel özerklik biçimleri temelinde gerçekleşmiştir.

Siyasal literatürde kullanılan konfederasyon biçimindeki devlet birlikleri, bağımsız kabul edilen devletlerin sözleşme ile bir araya gelmesini ifade ettiğinden ayrıca değerlendirmeye gerek yoktur. İki yada üç (fazlada olabilir)bağımsız devlet bazı konularda güçlerini bileştirmek yada bazı işleri birlikte

yapmak için anlaşarak bir konfederasyon devlet birliği kurabilirler. Eğer ulusal sorunlarda böyle konfederasyon tanımlı çözümler gündeme gelmişse bunu devlet olma kategorisi içinde değerlendirmek gerekir.

Ulusal sorunların çözümünde tartışılan ve bazı ülkelerde uygulanan bir modelde kültürel özerklik

**Kültürel özerklik
bir toplumun
kimlik, dil
ve
kültürün tanınması
ve
bu hakların
söz konusu
toplum tarafından
kullanmasını ifade eder.**

19.ve 20. Yüzyılda bu tür çözüm modelleri görüldüğü gibi bu günde kültürel özerklik bir model olarak birçok yerde uygulanmaktadır. Kimi ulusal topluluklar için kültürel özerklik bir çözüm biçimi olarak gündeme gelmiştir. Bu özerklik biçiminde esas alınan söz konusu ulus ve ya topluluğun kültürel haklarını kullanmasıdır. Bu nedenle coğrafi tanımlı ifade eden federe, eyalet veya bölgesel kavramlar kullanılmaz. Bazı yerlerde bölgesel kültürel özerklik tanımı yapılırsa da burada

ağırlıklı olarak öne çıkan yine de kültürel özerklik yanısırdır. Kültürel özerklikte de esas olan federe yada bölgesel özellikte olduğu gibi bir toplumun devletle ilişkilene düzeyinin tanımlanmasıdır.

Kültürel özerklik, bir toplumun kimlik, dil ve kültürün tanınması ve bu hakların söz konusu toplum tarafından kullanmasını ifade eder. Bu özerklik biçiminde söz konusu toplumun veya ulusun okulları ve kültür kurumları olur. Bunların yönetimi ve çalıştırması merkezi devletin yasalarına uyulmak koşuluyla bu topluma verilir. Bu özerlikte her hangi bir siyasi yetki düzeyi yoktur. Kültürel özerklik dışında bu topluma devletle ilişkilerini düzenleyen farklı inisiyatif özerklik alanları tanımlanmamıştır. Eğer söz konusu topluluk bir coğrafya üzerinde homojen bir biçimde yaşıyorsa buna bölgesel kültürel özerklik tanımı yapıldığı da olmuştur. Ancak bölgesel kavramının kullanılması söz konusu topluma kültürel halklar dışında bir sorumluluk alanı vermemiş, kültürel alan dışındaki tüm yetki söz konusu merkezi hükümete ait olmuştur. Bugün Bulgaristan da yaşayan Türkler kültürel özerliğe sahiptir. Bulgaristan da demokratikleşme geliştikçe bu özerliğin alanı da genişlemektedir.

Kültürel özerklik tartışmalarının en bilineni Rusya'da Yahudiler için önerilendir. Yahudiler tüm Rusya'ya dağılmış olduğundan buldukları her yerde

kendi kültürlerini geliştirmelerine imkân tanınması ve böyle bir statüye kavuşmalarına kültürel özerklik denilmiştir. Bu düşünceye taraf olanlarda, milliyetçi bir eğilimi taşıdığı iddiasıyla karşı çıkanlarda olmuştur.

Diğer çözüm biçimlerinde olduğu gibi kültürel özerklik içinde söz konusu devletlerin demokrasiye duyarlı olup olmaması koşul değildir. Ancak ulus devlet gerçeğinin diğer ulusları ve kültürleri eritme eğilimi dikkate alındığında, farklı toplumların kimliğinin tanınarak dil ve kültürünün gelişimine imkân verilmesi, söz konusu ülke demokratik olmasa da demokrasinin gelişimi açısından bir engelin ortadan kalması olarak görülebilir.

Bugün kültürel özerklik yaygın bir uygulama alanına kavuşmuştur. Birçok devlet içinde azınlık diye tanımlanan halk gurupları ve topluluklar bulunmaktadır. Bu devletlerde demokratikleşme geliştikçe bu toplulukların kimlik, dil ve kültür sorunlarının demokrasi içinde çözüme kavuşturulması, hatta kültürlerinin canlanması için bu toplulukların birçok bakımdan desteklenip dil kültür ve kimliklerini geliştirmelerinin

teşvik edilmesi görülmektedir. Demokratik her gelişme, geçmişte inkâr edilen ve bastırılan farklı kimliklerin kendisine gelmesi, kültürel olarak açılıp serpileyerek insanlık açısından birer zenginlik haline gelmesi süreci yaşanmaktadır. Demokratik gelişim en fazlada ezilen uluslar, halklar, topluluklar ve kültürler açısından özgür yaşamın önünün açılması ve özgürlük anlamına gelmektedir.

Önderliğimizin ifade ettiği Demokratik özerklik ise belirttiğimiz tüm biçimlerden ayrı bir çözüm yaklaşımını ifade etmektedir. Sözüne ettiğimiz modellerin her birinden biçimsel olarak bazı benzer yanların alınmış olduğu düşünülse de demokratik özerklik tüm bu modellerden farklı bir çözüm yoludur. Kültürel özerkliği çağrıştıran bazı yanları görülse de ondan da farklıdır. Demokratik özerklik demokrasinin varlığını ön koşul olarak kabul eden bir özerklik biçimidir.

Önderliğimiz Türkiye'de Kürt sorunu demokratik özerklikte çözümler derken demokratik

konfederalizm yada demokratik komünalizmden vazgeçmiş değildir. Yada Demokratik özerklikle Demokratik Konfederalizm bir birlerinin alternatifi değildir. Demokratik özerklik söz konusu devletle ilişkiyi, hukuku tanımlarken, demokratik komünalizm devlet dışı toplumun demokratik örgütlenme ve yaşam biçimini tanımlamaktadır. Bu nedenle demokratik özerklik ve demokratik komünalizm farklı kategorilerin tanımı olmaktadır. Yani ikisi de elma cinsinden değildir. Elmalarla armutları karıştırmamak kavramı böyle farklı kategoriler için kullanılmıştır.

Demokratik konfederalizm deki duruş yada halkın demokratik örgütlenme yada yaşam biçimi tüm devletler için geçerlidir.

Demokratik komünalizm de devlet ve devletçi sisteme genel bir karşı duruş gösterilmektedir. Yada kendini devlet dışında tanımlama ve ifade etme vardır. Federasyon bölgesel özerklik, kültürel özerklik yada demokratik özerklik ise bir toplumun yada bir halkın söz konusu devletle kurduğu ilişkiyi tanımlar. Demokratik Komünalizm ise devletle bir ilişki tanımı değildir. Sadece devlet demokrasiye duyarlı olarak kendine tahammül ettiği ve

Demokratik özerklik
söz konusu devletle ilişkiyi
hukuku tanımlarken
Demokratik komünalizm
devlet dışı toplumun
demokratik örgütlenme
ve
yaşam biçimini
tanımlamaktadır.

kendisini tanıdığı müddetçe o da söz konusu devleti, devlet + Demokratik konfederalizm ilişkisi içinde tanır.

Demokratik Konfederalizm tamamen halkın demokratik kurumlaşma modelidir. Bir federasyonun böyle bir zorunluluğu yoktur. Federasyon için önemli olan devletten kopardığı özerklidir. Böyle bir hukuka kavuştuktan sonra kendisinde çoğu zaman söz konusu devletin yereldeki iz düşümü olur.

Önderlik Güney Kürdistan'da büyük olasılıkla üçlü federasyon çözümü olacak dedi. Mevcut durumda zaten yasal ve fiili olarak üçlü federastona dayalı bir federal gerçeği orta çıkmıştır. Böyle olması bizim Güney Kürdistan ve Irak'ın diğer alanları için Demokratik konfederalizm çalışma yapmamızı ortadan kaldırmaz. İster Kürt devletçiliği olsun ister başka devlet olsun bizim Kürdistan halkını Demokratik Komünalizm doğrultusunda örgütlüğe kavuşturmamız demokratik özgürlükçü çizgimizin gereğidir. Dolayısıyla bir Kürdistan federasyonu bir

Kürdistan Konfederalizm inin alternatifi değildir. Yada onun yerine geçmez. Federasyon, Irak devleti ile olan ilişkiyi tanımlarken Demokratik Komünalizm ise Kürt halkının özgürlükleri ve adaleti en fazla geliştireceği demokratik kurumlaşmasını ifade etmektedir.

Federasyon aslında bir proto- devlettir. Bu nedenle demokratik özgürlükçü Demokratik konfederalizm karşısındaki konumu bir devlet konumudur. Bu yönlü bakıldığında Demokratik konfederalizm-devletin yerine geçme anlamında değil-devlete alternatif olduğu gibi federasyona da alternatiftir. Yani federasyonda olduğu gibi bir devletle ilişkilene biçimi değil onu aşmanın söndürmenin modelidir. Bu nedenle Kürt özgürlük hareketi Güney Kürdistan'da demokratik komünalizmi kurulumlaştırma mücadelesini her koşulda sürdürmeye devam edecektir.

Türkiye devleti karşısında kuzey Kürdistan halkının konumunu ifade eden demokratik özerklik birçok yönüyle irdelenebilir. Böyle bir statünün ya da konumun ortaya çıkması için Türkiye'nin demokratikleşmesi gerekir. Çünkü Türkiye de demokratikleşme gelişmeden demokratik özerklik çözümü ortaya çıkmaz.

Demokratik özerkliğin diğer temel bir özelliği, Türk devletinin Kürt halkının ulusal kimliğini tanıdığı anayasa çerçevesinde kabul etmesidir. Ulusal kimliğin kabul edilmesiyle birlikte Kürtçenin eğitim dili haline gelmesi ve kültürel gelişimi için tüm engellerin kaldırılması gerekmektedir. Diğer diller ve kültürler hangi olanaktan yararlanıyorsa, Kürt dili ve kültürünün de aynı olanaklardan yararlanması Kürt kimliğini tanımış olmanın ve demokrasinin gereğidir. Buraya kadar olanlar ve tanınanlar bir kültürel özerliğe denk düşmektedir. Aslında bu bir halkın, olmazsa olmaz haklarını kullanmasıdır. Bireyin yaşam haklarını tanıma gibi bir halkın, bir ulusun, bir kültürün yaşam hakkının tanınması olmaktadır.

Günümüzde bir insanın yaşam hakkını tanı-

mak yetmez. Onun düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü tanımak da demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur. Bu nedenle Kürtlerin kendi meclislerini kurması ve bir yönetim ortaya çıkararak devleti doğrudan ilgilendirmeyen halk sorunlarını çözme imkanına kavuşması yada meclislerin bu yönlü çalışmasına engel olunmaması da bu özerkliğin diğer bir boyutudur. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi günümüzde genel bir demokratik eğilim olduğu gibi

ayrı bir halkın kendi meclisini oluşturması ve halkın işlerinin bir yönetim tarafından yürütülmesi de ulusal bir sorunun çözülmesi açısından çok önemlidir. Devletlerin giderek küçüldüğü ve bir çok yetkinin yereller ve demokratik kurumlara bırakıldığı bir çağda halkların böyle bir meclise ihtiyacı olduğu gibi, halkların var olan sorunlarının devletle çatışmalı biçimde karşıya gelmemesi açısından da bu meclisler gereklidir.

Demokratik özerklik içerik olarak bunları taşımaktadır. Bu çözüm modeli sınırları belli ve kendini devletin

yerine geçiren ya da Proto devlet olan federasyon değildir. Ancak demokrasi koşullarında bir halkın temel demokratik haklarının yaşam bulması ve kendi iradesini bir meclisle ifadelendirmesini tanımlamaktadır. Günümüzde halklar ve tüm toplumlar iradelerini meclisleriyle ifade ediyorlar. Bir yerel meclisin varlığı devletle çatışmayı değil gerilimi azaltan yada çelişkilere dayanan gerilimin demokratik mücadele kuralları içerisinde kalmasını sağlayacak bir faktör olarak işlev görür. Kaldı ki yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel meclislerin oluşumu artık demokrasinin gelişimine tekabül eden kurumlar olarak görülmelidir.

Demokratik özerklik Türk devletinin Kürtlerin tümüyle yeni bir birlik sözleşmesi yapmasıdır. Zora ve asimilasyona dayanan birlik yerine

Demokratik özerklik
Türk devletinin
Kürtlerin tümüyle
yeni bir
birlik sözleşmesi yapmasıdır
Zora ve asimilasyona dayanan
birlik yerine
demokratik
bir siyasi birlik kurulmasıdır
Bir yönüyle
yalnız PKK
yada
Koma Komelen Kürdistan sistemiyle
değil
tüm Kürtlerle yapılan
bir
anayasal sözleşme olmaktadır.

demokratik bir siyasi birlik kurulmasıdır. Bir yönüyle yalnız PKK yada Koma Komelen Kürdistan sistemiyle değil tüm Kürtlerle yapılan bir anayasal sözleşme olmaktadır. Tabi bu çözüm önerisi PKK ve Koma Komelen Kürdistan'nın siyasi projesinin kabulüdür. Esas olarak PKK'nin başlattığı ve 35 yıl kesintisiz yürüttüğü mücadelenin sonucu olmaktadır.

Demokratik özerklik bir genel meclis ve Türkiye cumhuriyeti hükümetini yok saymamaktadır. Ancak inkarcılıktan vazgeçildiği için bu meclis ve hükümet Kürtlerin Kürdistan da demokratik örgütlenme ve kurumlarına engel olmaktan çıkmıştır. Kürtlerin kendi kimlikleriyle parti kurma dahil her türlü demokratik örgütlenmesini demokrasinin gereği kabul eden bir demokratik duyarlılığa kavuşmuş ve bir çok konuda reforma uğramış bir devlet haline gelmiştir. Demokratik özerklik yalnız Kürt halkının demokratik haklarını kabul etmeyip aynı zamanda kendini de demokratik reforma uğratan bir devlet gerçekliğinde pratikleşen bir çözüm modelidir. Demokratik özerkliğin şu köyden şu kasabadan geçen bir sınırı yoktur. Ancak Kürt halkının kimliğini, temel demokratik haklarını, meclis oluşturma dahil demokratik kurumlaşmasını kabul ettiğinden doğal olarak özerk demokratik Kürdistan gerçekliği ortaya çıkmış olacaktır. Bu özerklik devlet yetkilerini paylaşma değil farklı bir ulusun kendi özgünlüğünü her alanda ifade etmesini içermektedir. Demokratik haklarını ve özgürlüklerini demokrasi içinde yaşayacağından

demokratik özerklik aynı zamanda özgür Kürdistan gerçeği olmaktadır. Demokrasi özgürlüklerin en fazla yaşanacağı vahaysa Kürdistan'ın demokratik özerkliği özgür Kürdistan gerçekliği olarak ta anlaşılmalıdır.

Dikkat edilirse demokratik özerklikte vurgu Kürdistan'ın ve Türkiye'nin demokratikleşmelerine yapılmaktadır. Şöyle federasyon olsun şöyle otonomi olsun çok, şöyle bir demokrasi olsun konusu demokratik özerklik çözümünün esasıdır.

Demokrasi halkın kendini yönetmesi olarak tanınır. Hala böyle bir demokratik ülke gerçeği yoktur. Bu açıdan ele alındığında Avrupa da İsveç, Norveç, Finlandiya ve İsviçre örnekleri bile kusurlu demokrasilerdir. Hatta hala egemen sınıfların hakimiyeti olduğu için ne kadar demokratik oldukları bile tartışılırdır. Ancak halka ekonomik, siyasal, kültürel alanda nefes aldırın ve devletin merkezi gücünü sınırlandırma anlamında nispi bir demokratikleşmeden söz edilebilir.

Türkiye'nin çok katı bir merkezi devlet olduğu ve katı bir Kürt inkarcısı olduğu dikkatte alınrsa, Kürt kimliğini kabul eden, Ana dilde eğitimi pratikleştiren, Kürt kültürünün gelişimi önündeki engelleri kaldıran ve Kürt halkının kendi kimliğiyle parti kurması dahil örgütlenme özgürlüğünü kabul eden bir Türkiye, önemli bir demokratikleşme hamlesi yapmış olacaktır. Kürt halkının temel haklarını kullanması, özgürlüğünü yaşaması önünde şimdye kadar

ki en büyük engel demokratik olmayan zihniyet ve kurumlaşmalar ise Türkiye'nin demokratikleşmesi temelinde gerçekleşecek demokratik özerkliğin Kürt halkı açısından bir özgürlük hamlesi olduğu açıktır. Demokratik bir ortam elde edildiği takdirde Kürt halkının bir federasyon ve devlet koşullarından çok fazla demokratik ve özgür yaşama kavuşabilir.

Demokratikleşen bir Türkiye ve Kürdistan koşullarında, devlet kendisine ister üniter desin ister demesin, merkezi devletin yetkilerinin sınırlanacağı, yalnız Kürt halkının değil Türkiye halkının da devletin o güne kadar elinde tuttuğu bir çok yetkiyi demokratik bir irade olarak devralacağı açıktır. Zaten bunlar demokratikleşmenin doğrudan sonuçlardır. Demokratikleşen Türkiye de Kürt halkının demokratik özerkliği üniter devletin önemli oranda aşılması anlamına gelmektedir.

Bir daha vurgulamayız demokratik özerklikle, demokratik konfederalizm birbirinin alternatifi değildir. Demokratik özerklik Kürt sorunun Türkiye sınırları içinde demokratik siyasi çözüm seçeneğidir. Kuzey Kürdistan için uygulanabilir, gerçekçi ve Kürt halkının demokrasi ve özgürlük ihtiyacına cevap verecek niteliktedir. Demokratik özerklik, Türkiye'nin diğer alanlarına dağılmış Kürtler açısından da dil, kültür özgürlüğünün gerçekleşmesi ve asimilasyonun

durdurularak ulusal kimliğin demokratik koşullarda ifade etmesinin en iyi yoludur. Demokratik uluslaşma gerçeğinin en iyi ve en derin biçimde gerçekleşeceği siyasal bir zemin ortaya çıkaracağı da diğer bir gerçekliktir.

Demokratik konfederalizm ise Kürdistan halkının kapsamlı demokratik kurumlaşması temelinde siyasal, sosyal, kültürel, ve ekonomik alanda kapsamlı bir demokratik ve özgür gelişimi yaşamasıdır. Demokratik özerklik demokratik kominalizmin de en iyi kurumlaşırabileceği bir zemindir. Bu zemin iyi değerlendirildiğinde Kürtler söz konusu devlet sınırları içinde, devlet +demokrasi formülünün Kürdistan'da pratikleşmesiyle devlet dışı özgür yaşamı istediği gibi kurumlaştırıp yaşayacaktır. İsviçre'nin kantonları demokratik özerkliğin bölgesel uygulanaşdır. İngiltere'de İskoçya ve Galler, İspanya'-

da Bask ve Katalan özerk bölgeleri de demokratik özerkliğin farklı bir biçimi olarak görülebilir. Fransa'da Korsika adasının da benzer bir demokratik özerkliğe doğru ilerlemiş olduğu söylenebilir.

Ulusal sorunun çözümünün devlet yada federasyon olarak algılanması, tarih sahnesine yeni çıkıp ve gelişme eğilimi gösteren burjuvazinin, sömürsünü o günkü koşullarda en iyi gerçekleştirebileceği çerçeve olan ulusal devlet anlayışının türevi olduğu açıktır. Öte yandan demokrasinin olmadığı yada ulusal devletlerde hakim ulus adına hareket ettiğini söyleyen kesimlerin şovenist ve baskıcı olmaları da ulusları bu tür eğilimler içine girmeye zorlamıştır. Demokratikleşme eğiliminin arttığı ve ulusal sorunların demokratikleşme temelinde çözüme kavuşturulmasının imkan dahiline girdiği günümüzde, eğer

devlet ve iktidar olmak amaçlı savaşlarla çözüm aranmayacaksa demokratik özerklikte önemli bir çözüm alternatifi-
fidir. Böyle bir imkana kavuşulduğunda burjuvalar gibi ulusu sömürücü bir iktidar ve devlet olma arzusu bulunmuyorsa, uluslar demokratik kurumlaşmasını sağlayarak her türlü özgürlüğünü demokratik halk gücüyle yaşayabilirler. Özellikle Önderliğimizin belirttiği gibi serkeftun halkı haline gelen Kürtler demokratik özerklik koşullarında demokratik kominalizmi kurum-

laştırıp hasret kaldıkları özgürlükleri en iyi biçimde yaşayabilirler.

Devlet ve federasyondan başka ulusal sorunlar çözülmez demek, ulus devletçi sömürücü burjuva anlayışın dışı vurumudur.

Demokratik özerklik bir ulusun dil, kimlik, ve örgütlenme özgürlüğünden vazgeçmek değil aksine demokratik koşullarda ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi en derin ve yüksek düzeyde yaşamayı sağlayan özgürlükçü demokratik bir çözüm modelidir.

Demokratik özerklikle
Demokratik konfederalizm
birbirinin
alternatifi değildir
Demokratik özerklik
Kürt sorunun
Türkiye sınırları içinde
demokratik
siyasi
çözüm seçeneğidir

İDEOLOJİK HASSASİYETİNİ YITİREN BİREY PARTİLEŞEMEZ

Bozan Tekin

Hassasiyet, en dar anlamıyla duyarlılık ve hissetmek anlamına gelmektedir. Duyarlılık ve hissetmek, bireyin çevresinde olup-biten olay ve gelişmelerden etkilenerek çeşitli biçimlerde tepki vermesidir. Bu tepki bireyden bireye, yerden yere değişiklik göstererek bazen duygulanım, düşünce bazen de bir söz veya bir eylem biçiminde olabilir. Bir insandaki tepkinin düzeyini, hassasiyetin derinliği belirler. Ayrıca hassasiyetin oluşması için insanda kabul edip etmeyeceği şeyler arasında ayırım yapacak bir düşünce sisteminin, etrafında olup-biten olay ve gelişmeleri değerlendirebilecek bazı ölçü ve ilkelere sahip olması gerekir. Bu fikirlerle de en genel anlamda o insanın dünyaya bakış açısı diyeceğimiz ideolojisi denir.

İdeoloji, bir sınıf, bir cins, halk ve herhangi bir toplumsal kesimin çıkarlarını en özlü bir biçimde ifade eden netleşmiş, sistem haline getirilmiş düşüncelerin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Adına oluşturulan her hangi bir toplumsal kesimin geçmiş, güncel ve geleceğe ilişkin düşüncelerinin birliği anlamına da gelmektedir. İlgili toplumsal kesim içindeki bireylerin düşünsel birliğini ifade eder. Bu birlik olduğu oranda, düşünceden ruhsal birliğe doğru derinleşen, ortak hassasiyetler, refleksler oluşturan bir topluluk oluşmaya başlar. Bundan sonra artık nasıl var

olduğunu ve nasıl var olması gerektiğini bilen, özcesi kendisini tanımlamış bir topluluk var demektir. İnsan kendini tanımlama gereğini duyma gerekçeleri ortaya çıktıkça, etrafındaki kimlikleri de tanımlama ihtiyacını hissetmeye başlar. Hangisi ile ne kadar birlikte yürünür, hangisi ile ne kadar çelişir veya kim kendisine nasıl karşıttır, kime karşı kendisini nasıl savunacaktır aşamasına ulaşır. Bu soruların cevabı bilince kavuştukça da bu tanımlamanın içindeki yeri belirlenmiş olur.

Önderlik ideolojiyi aynı zamanda toplumsal ahlak olarak ta tanımlamaktadır. Toplumsal ahlakın en temel işlevi ise, var oluşu kesinleştirmek olarak belirtir. Bu anlamda ideoloji, toplumun veya bireyin geleceğinin ve özlü çıkarlarının nerede olduğunu, bunun sınırlarını bilme ve ona göre tavır ve tutum almayı da gerektirir. Bu birey ve toplum için utanç içinde bir yaşam mı? Yoksa onurluca bir yaşam mı sorularına da net, kesin yanıtlar vermeyi ifade eder. Özcesi ideoloji, kendini tanımlama, toplumsal gerçeğine yönelmiş tehlikelere karşı kendini savunarak var etmenin temel kılavuzudur. Bir düşüncenin kapsamı, derinliği ne olursa olsun toplumsal yaşama etkide bulunmadıkça kimi ilişkilere yön vermeye kalkmadıkça bir anlamı olmaz. Çünkü düşünce toplumsal yaşam ve ilişkilerin bir sonucudur. Bir düşüncenin topluma mal olması içinde bunun başkalarına da mal olması yani örgütlenmesi gerekir.

Parti; bir ülkenin-halkın temel sorunlarını çözmek için, ülke gerçekliğinden kaynağını alan ilkeleri bilincine ve ruhuna yedirmiş, bunun dışındaki her şeye kendisini kapatmış, devrim dışında bir dünyası olmayan bireyler tarafından kurulan bir örgütlenmedir. Yani parti, bir düşünce etrafında o düşünceyi maddi yaşam gerçeğine dönüştürme zorunluluğunun oluşturduğu bilincin temel ilke ve hedeflerde anlaşmış, ona nasıl bir kişilik ve yaşam tarzıyla ulaşılacağına karar vermiş bireyler topluluğudur.

Önderlik, Parti tanımını ve demokratik komünal sistem içindeki rolünü *"..demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere - çevreci, feminist, kültürel- geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal hareketin kurmay örgütüdür"* biçiminde çok çarpıcı olarak ortaya koymaktadır.

Tarihte tüm siyasal, sosyal gelişmelere yön verenler, akışın yönünü değiştirenler, böylesi bireylerin yan yana gelerek gruplaşması ve temel ilkelerde örgütlenmesini başaranlar olmuştur. Bunlar başlangıçta belki çok fazla bir sayıya sahip olmamışlardır. Ama böyle bireyler bir kez yan yana geldiler mi, sayıları çok az da olsa, çok kısa sürede kendilerini çoğaltmasını bilmişlerdir. Önderlik bu konuda "Güçlü ve anlaşmış bir topluluk, dünyanın en değiştirci kuvvetlerinden biridir" ve "Böylesi insanlar tek yürek ve tek karar gücüdürler. Buna ulaşmak önemlidir." derken partiyi çok çarpıcı tanımlamaktadır.

Partileşmek, partinin var olma gerekçelerini bilincine ve ruhuna yedirmek ve bunun gerektirdiği kişilik formasyonuna ulaşma nedenleri ve bunların bir sonucu olarak yaşanan sorun ve sıkıntıları, acıları yüreğinde hissetmektir. Yani bir partiyi ortaya çıkaran tarihsel, siyasal, sosyal, kültürel, ahlaki, ekonomik, hukuki gibi yaşam alanlarında "böyle olmaz" deme noktasına ulaştıktan sonra, gelip bu itirazı ve ret olayını yaşayan ve alternatif bir yaşam kurmayı önüne koyan birliğe katılmaktır. Kürdistan'da partileşmek, dayatılan sömürgeci utanılası yaşamı, kökünden reddetme ve onurlu, özgür bir yaşamı kurmada karar kılmadır.

Nedir Kürdistan'da Partileşmenin esas gerekçeleri? Bu sorunun yanıtını yüzeyselliğe düşmeden, yine dar, işin bir yanıyla sınırlı bir yaklaşım içine girmeden vermek partileşmek açısından hayati önemdedir. Bireyin hayatını ortaya koyduğu bir

meselenin özünü doğru kavraması kendini doğru katması açısından zorunludur.

Kürdistan'da Partileşmek tercihlerden herhangi bir tercih değil, tümüyle Kürt halkının, Kürdistan'ın yaşadığı en amansız koşullarının zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bir halk için en büyük şeref ve onur, kendisini doğru, yeterli tanımlaması, savunabilmesi ve buna göre de özgürce yaşamasıdır. Çünkü özgürlüğü olmayanın onuru da olamaz. Kürt halkının kendisine ait nesi varsa, her şeyiyle inkara uğramış ve alay edilmiştir. Bunun için kurulan sistem örgütlü sömürgeci zorun yanı sıra eğitim ve kültürel kurumları vasıtasıyla, Kürt halkının onurunu ayaklar altına alarak ezmiş ve Kürt halkına kendini inkarı, kendi soy değerlerine küfür etmeyi dayatmıştır.

Kürt toplumuna dayatılan inkar-imha ve aşağılamaya karşı, en onurlu tavır ve tutumun Partileşmek olduğu kendiliğinden anlaşılacaktır. Bir birey ve toplumun kendisine karşı duyduğu öz saygı ancak bu biçimde somut-

laşabilirdi. Bu nedenle Kürdistan'da partileşmeyi Kürt birey ve toplumunun onur kazanması olarak ele almak gerekir. Çünkü Kürdistan'da PKK'nin ortaya çıkışı, Kürt toplumunun var olmasını ve geleceğini özgürlük temelinde kazanmasında belirleyici bir konuma sahiptir.

İdeolojik hassasiyet veya duyarlılık tanımımız, PKK ideolojisinin tarihimiz, toprağımız, suyumuz, dağlarımız, ülkemiz, insanımız, şehitlerimiz, kültürel-sanatsal değerlerimiz için ne anlam ifade eder gerçeğinden alır. Bu anlamda partileşmek tüm bu değerlerin anlamlandırılması, savunulması ve geliştirilmesini, ona zarar vermeye yönelik her tutum ve yaklaşım karşısında ikirciksiz, net tutum sahibi olmayı ifade eder. Bu düzeye ulaşmak için de PKK'nin parti olarak varlık bulmasına yol açan ideolojik gerçeğinin Önderliğin yeni düşünce zenginliği kapsamında anlaşılması ve yaşamsal kılınması gerekir. İdeoloji ve parti gerçeği açısından belirttiğimiz bu realite sadece kendi gerçeğimiz açısın-

**İnsan kendini tanımlama
gereğini duyma
gerekçeleri ortaya çıktıkça
etrafındaki kimlikleri de
tanımlama ihtiyacını
hissetmeye başlar
Hangisi ile ne kadar birlikte
yürünür
hangisi ile ne kadar çelişir
veya kim kendisine nasıl karşıtır
kime karşı kendisini nasıl savu-
nacaktır aşamasına ulaşır
Bu soruların cevabı
bilince kavuştukça da
bu tanımlamanın içindeki yeri
belirlenmiş olur**

dan belirteceğimiz bir nokta değildir. İdeolojinin ve onun eyleme geçmiş hali olarak partileşme ya da her hangi bir birlik hali olarak tüm örgütlemelerin eğer varsa toplum kurma amaçları böyle olmak zorundadır.

Egemenlerin ezilen kesimleri denetim altına almada ve bunu süreklileştirmede başvurdukları en güçlü silah ideolojileridir. Diğer araçlar, ideolojiyle birlikte kullanıldıklarında bir anlam taşırlar. Sümer devletleşmesinin temelinde güçlü bir ideolojik savaşım vardır. Halkın üzerinde mitolojiye dayalı ideolojikleşme ile kurdukları hâkimiyet sayesinde egemenliklerini kurumlaştırıp süreklileşmesini güvence altına almışlardır. Bu öylesine bir hâkimiyettir ki, birey adeta köleşmeyi kendi alın yazısı olarak görmeye başlamıştır. Daha sonraki devletçi toplum tarihinde de biçim ve yöntem değişiklikleri olmakla birlikte, birey ve toplumu kendisine layık gördüğü yaşamı içselleştirmeye, çizdiği sınırların ötesine çıkmamayı sağlatan bir işlev görmeye devam ettiren yine ideolojilerinin gücü olmuştur. Yani yürüttükleri ideolojik savaşımalarında büyük oranda kazanmışlardır. Bunu da sadece, mitoloji, felsefe, din ve kendilerine

göre oluşturdukları metafizik yöntemlerle sosyal bilimle toplumu ve bireyi şekillendirme biçiminde olmamıştır. Devletin elindeki zor aygıtı ve onun değişik biçimlerinin desteğiyle de bu ideolojik mücadele yürütülmüştür. Egemen sistemler bu biçimde bireyi ve toplumları sindirerek ideolojik egemenliklerini süreklileştirip günümüze kadar gelebilmişlerdir.

Bugün her ne kadar "ideolojiler dönemi kapandı" denilse de, en şiddetli ideolojik mücadelelerin yürütüldüğü bir dönemde yaşıyoruz. Egemenler tarihin tüm sömürücülerinin en zengin, yaratıcı deneyimlerinin bir sentezi ve daha da geliştirilmiş hali olan egemen devletçi ideolojiyi, zengin teknik imkânlarla, bin bir yolla birey ve toplumların beynine, yüreğine ulaştırmakta ve derinliğine işlemektedirler. Öyle ki bu sistemin ulaşmadığı, etkilemediği hiçbir insan yoktur demek, sanıyoruz yerinde olur. Amiyane tabirle egemenler ideolojiyle bireye "ayakkabıyı ters giydirme" biçiminde, var olanı çarpık göstererek, bireyleri yanılısına içine sokmada ustalaşmış ve

bu biçimde etkilemediği hiçbir kesim bırakmamışlardır. Örneğin insanlar neredeyse devletsiz düşünemez duruma getirilmişlerdir. Bilinçaltına kadar kendisini örgütlemiş bu sistem mitoloji, din, bilim, sanat, spor ve kadını kullanarak çok güçlü bir biçimde kendisini yürütmektedir. Öyle ki tüm devletçi ve toplumsal cinsiyetçi tecrübelerini, toplumu köleşirmede ve sesini çıkaramaz duruma getirmede kullanmasına rağmen, insanların çok önemli bir kesimi bu duruma ben "özgürüm" diyecek kadar kendi insani özünden uzaklaştırılabilmektedir.

Bunu sadece halk kitleleri üzerinde yapmakla sınırlı kalmamaktadır. Halkların özgürlüğü için mücadele eden devrimci hareketlere karşı da bastırma, özünü boşaltma reformize etme, taviz koparma biçiminde yöntemlerle de karşıt bir mücadeleyi yürütmektedir. Bu tarzla sistem kendisine karşı mücadele eden yapılar içinde bile kendi ideolojisine mezhep olabilecek gruplaşmalar yaratabilmektedir. En iddialı konumda olan reel sosyalizmin, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve sosyal demokrasinin geldiği durum, bunun en açık ifadesi olmaktadır. İdeolojik kimliğini

**Kürdistan'da Partileşmek
tercihlerden herhangi
bir
tercih değil, tümüyle
Kürt halkının, Kürdistan'ın yaşadığı en
amansız koşullarının
zorunlu bir
sonucu olarak ortaya çıkmıştır.**

Önder Apo'nun yaşam ve mücadele felsefesinden alan PKK, Önder Apo'nun ilk ideolojik şekillenişindeki özünde olan sömürgeci devlet sisteminin ailede ve bireyde yarattığı düşünce kalıplarına karşı gösterdiği tutumun özgünlüğünden almaktadır. Önderliğin sorgulayıcılığı, sistemini de düşünsel alanda oluşturmaya götürür. Bu reddedilmesi gerekenler ile var edilmesi gerekenleri ayırıştırma sürecine götürür. Sömürgeciliğin en büyük egemenliğinin düşünce, ruh ve zihniyet dünyası üzerinde kurduğunu fark etmesi, Önderliğin ideolojik yaklaşımlarını da belirler. Bu temel Önderliksel diyalektik bugün önderliğin ulaştığı olduğu zihinsel düzeyin temel nedenidir. Kimliğini bu diyalektikle ortaya çıkan gerçeklikte bulan PKK de bu, ideolojik hassasiyetin temel taşı olmaktadır.

Kürdistan Devriminin Yolu, özgürlük hareketimizin ideolojik görüşlerinin ilk defa derli-toplu ve sistemli bir biçimde kamuoyuna sunulmuş belgesidir. Bu nedenle önemlidir. Belgenin "çıkarken" bölümünde, "ulusal kurtuluşa kalkmış

güçlerin düşünce alanında bağımlılığın zerresi ulusal ihanetle özdeşdir" demektedir. Apocu Hareketin özünü aslında ideolojik ve düşünsel alanda bağımsız olma ve bunun örgütsel ifadesi olarak da, özgüce dayanma ve bunun politikasını yapma olarak tanımlanabilir. Denilebilir ki bu, Apocu hareketin ideolojik duruş anlamında kök hücrelidir. Hareketin gelişip büyümesi, halklaşması ve halklara umut kaynağı temelinde bir güce dönüşmesi bu ilkedeyatmaktadır.

Diğer bir yön de, hareketimizin ortaya çıkışını sağlayan ahlaki nedenlerdir. Ahlak bir yaşam duruşudur. Dayatılan sömürgeci uygulamaların halkımızı düşürdüğü durumun farkında bile olunmazken, deyim yerindeyse "güle-oyuna" yaşayıp gidecek kadar tam bir gaffeti yaşarken, buna büyük bir ahlaki tutumla karşı koyanlar da ortaya çıkmıştır. Bu aslında Partimizin ahlaki olarak var olma gerekçelerini de ortaya koymaktadır. Önderlik Kürdistan Devriminin Yolu adlı eserinde, "...Bugün, bu halk, bir "kadavra" gibi ortadadır. Bundan utanç duyuyoruz. Yine, bugün bu halkın düşmanlarının, bu halkın yurdunu kendi öz çiftlikleri gibi kullanmaları ve buna karşı "çaresiz" duruşumuz, bu utanç duygumuzu yüz kat daha artırıyor. Bütün bunlar neye yarar? Hıncımızı artırmaya ve halkımızın direnme tarihinin temelinde ve bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda gerçek kurtuluş yolumuzu çizmeye yarar." demektedir. Daha sonraki yıllarda da bu ilk günde söylediğini daha da derinleştirmiştir: "Ben tüm devrimciliğimi büyük utancım borçluyum. Bu sizin için de geçerlidir. Oysa günde yüzbin defa utanç duyması gereken biri sanki hiçbir şey olmamış gibi dolaşır. Böyleleri toplumumuzda çokça söylenen namuslu olmayan tipin ta kendisidir. Toplumda bu sıfatı hak etmeyen çok az sayıda kişi vardır. Biz bundan duyduğumuz dehşetle namuslu olmaya çalıştık. Başka türlü nasıl namuslu olunabilir? Çocukluk yapmayalım. "Kürdüz, geriyiz" diyerek, kendi kafamızı sağa sola vurarak, gerçeklerimizi görmeyerek, bu durumu yaşıyorum demek insana yakışmaz. Bu alışkanlıklarımızı acaba nereden aldınız? PKK olayının temelinde insanlığın yüzkarası utanılası bir toplumsal yapıdan bir an önce kurtulmak için çaba gösterme gerçekliği vardır. Yalnız hemen belirtelim ki, PKK şu kadar onurlu ve itibarlıdır diyerek ucuzca konuşmakla şeref kazanılmaz. Şerefin sahibi olmasını bileceksiniz..."

Bilindiği gibi Türk sömürgeci sisteminin

**İdeolojik hassasiyet
veya
duyarlılık tanımımız
PKK ideolojisinin
tarihimiz toprağımız, suyumuz
dağlarımız, ülkemiz, insanımız
şehitlerimiz, kültürel-sanatsal
değerlerimiz için
ne anlam ifade eder
gerçeğinden alır.**

neredeyse ideolojik olarak etkisine almadığı etkilemediği hiçbir muhalif hareket kalmamıştır. Her çıkışı şu veya bu biçimde etkilemiştir. Ona karşı en militanca savaşımlar bile, bu ideolojik etkilerden kolay kolay yakalarını kurtaramamışlardır. Yetmişli yılların hareketleri buna örnektir. Bu durum hala da varlığını önemli oranda sürdürmektedir. Apocu hareket bu süreçte başta Türk sömürgeci sistemi olmak üzere, onlardan beslenen sosyal şoven ideoloji ve Kürt egemenlerinin bir türevi olarak reformist milliyetçi ideolojiyle, yine dönemin sosyalist hareketi içindeki revizyonist ve oportünist akımlarla da keskin bir hesaplaşma içine girmiştir. Bu ideolojik duruşun örgütsel ve politik alana yansımaları, hiçbir dış güce sırtını dayamadan kendi gücüne dayalı olarak emekçi, yoksul halkı örgütlenme ve bu zihniyetteki kadroları eğiterek hazırlama ve bu biçimde mücadelesini sürdürmek temel bir hassasiyet noktası olmuştur. Dolayısıyla parti tarihimizde ortaya çıkan tüm tasfiyecilerin ilk hedef aldıkları da Hareketimizin bu esas ilkesi olmuştur.

Hareketimiz her ne kadar başlangıçta ideolojik olarak 70'li yılların egemen paradigmasının etkisinde şekillenmişse de, ona eleştirel ve mesafeli duruşunun temelinde de yine bu ilke bulunmaktadır. Reel sosyalizm yıkılırken, hareketimizin kendisini süreklileştirmesi ve 21. yüzyıl gerçekliğinin kanıtlandığı hususlara göre dönüşümünü sürdürmesi, bu temel ilkesinden kaynağını almaktadır. Bu durum kendiliğinden neden Parti ideolojisi konusunda hassas olmamız ve özenli davranmamız gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Türk devleti bugün de halkımıza ve hareketimize karşı yoğun ve sistemli bir ideolojik mücadele yürütmektedir. Kürt halkını dili, sosyo-kültürel yapısıyla eritmeye çalışmaktadır. Mücadele ile kazandıkları ölçülerden geri çekmeye çalışmaktadır. 90-98 yılları arasında dört bin köyün boşaltılmasının bir nedeni de, Kürt halkını

Kürdistan'dan uzaklaştırarak metropollerde ege-men kültür içinde eritmektir. Nitekim son görüşmelerinde Önderlik, Türk devlet gerçekliğini, 'Kürdistan'da askeri-siyasal işgal, ekonomik olarak açlık ve işsizlik, kültürel olarak ta soykırım yapmak' olarak tanımladı. Neo-ittihatçılar olarak nitelediği bu düşman gerçekliği, bugün zeminini yakalasa, bir dönem Nurettin Paşa'nın, Ermeni Katliamını yaptıktan sonra "zo" diyenleri bitirdik, Kürt halkını kastederek "sıra lo" diyenlerde demesiyle ortaya koyduğu amacını pratikleştirmekten geri kalmayacaktır. Kaldı ki dört milyon Kürt zaten tehcir edilmiştir, eğer büyük bir kitlesel katliam yaşanmamışsa bu Kürt halkının örgütlülüğü sayesinde olmuştur. Türk devleti Kürt'ün kendisini sınırlı bir biçimde ifade etmesine dahi büyük bir tahammülsüzlük göstermektedir. En son çıkarılan Terörle mücadele yasası bunun en somut ifadesidir. Zaten Kürt'ün inkârı üzerine kurulan Türk devlet anayasasının ilk maddelerine ilişkin olarak, bunların tartışılmayacağı, değişiminin dahi teklif edilemeyeceği belirtilmektedir. En çarpıcı ideolojik tutum, Önder Apo'ya "sayın" demenin suç kapsamına alınması gelmektedir. Halkımızı tarih sahnesine yeniden çıkaran Önder Apo'ya yaklaşım ve resmi ideolojiye yönelik en ufak bir eleştiri karşısında gösterilen tutum, rejimin ideolojik yaklaşımının özünü vermektedir.

Düşmanın bu ideolojik-politik uygulamaları karşısında, Önder Apo halk gerçekliğimizi tanımladı, onun nasıl savunulup korunabileceğini ortaya koydu. Var olan Önderliksel direnme ve gelişme her şeyin temelini ortaya koymaktadır. Direnen Önderlik gerçekliği, direnen halk gerçekliği haline gelmiştir. Bu da Önderliğimizin en temel çalışması olarak ele aldığı ideolojikleşme ve partileşmeyle sağlanmıştır. Bu konuda son derece titiz, hassas ve özenli olmuştur. "Zerre" kadar da olsa, düşmanın kendisinde yaratmaya çalıştığı etkiyi büyük bir hassasiyetle aşmasını bilmiştir. Modernist paradigma ile ideolojik-felsefik-politik-örgütsel ve programsal hesaplaşması en amansız koşullarda destansı düzeyde bir gelişmeyi yaratmıştır. Bugün halk ve hareket olarak varlığımızı Önderliğimizin bu ideolojik hassasiyetine borçlu olduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz. O halde militanın da ideolojik hassasiyetten ne anlaması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Peki "bizi biz yapan" ideolojik hassasiyet konusunda yaşanan yanlışlar nelerdir?

Bugün devletçi toplumun zirvesini ifade

eden kapitalizm ile mücadele halinde olan ve bu sistemin yaşadığı kaosa karşı da komünal demokrasiyi geliştiriyoruz. Ancak burada Önderliğin çok güçlü kapitalizm çözümlene ve eleştirilerine rağmen, kapitalist sistem ve onun yaşam kültürüne karşı ciddi bir eleştirisizlik vardır. Hatta yer yer kapitalizmin nimetlerinden dem vurmalara kadar gidilebilmektedir. Bu bir yerde onu kabul etmek anlamına da gelmektedir. Metropollerde yaşanan kadro erimesi ve benzeşmesinde bunu görmek mümkündür.

Özellikle 90'lı yılların başından itibaren dünyada esen neo-liberal rüzgârların da etkisiyle, "ideolojiler dönemi bitti" sözü çeteciliğin de çabalarıyla saflarımızda önemli oranda bir yankı yarattı. İdeoloji politikaya kurban edilerek, stratejik düşünme, onun hassasiyetini gösterme yerine daha çok öne çıkan "kısa günün karı" hesabı günlük çalışmalara gömülmeyi getirmişti. Bu kendisiyle çalışmalarda daha çok parti imkânlarını kişisel iktidarı için kullanmak biçiminde gelişmiştir. Elbette ideoloji birebir pratiğe uygulanmaz, politikada esnemeyen hiçbir ideoloji yoktur. Politikada esnemek ayrı bir şey, ideolojiyi bir yana atmak daha ayrı bir şeydir. Fakat belirttiğimiz sorunun ortamımızda çizgiye sahiplik etmede bir zayıflığı yarattığı, bireylerin mücadelesizliği kendilerine hak görmeye götürdüğünü rahatlıkla belirtebiliriz.

Çetecilik ideolojik hedeflerden ve amaçtan kopanların pratiği olarak ortaya çıkmıştır. Karşısında da militan bir hassasiyet göremediği için de istediği gibi at oynatmıştır. Bu kendiliğinden düşman gerçekliğini ve uygulamalarını izleme, görme, anlama ve ona göre kendisini düzenleme konusundaki hassasiyeti ciddi bir biçimde zayıflatmış ve ortadan kaldırmıştır.

Kaynağını devletçi-iktidarcı ve şiddete dayalı çözüm paradigmasından alan çeteciliğin yol açtığı tahribatlar büyüktür. Küçümsenemez. Özellikle mücadele tarihimizin tüm tasfiyeciliklerinin toplamından daha fazla zarar veren son tasfiyecilik, PKK'yi PKK yapan, Kürt halkının ölümüne bağlanmasını sağlayan ne kadar değerimiz varsa, bunlarla oynadı. Tartıştırdı. Uluslar arası komplo-nun yarattığı ortamı arkasına alan bu tasfiyecilik, Partiye temelinde devrimcilik yapmak değil de erkenden iktidar olanaklarına konmak için katılanları da arkasına alarak, en fazla da militan yaşam ve ölçüleri ve özellikle de kadın özgürlük çizgisiyle oynayarak ideolojik hassasiyetlerin ortamımızda

zayıflamasına yol açmışlardır. Artık militan ölçülerin fazla gerekli olmadığını, sosyal reform yapılması gerektiğini belirterek, özgürlük için dağlara çıkmış Kürt gençlerini klasik karı-koca ilişkileri içine çekmek istemişlerdir. Oysa Önderliğin her söz ve davranışı, Kürdistan'da militan ve özgür kadını ve erkeği yaratmaya dönük olmuştur. Bu konuda yüzlerce ciltlik çözümleme yapıldı. Ancak ideolojik hassasiyetini yitirmenin sonucu olarak, tasfiyeciliğin böyle bir gündem yaratması adeta bunlar herhangi bir gündemmiş gibi ele alınmasına ve tartışılmasına yol açtı. Eğer biraz ideolojik hassasiyet olsaydı bırakalım bu konuları tartışmayı, gündem önerisi yapıldığında dahi geri püskürtülebilirlerdi. Ancak bunun yeteri düzeyde olmaması nedeniyle, böyle bir gündemin yaratılmasının önüne geçilememiştir.

Partiye yanılıklı katılan, ideolojikleşmeyen, 90'lı yıllardaki çetecilikten beslenen belli bir kadrosal yapının uluslar arası komplonun bölme-parçalama, sömürgeci özel savaş rejiminin sorunu çözmeyerek zamana yayarak izlediği çürütme politikası sonucunda böyle bir tasfiyeci saldırının zeminini oluşturdu. Önderliğin esareti ve Parti yapısının uluslar arası komplo karşısında yaşadığı zorlanmalar ve yaşadığı yetersizlikler bu çeteye beklediği fırsatı sunmuştur. Zaten çetecilik gerillayı nasıl rehabilite edeceklerinin programını yapmıştı. Düşmanın zindanlarda özgürlük tutsaklarına dayattıkları rehabilitasyon politikasına benzer bir karşıtlığı özgür alanlarımızda gerillaya uygulamaya çalışmışlardır.

Bu noktalar hemen hemen tüm hareket bileşenimizce bilinen gerçeklerdir. Bu yönelimler karşısında ideolojik refleks ve hassasiyetin gevşemesi ve önemli oranda yitirilmesi ciddi bir eleştirel çözümlemenin geliştirilerek Parti yapısına Önderlik çizgisinin hâkim kılınmamasını getirmiştir. Parti kadroları açısından temel sorun bu olmaktadır. Böyle bir gündem yeterince oluşturulamadığı için, çetecilik gündemini dayatmış ve tüm değerleri tartışma konusu yapmıştır.

Bu tartışmalarda çetecilik en fazla Kürt halkının onur tarihi olan Parti tarihimizi çarpıtmak için paradigmal değişimi kullanmıştı. Parti tarihini kötülükler tarihi, yeni paradigmayı ise kendilerini örgütlenme zemini yaparak partimizin ideolojik bağımsızlığını ortadan kaldırmayı istemişlerdir. Partimizin bütün mücadele tarihi boyunca yarattığı değerlerini, ABD ve Güneyli güçlere peşkeş çekmek istemişlerdir.

Oysa Önderlik kadro ölçüleri ve Parti tarihimiz için çok somut belirlemelerde bulunuyordu: "...PKK'nin tarihi, aynı zamanda Kürt ve Kürdistan tarihi ve toplumsal yapısında büyük değişim ve dönüşümlerin de tarihidir. Denilebilir ki, 20. yüzyılın son çeyreği Kürdistan'da PKK'nin damgasını taşımaktadır. Getirdiği zihniyet dönüşümü, politik ve toplumsal alt üst oluşlar tarihe mal olmuştur... Partileşme tümüyle boşa gitmemiştir... Gerilla hiç hak etmediği kayıplara ve çeteleşme anlayışlarına rağmen, Kürdistan'ın merkezinde ve tüm stratejik üs alanlarında binlerce kişiyle varlığını sürdürmektedir. Kendini geçmişin ağır hastalıklarından arındırırken, kazandığı büyük tecrübeyle ve hedeflediği daha gerçekçi politik program altında başarılı olmaya her zamankinden daha hazırdır... Binlerce kahraman şehidi kendilerini doğru temsil edebilecek zihniyet ve pratik sahibi yoldaşlarını beklemektedir..."

**Köklerinden
ve temel bağlarından koptuğu için
ne zaman
hangi rüzgara kapılacağı belli olmayan
bu anlayış sahiplerinin başında gelen
Ferhat-Botan çetesinden sonra gelen
Sevra-Peyman çetesi de
kadın hareketi üzerinden
tüm harekete
bu köksüzlüğü
onur tarihimizi çarpıtarak
dayatmak istemiştir.**

"Kadro sıkça vurguladığımız gibi parti zihniyetini ve program esaslarını en iyi özümseyen ve tam bir coşku seli halinde pratiğe aktarmaya çalışan militanları ifade eder. Dönüşümün kurmay ekibidir. Teori ile pratik bağı kurabilen, kitlesel örgütlenmeyle etkinliği buluşturup yönetebilen özellikleri taşımak durumundadır. Ayrıca toplumsal ahlakı ve politikanın yaratıcılığını sanatkâr düzeyinde şahsında birleştiren kimliktir. Bu tanımlamaya dayanarak, PKK tarihine, yeniden örgütlenmesine baktığımızda, birçok olumlu ve olumsuz ögeyi iç içe görmekteyiz. Eğer PKK bugün hala yaşıyorsa, bu en başta gerçekleşen soylu ve birer insanlık abidesi olan kadrolarına bağlı olduğu gibi, tam başarıya gidememesinde de ağır sorun yaşayan kadroları yüzünden olmuştur..."

Önderlik Parti tarihini ve kadro gerçekliğini böyle tanımlarken, Parti hareketimizi köklerinden onurlu tarihinden değişim-dönüşüm adına adeta kopartarak, köksüzleştiren ve yenilik adına hareketi daha çok burjuva liberal rüzgârlara bırakan bu anlayış gerçekten de tehlikelidir. Çeteciliğin kalıntısı ya da o ruh halinin değişik yansımaları olarak isimlendirebileceğimiz kimi duruşlar sanki gerçekten de çetecilikten başka bir şey yokmuş gibi bir hava yaratmak istediler. Oysa aynı dönemde tarihimize yön veren, ölçü belirleyen Haki, Mazlum, Kemal, Hayri, Agit, Erdal, Beritan, Zilan, Leyla ve Bermal gibi, Güneşimizi Karartamazsınız şiarıyla bedenlerini ateşe veren onlarca militan gerçeği de yaşamıştır. On bini

**Kürt toplumunun birliğe gelmeyen
atomize edilmiş gerçekliğini
önemli oranda aşmayan kişilikler
parti mücadelemizi
Konfederalizm adına
adeta parçalayan
bir yaklaşıma doğru
bir eğilim ve
duruş göstermektedirler**

bulan şahadet gerçeği... Reddi-miras yaklaşımı kötüdür, insanı köksüzleşmeye götürür. Bir kez köklerden kopuldu mu peki bundan sonra neyin üzerinde yürünecektir? ... Köklerinden ve temel bağlarından koptuğu için, ne zaman hangi rüzgara kapılacağı belli olmayan bu anlayış sahiplerinin başında gelen Ferhat-Botan çetesinden sonra gelen Sevrâ-Peyman çetesi de kadın hareketi üzerinden tüm harekete bu köksüzlüğü, onur tarihimizi çarpıtarak dayatmak istemiştir. Uzun süre bu köksüzlüğe karşı liberal kalındığından bu anlayışlar kendilerini az örgütlediler ve kafaları az bulandırmadılar. Ancak ideolojik hassasiyet ve refleks konusunda yaşanan yetersizlikler nedeniyle bu kesimler ve bunlardan beslenenler şimdi Semirin-Seherin ruhunu Avrupa'da yeniden diriltmeye çalışmaktadırlar.

Önderlik "Kadın, gericiliğin ve köleciliğin ilk ve köklü ezilen sınıfı, ulusu ve cinsiydi. Görünüşte cins farklılığı, eşitsizlik ve baskı için gerekçe yapılır. Tarih derinliğine araştırıldığında

anlaşılabilecektir ki, kadınlar tamamen sosyal ve siyasal egemenliğin ilk kurbanlarıdır." demektedir. Kürdistan'da devrimin tüm kazanımlarına rağmen hala yaşanan kadın katliamlarında Kürdistan'da bu uygulamanın ne kadar daha derin olduğu anlaşılmaktadır. Bu duruma getirilmiş kadının belki de en fazla ideolojik hassasiyet göstermesi gerekirken, bu konuda ezilme ve üzerindeki tehlikeye rağmen aynı ölçüde hassasiyet göstermemesi gerçekten de anlaşılmalıdır. Bazı bireylerde açığa çıkan, erkek karşısında geleneksel kadınlığı aşmayan, onun beğeni ve ölçülerine göre hareket eden tutumlara karşı Beritan-Zilan-Viyan çizgisinde gerekli tutum yeterince takılmamaktadır.

Tasfiyecilik, Önderliğin duruşu, 1 Haziran kararı, KKK ve KJB'nin ilanı, PKK'nin yeniden yapılanma süreciyle birlikte içimizden sökülüp atılmış, etkisizleştirilmiş, örgütsel bir toparlanma yaşanmış ve başta Türk devleti olmak üzere tüm uluslar arası güçler, bölge statükocu devletleri ve Güney Kürdistanlı güçler PKK'nin aşılamayacağı, tasfiye edilemeyeceği Ortadoğu'da dikkate alınması gereken bir güç olduğu gerçeğini isteseler de istemezler de kabul etmiş bulunmaktadır. Ancak bu tasfiye girişimlerinden vazgeçtikleri anlamına hiçbir zaman gelmemektedir. Ancak Hareketimizin sağladığı gelişmelere rağmen tasfiyeciliğin içimizdeki etkileri çok etkili olmazsa da ideolojik hassasiyetlerin yeterince oluşmaması nedeniyle hala varlığını sürdürmektedir.

İdeolojik-teorik alanda; Önderlik Paradigmasının derinlemesine kavranması, bilince çıkarılması konusunda önemli yüzeysellikler, darlıklar yaşanmaktadır. Bunlar eğitim konusu olabilir. Ancak bir de Önderliğin ortaya koyduğu birey-toplum ilişkisi ve demokrasi konusunda post-modern yaklaşımlar, tümüyle bireyciliği öne çıkaran tutumlar öne çıkmaktadır. Bunlar zaman zaman sanki parti ortamında değilmiş gibi savunulabilmektedir. Oysa ait olduğu toplumu özgür olmayan bireyin özgür olma gibi bir durum olabilir mi? Ya da toplum-demokrasi-özgürlük ilişkisi koparılabılır mi?

En önemli aşınma ise, sanki Önderliğimizi esaret altına alan ona sürekli sıkı bir tecrit uygulayan, baskı yapan, gerilla üzerine imha operasyonları düzenleyen, kendisini şimdi de daha kapsamlı bir saldırıya hazırlayan bir düşman gerçekliğiyle karşı karşıya değilmiş gibi bir aymazlık yer yer yaşanabilmektedir. "Düşman kavramı"ndaki aşınmayı ifade eden bu gerçeklik belki de

ideolojik hassasiyetin yitirilmesinin en tehlikeli ifadesi olmaktadır. Tabii böyle olduğu için de düşmanın yönelimlerini gözeten ve onun gerektirdiği militan duruş, örgütü buna göre biçimlendirme, kadro politikası ve halkı tabandan özgür yurttaş perspektifiyle örgütleyerek KKK sistemini köy-kasaba ve mahallelerden başlayarak tüm Kürdistan'da inşa etme konusunda ciddi sayılabilecek yetersizlikler yaşanmaktadır.

Teorik-ideolojik olarak paradigmayı kavrama sorununda bazı arkadaşlar, sanki hiçbir değişiklik olmamış gibi davranırken, bazı arkadaşlar ise, değişimi militan ölçülerde şekilsizlik, ölçüsüzlük, kadın özgürlük çizgisinde gevşeme ve liberalizm olarak anlama, sistemimiz içinde eleştiri-özeleştiriye, disiplini gereksiz görme olarak anlamakta ve pratikte de buna göre bir duruş göstermektedirler. Değerlendirme ve yazılarda farklı anlayışların ve tespitlerin izine rastlamak mümkün olabilmektedir. Çok fazla özenli olduğu belirtilemez. Bütün bu yetersizliklere karşı bir duyarlı duruş göstererek bir eleştirel tutum içinde olmamaktadırlar. En önemlisi de biraz da anarşist yazarlardan etkilenme temelinde Partinin

kurmay rolünü görmeme veya yeterince sindirmeme yaklaşımı kendisini göstermektedir. Bir de sanki neo-ittihatçıların katliam ve tehcir tehdidi altındaki bir sömürge ülke değil de herhangi bir "demokratik" ülkedeymiş gibi bir örgütsel sistem geliştirme yaklaşımı çok daha fazla belirgindir. Demokratik konfederalizmi, kendi başlanlık, keyfiyet olarak ele alma gelişmektedir. Kürt toplumunun birliğe gelmeyen, atomize edilmiş gerçekliğini önemli oranda aşmayan kişilikler, parti mücadelemizi Konfederalizm adına adeta parçalayan bir yaklaşıma doğru bir eğilim ve duruş göstermektedirler. Kurumlar, örgütler fetişizmi,

yerel şovenizmi geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bu yaklaşım sahipleri her ne kadar iktidara ve devlete karşıymış deseler de bu yaklaşımları üzerinden kendilerini örgütleyip iktidar temelinde güç yaparak örgüte dayattıkları yaşanan örgüt içi sorunlardan ve pratik sonuçlardan rahatlıkla anlaşılabilir.

Önderlik, paradigmal değişikliği kendi mücadele tarihinin sonuçları temelinde birçok yazar ve filozofu inceleme, onların fikirlerinden de yararlanarak ortaya çıkarmıştır. İncelediği fikir insanların görüşlerinin sistemden ve alternatif olmaktan uzak olduğunu, bu görüşlerden yararlanmakla birlikte otuz yılı aşkın mücadele tecrübesinin sonucu olarak KKK sistemine ulaştığını belirtmektedir. Bu konuda da Önderliği Önderlikten değil de sanki önderliğin militanları değilmiş gibi dışardan birileri gibi yaklaşımlarla Önderliği kendine göre yorumlama yaklaşımının öne çıktığı, bununda örgütsüzlüğü ve kendine göreliliği biraz daha geliştirdiği rahatlıkla söylenebilir. Bu yaklaşımın içimizdeki parçalı duruşu biraz daha derinleştirdiğini bilmek durumundayız. Düşmanın tüm gücüyle Hareketimizi uluslar arası ittifaklar temelinde tasfiye etmek için Kürt sorunu konusundaki inkar ve imhayı sürdürmek istediği bir süreçte, böylesi hatalı, yanılıgılı yaklaşımlar gerçekten de hareketimizi yeterince mücadele eder konumdan uzaklaştırarak zorlamaktadır.

Özellikle 90'lı yıllardan itibaren artan iktidar olanaklarıyla birlikte harekete yönelen orta sınıf çevrelerinden çıkan bu anlayışlar pratikte kendisini çok değişik biçimlerde dışa vurmaktadır. Bu anlayış sahipleri açlık ve yoksulluk sınırlarında yaşayan milyonlarca halkımızı örgütlemek üzere pratiğe yönelmemektedirler. Halka gitmeyi halk içinde çalışmayı bir kadrosal ölçü olarak ele almakta ve bunu dayatmamaktadırlar. Bir taraftan devlet-iktidar-hiyerarşi eleştirisi yapılırken, bir taraftan da halka yaklaşımlarda devletçilik yapılmaktadır. Hata bütün çalışmalar orta sınıflara bırakıla bilinmektedir.

Oysa KKK sistemi en başta, yaşam koşulları nedeniyle demokratik komünaliteye en fazla ihtiyaç duyan toplumsal kesimlere ulaşmayı gerekli kılmaktadır. Kaldı ki bu kesimler, devrimimizin gelişiminde en aktif kesimler olmuştur. Düşmanın, devrimimizin kitle zeminini yok etmek için önce "denizi kurutma" politikası temelinde bu

kesimlere yönelmiş köylerini, evlerini, ormanlarını bahçelerini, tarlalarını ateşe vermiştir. Bu vahşi uygulamalarıyla Kürdistan'ı yaşanmaz kılmıştır. Sonrasında ise şehir ve metropollere sürgün edilen halkımıza karşı, " bu kez suyu zehirlenme" politikasını uygulamıştır.

Ancak bütün bu uygulamalara rağmen gerek şehirlere ve gerekse de metropollere sürülen halkımız Serhıldanların da temel gücüdür. En radikal demokratik eylemlilikleri, toplumsal ayaklanmalara vardırarak olan da bu kitledir. Ancak böyle bir hedefte gözü olanlar elbette bu toplumsal kesimleri örgütlerler. Bunda gözü ve niyeti olmayanlar ve ideolojik hassasiyetini yitirenler ise, doğal olarak orta sınıflar içinde verimsiz olacağını bile bile dönüp dolaşırlar. Kadro politikasını da bu çerçevede geliştirirler. Bunun eylemsel alana yansması ise, doğal olarak "aman bir tatsızlık çıkmasını" düzeyinde olacağı kesindir. Bu anlayışın eylem boyutu, daha çok sistemden fazla zarar görmeme temelinde olmaktadır.

Burada önemle üzerinde durması gereken husus neredeyse bir halkın kaderini orta sınıfa tümüyle bırakan anlayış ve yaklaşımın varlığıdır. Bu yaklaşımın temelinde ise, hareketimizin daha ilk sözcüklerinde dile getirdiği "düşünsel-ideolojik bağımsızlık" hassasiyetinden çok şeyin yitirildiğini göstermektedir. Bunun kabul edilmeyeceği ve bununla bu kadar katliam ve tehcire hazırlanan düşman karşısında bir yere varılamayacağı da kesindir.

Benzer yaklaşımın temel ideolojik sahalarını olan basın ve kültür çalışmalarında da daha az yaşanmadığı görülmektedir. Basın-yayın araçlarımız partinin ideolojik çizgisinin hassasiyetlerine çok fazla dikkat gösterilmemektedir. Habercilikten tutulım programlara kadar, birçok

alanda farklı ideolojik akımların etkisini taşıyan yaklaşımlara rastlanabilmektedir. Buldukları alanların yaşam ve düşünsel etkisini taşıma ve yansıtma çok fazladır. İdeolojik-felsefik yaklaşımımız gerektiği kadar etkili bir biçimde basın diline dönüştürülememektedir. Halkımızın, hareketimizin ve dünya kamuoyunun bizleri ilk elden öğrendiği bu araçların, ideolojik hassasiyetini önemli oranda yitirmiş kadroların insafında olması ve bu çalışmalarda olan kimi duyarlı arkadaş yapısının da yeterince mücadeleci olamamaları yapılan tüm eleştiri-uyarıları, zamana yayararak adeta eleştirileri boşa alma tutumuna dönüşerek kendisini bir dayatma biçiminde göstermektedir. Kültür-Sanat alanı ise, bu toprakların, suyunun havasının, halkın acılarının ve sevinçlerinin, devrimimizle yükselen halk, özellikle kadın gerçekliğini güçlü bir biçimde yansıtma yerine, adeta egemen sanat akımlarının etkisinde, onların Kürtçe versiyonu olmaktan öteye gitmemektedir. Bunun günlük olarak TV ve diğer basın-yayın araçlarına yansması da böyle olmaktadır. Yayınlanan bazı klipler tümüyle kadını cinsel meta olarak pazarlayan, kliplerden farksızdır. Kadın özgürlük çizgisi bu denli net olan bir hareketin medya boyutunun böyle olması izahatı zor bir çelişkiyi ifade etmektedir. Hele hele yetmişli yılların arabesk parçalarının yayınlanması, bir de bunun yılbaşında yayınlanması, işin boyutlarını göstermesi bakımından çarpıcıdır.

En başta ideolojik çizgimizle çelişen militan ölçüleri aşındıran, kadın özgürlük çizgisini muğlaklaştıran bireyci, liberal, çeteciliğe açık anlayış, yaşam duruşu, örgüt kavrayışları, estetik ve sanat yaklaşımları karşısında ciddi donanımsızlıklar ve tavırsızlıklar içinde bulunmaktadır. Daha çok birey kendisine dokunulduğunda tepki göstermektedir. Oysa öncelikle kadronun bu halka, Önderliğe ve şehitlere karşı sorumluluğu vardır. Bugünkü yaşamımızı borçlu olduğumuz Önderlik ve şehitler karşısında böyle bir duruşun militanca olmadığı açıktır. Böyle olduğu için de, farklı anlayış sahipleri kendisini ciddi bir biçimde örgüte, çizgiye dayatma cesaretini gösterebilmektedir. Bu duruma sessiz kalmak öncelikle Önderlik, şehitler ve halkımızın emeği başta olmak üzere kendi emeğimizle de çelişmek ve saygısızlık anlamına geldiği açıktır. Ve tüm bu anlayışlar da bizim ideolojik hassasiyetlerimizi, sınırlarımızı ortadan kaldıran, birliğimizi bozan, disiplinimizi gevşeten ve düşmanın imha saldırılarına açık hale

getiren yaklaşımlar olmaktadır. Hareket olarak hak etmememize rağmen yaşanan kayıpların temelinde bu anlayışlar bulunmaktadır.

Oysa Önderlik ilk günde de bugün de bu bağımsızlıkçı çizgiyi titizce korumaktadır. Nitekim bu yaklaşımını AIHM savunmalarında çok çarpıcı olarak dile getirmektedir: "Ortadoğu çalışmalarında düşünce esaretini ve örgütsüzlüğü yaşamamak için büyük mücadele verdim... Gerek Ortadoğu, gerek Avrupa bu yoldan binlerce devrimciye ve özgürlük savaşçısına mezar olmuştur. Savaşlarda kaybetmeyenler bu yolda şapır şapır dökülmüşlerdir. Bu tehlikeyi bildiğimden, en büyük uğraşım özgürlük iradesine sahip olanların düşünce gücüne ve örgüt disiplinine bağlı yaşamlarını sağlamaya çalışmak oldu; bunun için her şeyden fedakârlık yaptım. Diğer tüm örgütler neredeyse dağılıp unutulurken, PKK'nin halen büyük güçle gelişmesini sürdürmesinin ve yaratıcı dönüşümler yaşamasının temelinde bu çabalar yatar."

İdeoloji birleştirip kalıcılaştıran "çimento" olarak ta tanımlanmaktadır. Tarihte tüm güçlü davaların temelinde güçlü bir ideoloji vardır. Halkları, toplumları ayakta tutan da, sürükleyen de ideolojilerin bu gerçekliğidir. Bu nedenledir ki, devletçi-iktidarıcı güçler denetimleri altına aldıkları halk ve bireyleri öncelikle ideolojisizleştirme, olmuyorsa, ideolojik alanda muğlaklaştırmayı en temel bir hedef olarak önlerine koyarlar. Kürdistan bu bakımdan adeta sömürgeci devletlerin ideolojilerini deneyip-sınadığı bir saha olmuştur. Gerek tarihsel gerekse de güncel gerçekler göz önüne alınarak Önderliğimizin "düşünce bağımsızlığı", "düşünce esaretini yaşamamak" vurgularını çok iyi anlamak gerektiği açıktır. Çünkü hem batı dünyası ideolojik hegemonyasını geliştirme hem de, Ortadoğu dogmatizmi kendisini egemen kılmak istemektedir.

Hele hele kaos aralığı sürecinin yaşandığı, neyin yanlış, neyin doğru olduğunun yoğunca tartışıldığı, belirsizliklerin çok daha fazla olduğu, farklı güçlerin askeri, politik, ekonomik-mali vb. hususları da yedekleyerek yürüttüğü ideolojik mücadelede, ideolojik bağımsızlığı ve onun hassasiyetlerini korumak ve bunu kadro ve örgütsel yapı başta olmak üzere çeşitli yol-yöntem ve araçlarla en geniş halk kesimlerine ulaştırmak ertelenemez bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Başarının yolu da buradan geçmektedir. Yine partinin, devlet, devrim, konfederalizm, program, çağ,

**İzlenmesi gereken
yol
Kemallerin, Hayrilerin
Agitlerin, Beritan, Zilan
ve
Viyanların yoludur**

taktik, örgüt, militan vb. temel konularda " bana göre", "yorumum" vb. yaklaşımlara karşı Mazlum Doğan yoldaşın ideolojik hassasiyetleri ve reflektörleri temelinde mücadele etmek gerekmektedir. Birisi çizgimizi muğlaklaştırmada bu kadar cesaretliyse, bizim de en az onunla mücadele edecek kadar cesarete sahip olmamız gerekiyor. İdeolojik çizgimiz bize fazlasıyla bu cesareti verecek durumdadır.

Bu konuda önemli sayılabilecek bir kadro yapımızın sistemin tüm saldırılarına rağmen, yurt içinde ve dışında, dağda ve zindanda düşmanın en sinsi ve en vahşi yönelimleri karşısında nasıl bir duruş sergilenmesi gerektiğini gösteren yoldaşlarımız bulunmaktadır. Partimiz böyle militanlar yetiştirecek güce sahiptir.

İdeolojik hassasiyetin nerede nasıl olacağına dair şehitler gerçeğimiz bunun en açık ispatı olarak bizler açısından önemli bir tecrübe bırakmıştır. Başta Mazlum Doğan, Ferhat Kurtay, Kemal Pir, Hayri Durmuş, Ali Çiçek ve Akif Yılmaz yoldaşlar olmak üzere birçok arkadaş her koşulda bizlere yol göstericidir diyorsak bunun pratik gerçekleştirenleri olma gibi bir sorumluluk sahibi olduğumuzu unutamayız. Bu yoldaşlar, "Partiden ve Önderlikten vazgeç" baskısı karşısında ideolojik hassasiyetin bir ifadesi olarak ölümlerin en zor biçimlerini seçerek, düşmanın merkezlerinde de olsa en vahşi işkenceler altında bile Partiyi korumuş ve düşmanı yenmesini bilmişlerdir. **İzlenmesi gereken yol, Kemallerin, Hayrilerin, Agitlerin, Beritan, Zilan ve Viyanların yoludur.**

Demokrasi sadece bir yönetim organizasy-

Demokrasi Nedir?

Ne Değildir? - 1

Atakan Mahir

onu değildir. Daha çok bir toplumsal organizasyon halidir. Tarihiyle ele almakta fayda var.

Doğal Tanım

Toplumsallaşmanın demokratik başladığı söylenebilir. Toplumsallaşmanın oluşum diyalektiğinde demokrasi zaten var. İnsanın kendi ayakları üzerinde durmaya başlaması, akıllı bir tür olarak ayrışıp yaşama organizeli katılmaya başlamasıyla, bunu kökünden geldiği diğer canlı türlerinin ve doğanın kendisine de ters düşmeden yaparak toplumsallaşırken demokratiktir. Sonra muazzam bir çeşitlilik ve doğadaki türlerle etkileşim... Bu etkileşim içerisinde kurulan bir insan yaşamı...

Toplumsallaşma içerisinde de müthiş bir çeşitlilik; düşünceler, inançlar, insan tipleri, renkler objektif olarak demokrasiyi güzel temsil etmektedir. Spinoza'nın bir yorumunda Demokrasi için mutluluk görüşünü dile getirir. 'İnsanlık eninde sonunda demokrasiyi yaşayacaktır.'

Demokrasinin makul olmayan ya da gerçekleşmeyecek bir talep olmadığını görmeliyiz. Spinoza demokrasiyi mutlak diye nitelerken, aslında demokrasinin her toplumun temeli olduğunu varsayıyor. Siyasi, ekonomik, duygulanımsal, dilsel ve üretim etkileşimlerimizin çoğunluğu demokratik ilişkilere dayanır. Toplumsal ilişkilerimizin büyük bir kısmı duygularımız, üretimimiz, dilimiz, ekonomik faaliyetlerimiz, siyasi faaliyetlerimiz hep doğal bir etkileşim içerisindedir. Toplumsal yaşamdaki bu pratikleri bazen kendiliğinden sıfatıyla niteleriz. Bazen bunların geleneklerce belirlendiğini düşünürüz. Oysa bunlar gerçekte her gün geliştirip dönüştürdüğümüz demokratik etkileşim, iletişim ve işbirliğinden menkul süreçlerdir. Eğer ortak

yaşamımızın temelinde bu tür demokratik etkileşimler yer almasaydı, toplumun kendisi mümkün olamazdı. Toplumun varoluşuyla demokrasi eş zamanlı olmasaydı, toplum olamazdı. Baştan beri insanlar, hem farklı farklı olup hem de birbirlerine saygı temelinde yaşamayı tutturamazdı, başından itibaren sınıfsallık varolsaydı, insanlık bu günlere gelemezdi. Kısacası eğer ortak yaşamımızın temelinde bu tür demokratik etkileşimler yer almasaydı, toplumun kendisi mümkün olmazdı.

Spinoza'nın gözünde diğer hükümet biçimleri insan toplumunun çarpıtılması ya da sınırlandırılması ise, demokrasi de insan toplumunun doğal gerçekleşmesidir. Toplumsallaşmanın başlangıcı, çeşitlilik içerisindeki farklılaşmadır. Bunların bir aradığı, etkileşim ilişkisidir. Çok farklılık birbiri üzerine üstünlük kurulmadan yaşanılmaktadır. Bu gerçek ekolojik bilinçtir. Bunu kanıtlayan, neolitik dönemdeki demokrasinin işleyişi, toplumsal kuruluşu, yönetim organizasyonları, totem etrafındaki birikimler, anaerik toplumsal üretim biçimleri, burada oluşan doğal inanış sistemleridir.

Kent Devletleri Demokrasisi; Çoğun Yönetimi

İlk defa, siyasi oluşumlar olarak kent devletlerinin oluşum dönemlerinde demokrasiler yeni, sıçrayıcı bir nitelik kazanımına uğradı. Biraz daha etekemiğe büründüler. Doğudaki oluşum süreçlerine Med-Pers federasyonlaşması dönemindeki yapılanmalar örnek gösterilebilir. Sümerlerin son aşamasında devlet uygulamaları kronikleşmeye başlayınca, sert bir sömürgeciliğe gidilince, buna karşı halkların direnişi yaşanır. Kürtlerin Newroz gösterilerinden başlayarak direnişleri demokrasi için örnek gösterilir. Bütün bu süreçlerin deneyimsel olarak Yunanlılara geçtiği söylenebilir. Hatta daha sonra gittikçe,

**Modern Demokrasinin
ikinci büyük yeniliği de temsildir.
Temsil
ulus-devletlerin
geniş topraklarında
cumhuriyet yönetimini
mümkün kılacak
modernliğe özgü pratik
bir mekanizma olarak görülmüştür.**

demokrasinin siyasal hale dönüşmüş biçimi, kent devletlerinin iyice şekillenip başladığı Yunanlarla tanımlanmaya başlanır.

Burada Demokrasi halkın yönetimidir. Temel düşünürleri Perikles'dir. Perikles yönetim biçimlerine üçlü bir tanım getirir: " 1; azın iradesi vardır" der. Bu ne anlama geliyor? Aristokrasi ya da oligarşi kastediliyor. " 2; birin iradesi vardır" der. Monarşi ve tiranlık anlatılır. " 3; çoğun iradesi vardır" diyerek demokrasi ifade edilir. Bugünkü siyasal rejimlerin tanımlanmasında hala geçerli olan bu kriter Yunanlılara dayanır. 18. yy'la kadar ki dönem için etkili olan bir yorumdur.

18.yy ile birlikte modern siyaset bilimi gelişir. Tekniğe dayanan modern devletler gelişmektedir. Giderek yavaş yavaş endüstri sistemi başlayacaktır. Kapitalist devlet kurulup yerleşik hale gelecektir. 18. yy'da demokrasinin tanımı insanlara dar gelmeye başlar ve arayışa geçerler. O dönemde gelişen arayışın yönü Demokrasinin yeniden bir tanımlamaya kavuşturulmasına dönüktür. Bununla birlikte kurumlarının da yeniden oluşturulması tartışılır.

Bu arayışlarla birlikte bazıları, "Yunanlılar küçük kentlerdi, kendi kendisini yönetmesi normal ama ulus-devleti demokrasi ile yönetemezsiniz" diyorlar. Büyüyen yerde demokrasinin kolay kolay uygulanmayacağı söylenir ya, bu görüş demek ki yeni değil.

Modern Devletin Demokrasisi; Herkesin Yönetimi. Peki Doğru mu?

18. yy'da Avrupa ve Kuzey-Amerika'daki devrimciler, Demokrasiye basit ve net bir anlam yüküyorlar. "Herkesin herkes tarafından yönetimi." Böylece modern Avrupa ve K.Amerika'nın miras aldığı **çok**'un demokrasisi fikri, 17. ve 18. yy'da, çoğun yönetiminden herkesin demokrasisi fikrine dönüşerek temel atılmış oldu. Çokluğun yönetimi, 'herkesin herkesi yönetimi'ne dönüştü. Demokrasi, paradigmasal bir niteliksel sıçrama daha yapmıştı.

Demokrasi düşüncesi, monarşi ve aristokrasi gibi sınırlı bir kavrammış gibi ele alınmamalıdır diye düşünülür bu yüzyıllarda. İdareye sahip olacak olanlar, toplumsal bütünün bir parçasıdır. Çoğunluğun demokrasi yönetimi diyoruz ya, halbuki o yılların arayışı bunu aşmak üzerinedir. Çünkü nedir çoğunluk? %51 çoğunluk ama %49 ne olacak? Burada Demokrasi düşüncesi, monarşi ve aristokrasi gibi sınırlarda takılmak istemez. Modern Demokrasi sınır tanımaz ve bu yüzden Spinoza tarafından mutlak diye tanımlanmıştır. Çoğunluğun yönetiminden, herkesin herkesi yönetmesine geçilmesi evrensel bir düşünce oluşturur. Bu evrensellik fikri beraberinde eşitlik-özgürlük gibi ve bir o kadar radikal kavramlar da getirdi. Böylece eşitlik-özgürlük eş anlamlı hale gelmeye başladı. Hepimizin idareye geçmemizin şartı, hepimizin eşit iktidar olması ve her birimizin özgürce davranma ve seçme hakkına sahip olmasıdır. Madem herkesin herkesi yönetmesi demokrasiyse, o zaman benim yönetime katılmam için diğer herkes kadar gücümün olması gerekir! Bir; eşitlik, iki; her birimizin özgürce davranma ve seçilme hakkı olması, bu da özgürlüktür. Ve özgürce davranmazsam nasıl yöneteceğim!

Modern Demokrasinin ikinci büyük yeniliği de temsildir. Temsil ulus-devletlerin geniş topraklarında, cumhuriyet yönetimini mümkün kılacak, modernliğe özgü pratik bir mekanizma olarak görülmüştür.

Temsil iki çelişkili işlev görür. Çokluğu hem yönetime bağlar hem de yönetimden ayırır. Temsil başladığından beri bu problemi içinde taşır. Hem büyük kitleler adına siyaset yapılır, hem de bir yönüyle büyük kitleler 'bağlanır bir yere', böylece kendi adına hareket etmesi engellenmiş olunur. Bu da kötüdür. Hem halka bağlıdır temsilci, hem de gidip bir yerde -devlet mekanlarında- oturur. Devleti de temsil etmek zorunda kalır. Devletin otoritesini düşünmek zorunda iken halkın çıkarlarını da yansıtmak zorunda kalır. Durum her temsilcinin krizde kalacağı, ikili bir karakterdedir. Devletli Demokraside kim siyaset yapıyorsa bu krizi aşamaz.

Temsilin başka sorunları da vardır. Seçim sisteminde temsil edilenlerin sahip olduğu seçme ve kontrol gücü öncelikle zamansal açıdan sınırlıdır. Zira temsil edilenler temsilcileri ile ancak iki ya da dört ya da altı yılda bir doğrudan bağ kurabilir. Seçtin mi bir kere iş bitiyor, ondan sonra söz söyleme hakkın kalmıyor. Altı yıl sonrasını bekleyeceksin. Gerçekten bu ne kadar demokratiktir. Temsilciler seçimler arasında temsil edilenlerin talimatlarını ya da önerilerini almayıp, görece serbest davranır-

lar. Seçip gönderdikten sonra o istediğini yapıyor. Öneri sunamıyorsun, politikasını değiştirmesini, yanlış olduğunu ve katılmadığını, katılmadığın için de kendi temsilcin olmaktan men veya başkası ile değiştirmek istediğini söyleyemiyorsun. Bunun ne kadar demokratik olduğu ortada!

Diğer bir temsil zaafı, demokratikliği sağlayan sınırlı bir temsilci yelpazesi içinde seçim yapma zorunluluğunun olmasıdır. Önünüze yönetime talip olanlar çıkıyor ve siz seçim yapıyorsunuz. Talip olanlar veya sunulanlar dışında seçme sınırlılığı söz konusudur. Tercih hakkı sınırlılığı diyebileceğimiz bir anti-demokratiklik ile karşı karşıyayız. Temsiliyeti sınırlayan, sınırlı bir temsilci yelpazesi içinden seçim yapma zorunluluğudur.

Temsildeki demokrasiyi azaltan bir faktör de, temsilciler arasındaki kademe arttıkça temsil edilenlerin gücünün giderek sınırlanmasıdır. Örneğin atanmış bir görevlinin kendisini atayan yöneticiyi seçenleri ne kadar temsil ettiğini düşünün. BM'ye milletvekili çıkarılması ya da delege atanması gibi. (Başbakan seçilirken ne kadar demokrasi uygulandığı tartışılabilirken, o'nun, halkı temsil etsin diye BM'ye bürokrat atanması durumu. Haliyle o bürokrat halkı başbakanın temsil ettiğinden daha az temsil edecektir.)

Sonuçta en işler demokrasiler, bu sorunları yaşamaktadırlar. Temsil daha sınırlı ya da kısmi hale geldikçe ve temsilcilerle temsil edilenler arasındaki mesafe büyüdükçe, giderek mülkleşmiş temsil biçimine yaklaşırlar. (Padişahlarla, Krallarla birey arasındaki temsiliyet örneği. Temsiliyetin en anti-demokratik hali mülkleşmiş temsilde yaşanır.)

Tüm bu temsili biçimler temsilin, hem bağlayıp hem ayıran niteliğini değiştirmez. Dolayısıyla siyasal temsil kurumları yurttaşlara çoğul arzularını, taleplerini ifade etmesine olanak tanırken, aynı zamanda da devletin yurttaşlarını uyumlu bir birlik haline getirmesini mümkün kılar. Bu anlamda çoğu zaman iyi demokrasiler dediğimiz sınırlı demokrasiler aslında kapitalizm tarafından bilinçli verilen temsili paylardır. Bu şekilde işlettiğimiz demokrasiler, temsilci gönderdiğimiz zannetmeler, devlete uyumlu bir hale gelmemizi sağlar. Bunu Porte Alegre ve Belen gibi Brezilya şehirlerindeki temsili demokrasiler için bile söyleyebiliriz.

Bize çok demokratik gelen koşullu temsildir. Çünkü geriye çağırabiliyorsun, sık sık seçim yapabiliyorsun. Halbuki bu bile egemenliği ortadan kaldırmıyor. Sistem değişmiş ama egemenlik korunarak sistem içinde bir temsil sağlanmıştır. Bu anlamda Porte Alegre sistemlerini de kapitalist demokrasi, modern demokrasiyi aşmayan örnekler olarak veriyoruz.

Demek ki Yunanlılarda çokluğun yönetimi olarak tanımlanmış, modern devlette herkesin herkesi yönetimine dönmüş, buradan kaynaklanacak sorunların çözülmesi için temsil sistemi getirilmiştir. Bu nedenle temsil sistemlerine de bir göz atmakta fayda var. Çok farklı temsiliyet biçimleri var. Sıkı bağla temsil. Yani yönetenin tam hakim olduğu temsildir. Biraz gevşek bağla temsil ise, denetlemenin olduğu, parlamenter sistemdir. Bir de

yönetilenlerin söz hakkının daha geniş tanındığı ama egemenliğin bütünüyle aşılmadığı, koşullu temsil vardır. Fakat hepsinin temel sorunu; egemenliği ortadan kaldıran bir öz yönetim oluşturamamaktır. O nedenle temsillerin hepsi şimdi krizdedir. O nedenle günümüzde daha radikal gibi gözüksede gittikçe artan oranda 'şimdiki demokrasilerin aslında demokrasi olmadığı'

daha rahat söylenmektedir.

Modern Devletli Demokraside egemenliğin ve ona dayalı yöneten yönetilen ikili karakterinin aşılması temel problemdir. Yönetilenin temsiliyeti, bu demokratik olmayan karakteri ortadan kaldırmak bir tarafa arttırmaktadır. Seçim yapıldıktan sonra uzun yıllar bir denetleme mekanizması uygulayamamak, seçildikten sonra temsilcinin istediği kararı alması ve uygulamasını getirirken temsilin içine düştüğü 'sözde' durum çok açıktır. Ağırlıkta uygulananın ise, egemenliğin ikili karakterinde bulunan yönetim gücünü kullanmak ise temsiliyetin demokrasisini halk için daha vahim yapar. Devlet yetkisini kullanma, gönderilen kurumun gücünü uygulama temsilin kaçınılmaz sonucu gibidir. Seçilen temsilcilerin nicel ve nitel belirlenmesinde bulunamamak, temsilin süresi belli, sınırlandırılmış ve kesinlikle ana güce bağlı ve onu uygulayan bir konuma getirilememiş olunması daha vahim sonuçlar doğurur.

Yine bir temsilci çok büyük miktarda kitleyi temsil ediyor. İstanbul'u düşünün nüfusu on altı milyondur. Kırka bölün dört yüz bin olur. Bir mil-

**Modern Devletli
Demokraside egemenliğin
ve ona dayalı
yöneten yönetilen ikili
karakterinin aşılmaması
temel problemdir
Yönetilenin temsiliyeti
bu demokratik olmayan
karakterini ortadan kaldırmak
bir tarafa arttırmaktadır**

letvekili, dört yüz bin kişiyi temsil ediyor. Genelde de temsil edemiyor. Oran yükseldikçe temsiliyetteki demokrasi niteliği düşüyor ve genelde de halkın temsiliyeti yapılmıyor. Bir kere her şeyden önce, temsilciyle o kalabalık arasındaki iletişim kopuyor. Bazen sırf görünmek için yılda bir alanına uğrayabiliyor o kadar. Eğer bir kişi, dört yüz bin kişiyi temsil ediyorsa, yılda kaç tane aileye uğrayabilir? İstese de uğrayamaz. Ama on bin kişinin temsilcisi olsa ya da üç binin, beş binin olsa belki her aileye yılda bir kez uğrayabilir. Hatta şöyle ilkeler geliştirilmiştir. Temsilciler temsil ettiği kişilere çok yakın olurlarsa demokrasiye karşı gerekli formu sağlayamazlar, denilmiştir. (Kalabalığı tehlikeli görme anlayışı ile karşılaşıyoruz burada.) Bazıları

bütün çoğunluğun direk temsilcisi olacak kadar da yakın olmaması ilkesi benimsenerek uygulanmaya konmuştur. Anti-demokrasi emperyal olarak kurulmuştur.

Deniliyor ki, temsilcilerin temsil edilenlere dair ayrıntılı bilgi sahibi olması şart değildir. "Asıl önemli olan toplumun ortak yararının nereden geçtiğini tespit edebilecek bir zekaya ve bu yararın peşine düşecek erdeme sahip olmaktır." Bunda da ilke düzeyinde karar kılınmıştır. Toplumla birebir canlı bir ilişki olamaz. Ve peki, zeki ve erdemli değilse? Zaten siyasetçilerde zeki ve erdemli olma az bulunur oldu.

Bu söylenenler burjuvazinin başta geliştirdiği ve hala önemli oranda uyguladığı ilkel-

bu

tarzdaki anti-demokratik temsiliyetlerin demokrasi için faydalı olduğunu düşünmüşler, demokrasinin getireceği zararı engeller diye görüş belirtmişlerdir. **Temsil, demokrasinin tehlikelerini uzakta tutacak kadar mesafeli olmalı! Ama temsilcilerle temsil edilenler arasındaki temasın kopacağı kadar da olmamalıdır! Demokrasinin hepsini yansıtırsan - herkesin gerçekten herkesi yönetmesi- tehlikeli olur ama hiç yansıtmayacak kadar da kopmamalıdır, çünkü egemenlik bağı koparsa da tehlikeli olur. Görüşlerin belli oranda yönetime gelmesi tehlikenin atılmasıdır. Görüşleri hiç sisteme katılmayan kalabalıklar da tehlikelidir.**

Böylece kapitalist demokrasi, anti-demokraside karar kılmıştır. Araya temsilci konularak, hem egemenliği yansıtmaya hem de halkı temsil sağlanmaya çalışılmış, bütünüyle egemenliğe tepki toplayacak kadar mesafeli olmama ama

erdir. Onun için değilmi ki Rousseau "çokluğun en zeki adamlarca yönetilmesi en iyi ve doğal durumdur" diyor.

Sosyalistler Temsil Krizini Nasıl Çözmek İstediler?

Sosyalistler, siyasetin öznelliğini eleştirdiler. Siyasetle toplum ayrı ele alınmalı mantığı yanlıştır. Ekonomi, hukuk, üretim, sosyal yaşam, sağlık, eğitim ve yaşamın daha birçok alanı birbirinden ayrılmazlar. Burjuvalar ise tersini yapar. Örneğin burjuvalar da ekonomik üretim sistemi ayrı, bunun yönetim sistemi ayrıdır. Birbirine karıştırılmaz. Sosyalistler dedikleri gibi -kim üretiyorsa o yönetmelidir- düzenlerler. Üretim sistemleri ile onun yönetim sistemi ayrıştırılmaz. Bu ayrıştırılmazlık yaşamın diğer tüm alanları içinde geçerlidir.

Şimdi ise kapitalizm değişiyor. Bio-iktidar dönemini yaşıyoruz. İnsan bedeni üzerinde,

yaşam alanlarının hepsi üzerinde iktidar uygulanıyor. Yaşamın üzerinde iktidar uygulamak isteyen birileri, her şeyi iç içe ele almak zorunda kalmaz mı? Kültürü, siyaseti, sporu, hukuku kullanıyor ve bu iç içe geçmiş süreçte; siyaseti ayıralım diyemez. Buna karşı yapılacak en doğru iş; bütün bu yaşam alanlarını yerinde ele alıp iktidardan uzak kurmak ve karşı bir duruşla, iktidardan sıyrılmanın tek yöntemi olarak bu alanlarda demokrasiyi oturtmaktır. İç içe uygulandığı için birini diğerinden ayırmadan topyekün demokratikleştirmektir. Bu nedenle sosyalistler eskiden beri siyaset ve ekonominin birbirinden ayrıştırılmayacağını söylerler. Siyaset, ekonomi, hukuk ve diğerleri birbirinden ayrıştırılamaz. Kuşkusuz bu doğru bir bakış açısıdır.

Sosyalistler sorunun çözümü için ise devletin iktidar tekelini alt edecek şekilde demokrasinin aşağıdan inşa edilmesi gerektiğini söylediler. Bu da doğrudur. Yine sosyalist hareketler siyasal temsil ile ekonominin idaresi arasında çizilen ayırımın baskı yapılarının anahtarını oluşturduğunu da gördüler. Yeni ekonomi farklı üretiliyor, üretiliyor, yöneten farklı ise siyasal iktidarın araçlarının, ekonominin idaresi ile demokratik bir biçimde örtüşmesinin bir yolunu bulmak gerekir. Ancak tüm bu ümit verici başlangıçlara rağmen reel-sosyalist siyasetin tarihi daha az yanlış yollar izlememiştir.

Ne tür yollar izlediğine bakalım. Örneğin parti anlayışına bakalım. Marksist partinin, direkt devletin idare biçimi şeklinde düşünülmüş olduğu şeklinde yaygın ama yanlış bir kanı vardır. Öyle değildir. Parti bir öncü olarak işçi sınıfıyla, işçi sınıfı dışında entelektüel ve aktivistleri bir araya getirip, işçilerin temsil edilmesini sağlayan ve işçilerin sefil yaşam koşullarını sorgulayan olarak düşünülmüştü. Temsil edilmeyenleri parti temsil edecekti. Niyet iktidara katılmak değil, temsil dışında kalanları temsil edebilmektir. Bu açıdan devlet dışı bir unsur olarak görülmüş, dolayısıyla parti, hem kapitalist ekonomi mantığının hem de dar anlamıyla burjuva toplumsal düzenin dışında olacaktır. Kapitalist toplum dışında düşünülür. Bu öncü parti anlayışı, burjuvazinin radikal ve ilerici kanadının jakobenizmde ifade edildiği rehber seçkinler anlayışının yeniden üretilmesidir. Yeni bir şey değildir. Kökeni jakobenizmdir,"radikal öncü burjuva anlayışı olmalıdır" diyen Fransız devrimcilerden geliyor. Bu nedenle Lenin'in "Biz 20. yy'ın jakobeniyiz" demesi tesadüfî olmasa gerektir. Demek ki sosyalistler temsil sorunsalını halletmek için partiyi düşünmüşler ve toplumsal yaşamda bir çeşit egemenliğe katılmayanların; işçiler, köylüler, kadımlar, köle-

er, göçmenler, aydınlar vb bir temsili olarak partiyi geliştirmek istemişlerdir. Bu durumu egemenliğe katılıp katılmama biçimi olarak düşünüyorlar.

Tabi Marksist partiyi eleştirirken, kapitalist toplumun bir aracıydı diyemeyiz. Başta öyle düşünmüyorlardı. Kapitalist toplumun dışında demokrasiye katılım sorunları olanların katılım biçimini ayarlamak için düşünülmüş, fakat olmamıştır. Çünkü toplumun öncüsü olmak, burjuva öncülüğünden alınmış bir mirastır. Bu bakış açısına göre işçi sınıfının partisi jakobenizm bayrağını yükseltecek, toplum ve özellikle yönetim burjuva tüccarlarından arındırılacak ve herşey proletaryanın yeni çıkarlarıyla uyumlu kılınacaktır. Sloganda şuydu; 'iktidar proleterlere, devlet komünistlere.'

Sonuçlarını hepimiz gördük. Egemenlik el değiştirmiştir. Temsilliyet alttan başlamış, temsil edilmeyenleri, toplum dışı kalanları ifade etmek için kurulmuştu. Fakat egemenliği işletenlerin yerine oturdu, yer değiştirdi. Altan üste gitti, üste oturdu. Temsil edilmesi gerekenler yine kaldılar. O zaman sorunlu demokrasi tekrar başladı.

Uygulanmış Sosyalizm içinde bir deneyim olarak Paris Komününe bakmakta fayda vardır. Paris komünü diye bahsettiğimiz bir meclistir. Komün ismini öz yönetim organı olarak kullanıyorlar. (En küçük öz yönetim organına komün diyoruz. Önderlik biraz daha ek yaptı; iş ve rol koordinelemeye komün dedi. Örneğin köprü komünü, buğday komünü. O anlamda yapılan kısa süreli ortakçı faaliyetlere komün diyor, Önderlik. Birde sosyalistlerden gelen tanımıyla ortakçı yaşamada komün deniliyor. Bu da doğrudur. O zaman bunların hepsi iç içe geçerek birleşiyor. Komünün anlamı daha da genelleşiyor. Kısa süreli ortakçı işler, uzun, kısa ve orta süreli ortakçı yaşamlar.. Öz yönetim organı olarak da her zaman tanımlayabilirsiniz. Bu bakımdan komün kavramı geniştir.) Paris komünü de bir komündür, ama meclis tarzı işliyor. Demek ki mecliste bir komündür. Öz yönetim organıdır. Ortakçı yaşam alanıdır.

19.yy sonları ve 20. yy başlarındaki sosyalist, anarşist geleneğin radikal kanatlarının tümü parlamenter temsili eleştiriyor ve devleti ortadan kaldırmayı hedefliyordu. Parlamenter temsil yerine daha kapsamlı koşullu temsil biçimleri, hatta doğrudan temsil biçimlerini önerdiler. 1871 Paris komünü Marks, Lenin ve diğerlerinin yönetiminin ilk örneği oldu. Komün elbette temsili bir yönetimdi. Ama Marks'a ilham veren, temsilci ile temsil edilenler arasındaki ayrılığın kaldırılmasına yönelik Komünün geliştirdiği mekanizmalardı. Örneğin Komünün

herkese oy hakkı tanınması, temsilcilerin, her an, temsil edilenler tarafından çağırılabilir olması, temsilcilerin işçilerle aynı ücreti alması çok iyiydi. Bu ilkeleri komünistler kuracakları devletleri için de öngörecektlerdi. Temsilcilerin işçilerle aynı ücreti alması, herkese ücretsiz eğitim gibi daima meşru savunma, milis tarzı düzenli ordular geliştirme de Komünden öğrenilmiştir.

Buna rağmen dikkat edilirse Komünün

egemenlik kavramlarına ulaşıyordu. İstenen ve kaçınılmaz son olarak demokrasi devletleşiyordu. Devletleştikçe demokrasi olmaktan çıkarak bu oluyordu. Marks "parti; toplum adına toplum yönetmektir" diyordu. Sonuçta toplum kendi kendisini yönetmeye gerçekten kavuşamadı. Egemenlik hiçbir zaman halka devredilemedi. Halkı temsille hareket eden gruplar, devrimciler, sosyalistler, komünistler gidip devletin memuru,

Demokrasi anlayışı, 18. yy'da uygulanan demokrasiden çok daha farklı değildir. Bütün bu gelişmişliğine rağmen "Komün burjuva demokrasisinin başlangıcındaki devrim kapsamındadır" Burjuvaziye aşamamıştır. Gerçektende geriye dönüp bakıldığında Marks ve Lenin'in Paris Komünü ile ilgili yazılarındaki öğelerin, 18. yy'daki demokrasi retoriği ile çarpıcı bir benzerlik taşıdığı görülür. Örneğin Marks komünü halkın halk tarafından yönetimi olarak selamlıyordu. "Kendi kendini yönetim"; aynen burjuvaların demokrasi için kullandığı tanım. Lenin de Komünü, temsilcilerin, seçmene doğrudan sorumlu olduğu, tam bir demokrasiye gitmede bir adım olarak niteliyordu. İdeal demokrasiye gidecek bir adım olabilir!

Sovyet Konseyleri de Komünle aynı akıbeti paylaşır. Sonuçta en radikal örnekleri bile kökten farklı bir demokrasi ve temsil anlayışı geliştiremeyen reel-sosyalizm sonuç olarak burjuva egemenlik kavramının özünü tekrar etti. Devletin birliğine olan inanca çakılıp kalındı. Denenen temsil, yöntemlerdeki köklü hatalar nedeniyle kolayca

egemenin temsilcisi-uygulayıcısı oldular. Konum değişimi dışında -ki bu sınıflaşma dışında bir şey yaratmıyordu- bir nitelik sıçraması görülmedi demokrasi uygulamasında. Tabii her zaman alta kalanlar oldu. 30- 40 yıl yöneticilik yapan sosyalist liderler oldu. Hatta bazı ülkelerde hiç seçim yapılmadı.

Egemenlik tekrar üretildi ve ulaştıkları sonuç tıpkı kapitalistler gibi devletin birliği oldu: Güçlü devlet olmadan toplum yönetilemeyecekti! Egemenliğin daha da pekiştirilmiş biçimidir bu.

Demokraside Nereye Doğru

Demokrasi kavramında nereye doğru gitmemiz gerektiğini, bu ele aldığımız tarihi deneyimlerden çıkarsayabiliyoruz. Egemenlik ve bunun çıkmazı olan temsil ortadan kaldırılmalıdır. Egemenliği ortadan kaldırmak için devlet ve devlete dayalı bütün organizasyonları, kurumlaşmaları kaldırılmalıdır. O zaman demokrasi gelişebilir. Kaldırılmış devletin egemenliği yerine de öz yönetimi oturtmak gerekecektir. Böylece klasik

temsilin tüm biçimleri aşılacaktır. İlk defa toplum demokrasisi olacak, herkesin yönetimi oturacaktır. Bir tarafta egemenlik ve devlet biçimleri, bir tarafta halk, çoğulluklar ve birilerinin onlar adına seçilip 'oraya' gönderilmesi olmayacaktır. Her yerleşim birimi gerçek anlamda kendisini yönetmelidir. Onun içinde, çıkacak yönetim organizasyonunda demokrasinin doğru bir şekilde işletilmesi hayati olacaktır. Yoksa kalabalık içerisinde çıkartacağımız yöneticilerle yeniden egemenlik üretilebilir. Bunun tedbirinin alınması gerekir.

Özgür Komünler, Özgür Yurttaş Meclisleri ve Demokratik Komünalizm sistemi toplumsal demokrasinin işletilmesinin tedbiri olabilir mi?

Egemenliğin iki yüzü vardır. Temsiliyete benzer şekilde, biri yöneten biri yönetilen ikilisinden oluşur. Yönetilenin rızası olmalıdır. Yönetilenin rızası olmadan egemenlik olmaz. O nedenle kısaca egemenlik; yönetenle yönetilen arasında, koruma ile itaat arasında; haklarla yükümlülükler arasında bir ilişkidir. Tiranlar ne zaman egemenliği tek

tarafı kılmaya çalıştıysa, yönetilenler hep isyan etmiş ve ilişkinin iki yönlü doğasını geri getirmişlerdir. Komuta edenler ile itaat edenler arasında egemenlik kavramı ve pratiği merkezi bir konumdadır. Dolayısıyla egemenlik zorunlu olarak ikili bir iktidar sistemidir. Yönetilenler bu ikili iktidarın bir yüzüdür. Egemenlik kavramında temsiliyet sorunu çıktığı için sahte demokrasi üretilmiştir. Yönetilme için gönüllülük yaratılmaya çalışılmıştır. Klasik zordan daha iyi bir yöntem olduğu tartışmasızdır. En ideal gönüllülük yöntemlerinden biri de demokrasidir, temsiliyettir. Burada temsiliyet, demokrasi klasik bir yönetilme organizasyona dönüşmüştür. Toplumsal bedene aşı yapmak gibi. Yönetime katılmıyorsun, ama milletvekillerini sen seçiyorsun! Buradaki temsiliyet artık senin iktidara katılman ve onu onaylayıp doğrulamandır. Bu şekilde, gönüllü, o sistemi kabul etme biçimindeki egemen tamamlayıcılık, aynı zamanda egemen iktidarın en zayıf yüzüdür de. Ya bu yönetilen çokluk artık yönetilmek istemezse?

Burada siyaset teorisi geleneğindeki köklü bir ilke ile karşı karşıyayız. Sadece bir'in yönetebileceği. Şimdiye kadar ki genel düşünce budur. Söz konusu bir, monark ya da tek yönetici devlet, ulus, halk ya da parti olabilir ama bir olmalıdır. Çokluk yönetimi yoktur ve olamaz. Çünkü siyasette çokluk genelde anarşi olarak görülür. Egemenliğin iki yüzü vardı; bu egemenliğin bir yüzündeki egemen iktidar kısmı ister halk, ~~ister parti, ister monark~~, ister devlet, ister ulus şeklinde bire indirilmiş yönetim biçimidir. Hiçbir zaman çokluğun yönetimi yoktur. Halkın kendi kendisini yönetmesi dedikleri demokrasi bile halk kavramı adı altında seçtiğimiz bazı temsilcilerin yönetimi değil miydi? Hatta halk kavramı bile Fransız devrimcileri tarafından tam da bu amaca hizmet etsin diye geliştirilmedi mi? Halk, genelde homojenleştirilmiş, teklige indirgenmiş, çoğulu temsil eden bir kavramdır ama normale bakarsanız halk diye bir şey yoktur. Halk'ın altında müthiş bir çoğunluk, çeşitlilik vardır. Halk kavramı bu kadar çeşitliliği ifade etmemesine rağmen, siyasallaştırılmış topluluk ismi olarak kullanılmak amacıyla geliştirilmiştir. O nedenle halkın kendi kendini yönetmesi dendiğinde bize normal gelir ama aslında böyle bir şey yoktur. Gerçekte halkın kendi kendisini yönetmesi farklıdır. Burada yapılan ise, kalabalıkları iktidara taşımak için bütünü, çoğulu halk kavramı adı altında tek'e indirgemektir. Bir ulusun çıkarları adına birileri yönetir. Halk yönetimi adı altında 'bir'in yönetimi vardır.

**Egemenlik
kendi efsanesinden
beslendiği halde
her zaman için
yönetilenin rızasından
ve
itaatinden doğan bir ilişkiydi
Bu ilişkinin dengesi
yönetilenin lehine değiştikçe
toplumsal ilişkileri
otonom bir biçimde
üretme kapasitesine kavuşup
bir çokluğa dönüşünce
üniter hükümdar
(her tür dış yönetici)
giderek lüzumsuzlaşıyor**

Kısacası siyaset geleneğinde çoğunluğun yönetim olamayacağı vardır. Eğer bir yönetici olacaksın, bunu tekil bir kavrama indirgemek gerekir. Kalabalıklar yönetilebilir mi? Çinlilerin bir atasözü var; 'aşçı çok olursa çorba yanar' diyor. Merkezileşmeye, dolayısıyla devletçi zihniyete dayanan genel bir düşüncedir bu. Kalabalıkların hepsi tehlikeli görülür, çoğunlukların hepsi anarşizmle özdeşleştirilir ve yaşamın ve toplumların kesinlikle bir yönetim organizasyonuna tabi olması gerektiği benimsenir.

Komünal Demokrasiye Doğru

Yaşama katılan bir çok öge var. Bunların hepsinin belirleyici olduğunu ve herkesin kendi kendisini yönetmesi gerektiğini düşünmeliyiz. Müthiş çokluk tüm varlığı ile devreye girsin. Niye 'Bir' Devlet yönetsin, o topraklarda yaşayan kaç milyon insan varsa hepsi kendisini yönetsin, kendi kararını kendisi alsın, bunun mekanizmalarını kursun. İşte Özgür Komün ve Yurttaş meclislerini bunun için tartışıyoruz.

Egemenlikteki dengeler yönetilenler lehine değiştiççe, egemenlik teorisinin mutlak doğrularını sorgulamamızı sağlıyor. Böyle bir perspektiften bakınca hem bir'in egemenliğinin kaçınılmaz olmadığı hem de aslında bir'in asla egemen olmadığı ortaya çıkıyor. Aslında topluluklar, sözde egemenlik iktidarına hiçbir zaman gerçek anlamda rıza göstermez, yönetilmeyi tercih etmez. İnsanlık tarihi bu anlamda çok sorunludur. Demek ki gerçek egemenler hiçbir zaman egemen değil, her zaman durumları salıtlantıda kişiler veya yapılarıdır.

Emperyal egemenlik ve bio-politik iletişim çağında artık yönetilenler kendi başına toplumsal yaşamı ve örgütlenmeyi üretiyorlar. Bu kendiliğinden egemenlik çökecek ve yönetenler tüm iktidarı yitirecek anlamına gelmiyor. Ama yönetilenlerin giderek asallığa dönüştüğü ve egemenliğin giderek gereksizleştiği anlamına geliyor. Devlet ortadan kalkmamasına rağmen çok sorgulanır olmuştur. Toplumsal mekanizmaların arayışı ve denemeleri hızlanmıştır. O anlamda egemenliğin mutlak olmadığı tartışması yapılıyor.

Biz de devlet biçimi egemenlik mutlak değildir diyoruz. Toplumsal yönetim ve organizasyonu tartışıyor ve yenisini geliştirmeye çalışıyoruz. Bu ilerletilirse egemenlik Kürdistan'da bütünüyle ortadan kalkacaktır. Zaten bu haliyle bir devlet yok, (sömürge devletlerinin direkt etkileri dışında yoktur) bu büyük bir avantajdır.

Toplumsal üretim biçiminin çeşitlenmesinden bahsediyor. Bu tür emek biçimlerinin yeni ekonomik üretime dayalı öz yönetim olanakları yaratmaları, üretimin şarttı olan işbirliğinin, üretim mekanizmalarının emeğe dair olan işbirliklerinin git-tikçe öz örgütlenme ve öz yönetim organizasyona dönüşebileceği dile getiriliyor. Emek çeşitliliklerinin gelişimi, aralarındaki iletişimin oluşumu, bunların kendisini yönetmesinin yanısıra çok farklı kesimlerin kendi öz yönetim ve öz örgütölüklerini geliştirme imkanı ortaya çıkmaktadır. Sonuçta çokluğun yaratıl-

ması, çokluğun ağlarla gerçekleştirdiği yenilikler, -konfederalizm veya komünalizm şeklinde- tüm toplulukların karar alma becerisi, ilk kez demokrasiyi olanaklı kılıyor. Şu ana kadar her tür gerçek demokrasi anlayışının altını oyan siyasal egemenlik ve bir'in iktidarı gereksiz olmanın ötesinde imkansız hale geliyor. Toplumsal yaşama o kadar çok farklı kesimler katılıyor ve kendini yönetmek istiyor ki, git-tikçe bir'in hakimiyeti, iktidarı ve egemenliği gereksiz hale geliyor. Egemenlik kendi efsanesinden beslendiği halde her zaman için yönetilenin rızasından ve itaatinden doğan bir ilişkiydi. Bu ilişkinin dengesi yönetilenin lehine değiştiççe, toplumsal ilişkileri otonom bir biçimde üretme kapasitesine kavuşup bir çokluğa dönüşünce, üniter hükümdar (her tür dış yönetici) giderek lüzumsuzlaşıyor.

Türkiye'de, Kürdistan'da binlerce yurttaş meclisi ve komün yaratılsa, ulusun başında ama onun dışında, özyönetime dayanmayan her türlü bir'in yönetimi, lüzumsuzlaştırıldığı gibi dönüşüme zorlanarak demokratik iş ve rol koordinasyonlarına kavuşturduğunda derin demokrasi gerçekleşecektir. Gerçek anlamda herkesin herkesi yönettiği, kendi kendisini yönettiği bir özgür yurttaş meclisi düşünün, baştaki bir'in yönetimi diye bir şey kalmaz. Çokluğun otonomisi ve ekonomik, toplumsal, siyasal öz örgütlenme kapasitesi 'hükümdarın' rolünü ortadan kaldırır. Egemenlik en önemli varolma alanı olan siyasetten bu şekliyle kovulmuş olur. Egemenlik denen bir kavram kalmadığı gibi, nihayet toplulukların kendi kendisini yönetmesiyle birlikte demokrasi mümkün hale gelir. İşte özgür yurttaş meclislerinin yapacağı budur. Devlete "ben kendi kendimi yönetirim" demektir. Devlete ihtiyaç duymak ortadan kalkacaktır. Burada gerçek demokrasiyi sistemsel olarak oturtmak gerçekleşebilecektir. Demokrasiyi sistemsel oturtan temsilcileriniz olacak, kaynağını halkın iş bölümünden alacaktır, yoksa sınıfsallık, iktidar veya egemenliğe dayanmayacaklardır. Bu açıdan özgür yurttaş meclislerindeki temsiliyetle, devlete üyelik anlamında devlete giden milletvekilleri arasında çok köklü nitelik farkı vardır. Egemenliği ortadan kaldırdıktan sonra temsilden korkmaya gerek kalmayacaktır çünkü o artık 'sıradan' bir işbölümüdür, halkın gerçek memurlarıdır, dayandıkları korkunç yönetici bir'in gücü kalmamış, kimseye karşı kullanılacakları bir dış iktidar ortada bırakılmamıştır. Gerçek anlamda bir öz yönetim oturmuş olacaktır.

İlk ezilen sınıf, ulus ve cinsin kadın

KADIN MÜCADELESİ VE ULUS-ULUSAL MÜCADELE İLİŞKİSİ

Çiğdem Doğu

olması tespiti, kadın mücadelesini çok yönlü kıldığı gibi, demokratik ve özgür yaşamın da temel faktörü haline getirir. Tüm bu mücadele alanlarına kadının özgürlük ideolojisi ve mücadelesi ile katılımı, bu kavramların genetik şifrelerini çözer ve özgürlük esaslarında yeni bir şifrelemeyi şekillendirir. Bu, özüne daha da yakınlaştıracak tarzda özgürlüğü, demokrasiyi ve eşitliği getiren bir yenilenme karakterine sahiptir. 21.yüzyılda giderek gelişen bu bilinç, binlerce yılın egemenlikçi değer yargıları kadar ezilenlerin de binlerce yıllık eşitlik-özgürlük-adalet mücadelelerini de yeni bir içeriğe ve biçime kavuşturur. Bu anlamda çok tarihi ve belirleyici bir muhtevaya sahiptir.

Bu yazıda biz daha çok kadın ve ulus-ulusal mücadele ilişkisini, geçirdiği evreleri ve bunun sonucunda hem toplum ve hem de kadın açısından ortaya çıkardığı sonuçları ele almaya çalışacağız. Toplumun örgütsel evriminin uluslaşma düzeyine gelmesi elbette ki bir gelişmedir, ancak ulus olgusunun egemenler tarafından sahiplenilmesi ve tekleştirilerek merkezileştirilmesi çok büyük sakıncaları ortaya çıkarmıştır. Kadın açısından mevcut ortaya çıkan ulusal şekillenmeleri ele aldığımızda da yine sakıncalı birçok gerçeklikle karşı karşıya geliriz. Dolayısıyla burjuvazinin kendine mal ederek çarpıklaştırdığı ulus olgusunu, kadın açısından özellikle derin irdelemek gerekmektedir. Bu sorunu "ulusal sorunda kadının rolü, yeri" gibi alışkın olduğumuz kavramlarla izah etmeye çalışmak, hele çözmeye çalışmak, gerçekten de yetersiz, yetersizliği ile birlikte yanlış bir çaba olacaktır. Biz bugün dünya genelinde, bir yanda dar ulus mantığıyla gelişen milliyetçiliğin, bir yanda da dar ulusçuluğu aşmış küreselleşen sermaye gerçekliğinin bir ikilem, bir kısır döngü olarak sorunları nasıl ağırlaştırdığına tanık olmaktadır. Sorunun böylesine ağırlaşmasında etkili olan

ardı ardına birçok neden sıralayabiliriz. Ancak en temel nedenlerden biri olarak, gerek ulus şekillenmesinde gerekse de sözde ulusu aşan ve küreselleşen emperyalist örgütlenme biçiminde, kadın iradesinin özgürlük ve eşitlik esaslarında katılımının gerçekleşmeyişi belirtmek durumundayız.

Öncelikle Önderliğimizin "Bir Halkı Savunma" kitabında ulus kavramı boyutuyla getirdiği yeni açılım, tarihi bazı yanlışlardan, saptırmalardan kurtarma yaklaşımı çok önemlidir. Kadın açısından ele alacağımız boyutu değerlendirirken, bu tarihi yanlış ve Önderliğimizin getirdiği yeni açılımı iyi görmek gerekir. Çünkü kadın boyutunda temel halkayı buradan iyi yakalayabiliriz.

"Toplumlarda kılan, kabile, aşiret, milliyet ve millet şeklindeki süreç kendine özgü bir diyalektiğe sahiptir. Sınıflı toplumun ürünü olarak doğmazlar. Kapitalizm olmadan da ulus olabilir. Ulus şekillenmesinde dil, kültür, tarih ve siyasal güç daha belirleyici rol oynar." (Bir Halkı Savunma kitabından)

Sosyal bir varlık olan insanın ve toplumun, ortak yaşam-ortak üretim eyleminde, kendine has, kendi zaman ve mekanına uygun geliştirdiği örgütlenme biçimleri vardır. İşte bu klandan başlar günümüzde ulusa kadar hatta ulusu da aşan örgütlenme biçimlerine kadar varır. Bunu yaratan, toplumun ortak yaşam kültürüdür, aynı topraklarda yaşama, aynı dilde konuşma, aynı acıları ve sevinçleri paylaşma, toplu emek harcama gibi faktörlerdir. Yoksa tepeden egemenlerin iktidar araçları sonucu ortaya çıkmaz. Bilakis egemenler burada olumsuz, dağıtıcı ve parçalayıcı bir rol oynar. Birleştirici ve biriktirici, geliştirici olanlar, üretimi gerçekleştiren iktidarın dışında kalan güçler, halklardır.

Burada halkların geliştirdiği değerler

üzerine konan ve onu kendine mal eden egemen iktidar olgusunu görebilmek ve ayırt edebilmek önemlidir. Çünkü yazılan tarih gerçek emek sahiplerini yok sayarak ve egemen güçlere ait kılınarak yazılan, yani çarpıtılarak yazılan bir tarihtir. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuçlarda köylünün, işçinin, kadının, çocuğun, zanaatçının vb. emeği görülmez ve tüm bunlar matematikteki etkisiz eleman rolüne büründürülür ve herkes de buna inandırılır. Oysa tabandaki bu gelişim, önü alnamaz bir gelişimdir ve gerçekten kendine ait ve ihtiyaçlarına cevap veren bir tarzda gelişim gösterir. Dikkat ederseniz hangi ad altında olursa olsun bu tabandan gelişen örgütlenmeleri, belli bir süreden sonra egemen olan iktidar güçleri kendi çıkarlarına uygun bir yapılanmaya kavuşturur, kendine benzetmeye başlar. Tabii ki bu çarpıtma var olan gerçekliği ortadan kaldırmaya yetmez. İnsanlığın değişik biçimlerde ortaya çıkardığı mücadeleler ve bunun geliştirdiği alternatif zihniyet, gerçekliği daha doğru çözümleme ve yerli yerine oturtma noktasında gelişim göstermektedir. Nitekim bilim ve teknolojinin bu denli geliştiği ve insanlık mücadelesinin artık daha da derinleştiği çağımızda, artık tarihi yalanlar deşifre edilip gerçekler daha güçlü açığa çıkarılmaktadır.

Kadın ve ulus konusu etrafında, tarihte gelişen toplumsal örgütlenmeleri ve son olarak ulus örgütlenmelerini ele almaya çalışırsak;

Klan ve giderek kabile örgütlenmelerinde kadın toplumun başat ögesidir, yaşamın temel örgütleyici ve yönlendirici gücüdür. Anaerki sistemin eşitlikçi özü yaşam içerisinde belirgin olarak ön plandadır. Ancak erkek egemenlikli sistem adım adım geliştikçe, kadın doğacak olan uygarlığın eşitsizliğinin, sömürsünün ve özgürlüksüzlüğünün en birincil kurbanı olur. Kadın her şeyiyle, fiziğinden ruhuna kadar sömürü alanı haline getirilir ve etkinlik yaratan-yaratacak tüm özellikleri aşağılanır, yok sayılır. Görünür yaşam ve gerçeklik içerisinde etkinlik alanları ve olanakları birer birer elinden alınır. Daha sonra gelişen tüm toplumsal örgütlenme biçimleri, kadına yaklaşım boyutuyla özsel bir farklılık arz etmez, bu artık bir gelenek, bir sistem, bir zihniyet haline

getirilir. Ataerki sistem dediğimiz bu sistem, yaşamın her boyutunda tek cinsliliği, tek taraflılığı getirir. Aşiretlerden bugünkü ulus şekillenmesine kadar kadın tek taraflı toplumsal örgütlenmelerin temel çelişkisi olarak varlık gösterir. Temel çelişki olarak var olan, ancak bir türlü temel çelişki olarak adlandırılmayan bir varlık gösterme biçimidir bu.

Erkek eksenli bakış ve zihniyetle oluşan her yeni sistem, bazı biçimsel yumuşama veya reformsal yaklaşımlar geliştirse de özünde hep erkek lehine gelişen tek taraflılığı korudu, geliştirdi.

Ulus adımı verdiğimiz toplumsal örgütlenme modeli de böyle bir hezeyan yaratmıştır kadın açısından. Rönesans'la birlikte zihinsel aydınlanma süreci ve toplumsal üretimin daha kolektifleşmesi, ortak pazar ihtiyacının daha ön plana çıkması vb. nedenler, bir yandan bireyin gücünü daha ön plana çıkarttı, bir yandan da aynı topraklar üzerinde yaşayan insanların giderek daha fazla ortaklaşmasını, dil, kültür, pazar birliğini geliştirmeyi dayattı. Yıllar geçtikçe olgunlaşan bu tabandan gelişim, esasta bireysel ve toplumsal özgürlük, toplumsal kardeşlik, eşitlik arayışında idi. İktidarı, bu talepleri esas alan kitleleri kazanmakta gören burjuva sınıfı, bu söylemleri en radikal bir biçimde savunarak, dönemselsel olarak en özgürlükçü, eşitlikçi sınıfı kesildi. Kitleleri arkasına almak için bu sloganları kullanma kurnazlığını ustaca geliştirdi. Böylece ulus örgütlenme biçiminin doğal gelişim çizgisi, burjuvazinin bu ikiyüzlü yaklaşımıyla birlikte kırıldı. Ve nihayetinde tabandan gelişen gücü arkasına alarak ulusal değerleri kendine mal etti.

Bu devrimlerin ardına baktığımızda kadını çok belirgin görürüz. Bir Fransız devrimi bu noktada çok çarpıcıdır. Kadının Fransız devrimindeki yer alış, inkar edilemeyecek düzeyde belirgindir. Feodal kurumlara, değer yargılarına karşı ayaklanmanın, ulusal savunmada direnişin baş tacıdır kadın. Nihayetinde devrim gerçekleşip burjuva iktidarlaşması kurumlaştığında, artık ulusallık tarihe yeni bir değer olarak hediye edilir, ancak kadın yine devre dışı bırakılır. 'Özgürlük, eşitlik, kardeşlik' taleplerinin esasta erkek için söylendiği çok geçmeden anlaşılır.

Egemen erkek zihniyeti burjuva devriminde kadını devre dışı bırakarak, doğal ulusal

**Klan
ve
giderek kabile
örgütlenmelerinde
kadın
toplumun
başat ögesidir
yaşamın
temel örgütleyici
ve
yönlendirici
gücüdür.**

gelişimi rayından çıkartıp yarım bıraktı. Topal bir uluslaşmaya, yarım bir toplumsal örgütlenişe yol açtı. Uluslaşmanın doğal evrimine kendi çıkarlarına göre müdahale ederek kırılmasını sağladı. Kırılan ve yarım kalan, kompleksli ve kendine güvensizdir. Bu nedenle burjuvazi yarımılığından kaynaklı kompleksini, devletleşen, tekleşen ve merkezileşen uluslaşma sürecini geliştirerek örtmeye çalıştı. Sözde kadın ulusal gelişimin sembolü gibi gösterildi, ancak birey olarak erkeğe tanınan hiçbir hak tanınmadı, kadının adı bile geçmedi. Yani ulusal kurumlaşmalarda, 'eşitlik, özgürlük, kardeşlik' söylemlerinde kadın yok sayıldı.

Ulus özünde egemen ve ezici değildir. Ulus olgusunu ezici hale getiren, milliyetçi bir mecraya sürüklenmesi, sınırlara hapsedilmesi ve devletle özdeşleştirilmesidir. Ki bunun önemli bir nedeni de kadının uluslaşma sürecinden dışlanmasıdır. Ulus-devletler ve bunun temel ideolojisi milliyetçilik, başarısını ulus üzerinde erkek egemenliğini inşa etmesine ve bu anlamda kadını dışlamasına borçludur. Ulus-devlet ve milliyetçilik, kesinlikle egemen erkek karakterlidir. Egemen erkek zihniyeti, anti-demokratik karakteriyle hiçbir özgünlüğü tanımaz, farklılıkların kimliğine saygı göstermez, iradesini tanımaz. Bunun içindir ki ulus-devlet oluşumları, mevcut ulusal sınırlar içerisinde çok çeşitli etnik yapılanmaları tek bir potada eritime politikasını esas almışlardır. Cins boyutunda yaşanan teklik, ulusal boyutta da tekliği getirmiş ve bu zihniyet kendini daha sonraları zaten saf ırk anlayışına, faşizme kadar da götürebilmiştir. Kadın iradesini tanımama eşittir halkların iradesini tanımama, farklılıkları tasfiye etmedir.

Burjuva devrimlerinde ulus olgusu böyle bir mecraya doğru sürüklenir iken, gerek sosyalist devrimler, gerekse de ulusal kurtuluş mücadelesi veren ve kazanan uluslar-halklar, ulusun bahsettiğimiz bu başlangıç karakterini aşamayıp bu hastalıktan sıyrılamadılar. Bir Sovyetler Birliği proleteryanın öncülüğünde Rus gericiliğine karşı amansız mücadele verip ezilenler adına ilk defa bir devletleşmeyi yaşarken, sonunu da özünde bu ulus-devletleşmeyi aşamamaktan, demokrasiyi-özgürlüğü içte geliştirememekten kaynaklı getirdi. Lenin'in getirdiği "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesi, ezilen halklar açısından bir bayrak haline geldi, birçok ulusal mücadelenin temel per-

spektifi oldu. "Ulusların kendi kaderini tayin hakkı" ilkesinin ulus-devlet anlayışı ile sınırlar çizme ile özdeşleşmesi, burjuvazinin saptırdığı ulus anlayışının yansımasından başka bir şey değildir. Çok büyük bedeller ödenerek, çok anlamlı değerler ortaya çıkarılarak gelişen bu mücadeleler sonucunda, aşılması gereken temel nokta zihniyette aşılamadığı için istenilen sonuç yaratılmadı. Tabii bu mücadelelerin anlamsız, boş olduğunu belirtmiyoruz, ancak çıkarılması gereken dersler boyutuyla ele almak önemlidir. Temel kaybedilen boyutu anlamak açısından değerlendirmek gereklidir.

Sonuçta ezilen halklar sömürgeci oligarşik güçlere karşı mücadelelerinde başarı kazandılar. Ancak o ulusun sınırları içerisinde, demokrasi, özgürlük, eşitlik ve adalet boyutunda gelişimi ölçü aldığımızda aynı başarı gösterilemedi. Dünyanın hemen her bölgesinde, her ulusun içinde, sosyal, ekonomik, ahlaki, kültürel sorunlar çözülmüdü, uluslar hala yoğun olarak bu sorunlarla boğuşmaktadırlar. O halde ulus mücadelesi, salt egemen sömürücü güce karşı mücadele olarak ele alınamaz. Ulus mücadelesi, her şeyden önce bu sanal 'tek'lik hastalığından sıyrılabilmek mücadelesidir. Aynı topraklar üzerinde ortak yaşayan tüm etnik kimlikleri bir özne olarak görmek kadar kadın kimliğini de tanımak, onun

**Ulus-devlet
ve
milliyetçilik
kesinlikle
egemen erkek
karakterlidir.**

yaşamsal ihtiyaçlarını ulusun yaşamsal ihtiyaçları olarak görmek, doğru bir ulus ve ulusal mücadele anlayışıdır. Ki bunun kendisi de demokratik ulus yaratmaya tekabül eder.

Mevcut ulus hastalıklarında, gelişen milliyetçilikte ve milliyetçi savaşlarda, başta kadının dışlandığı anti demokratik özü görebilmek çok önemlidir. Ulus oluşumlarında kadın sadece ulusun neslini, soyunu devam ettirmenin bir aracı olarak ele alınır, bu nedenle de ulusun çekirdeği olan aile olgusuna hapsedilir. Özellikle de Batı ihracı uluslaşma elbisesi giydirilen Ortadoğu gerçeğinde bu çok daha katı biçimlerde yaşanmaktadır. Ortadoğu'da zaten despot bir çizgide gelişen iktidarlaşma, kendine ait olmayan ve zorla giydirilen ulus-devlet elbisesini de giydiğinde, daha da katılaştır. Ulus ve aile konuları, en hassas konular haline gelir. Ulus devletin bekaası için, kadının çekirdek aile örgütlenmesini bozacak, aşındıracak herhangi bir yaklaşımının hesabı katledilerek sorulur. Bu sisteme itaat etmeyen kadın, bir nevi bölücü terörist muamelesi görür. Bu nedenle kadına aile yaşamı dışında hiçbir alternatif bırakılmaz. Çünkü bu da ulus devletin kır-mızıçizgisi, bölünmez-parçalanmaz bir boyutudur. Mevcut aile gerçekliğine dokunmak, devletin kutsallığına dokunmak gibidir. Önderliğimiz bir görüşme notunda kadın-erkek ilişkileri boyutunda "Ben kadın erkek ilişkilerinin yüzde doksanını tecavüz olarak nitelendiriyorum. Bunların temelinde çok çirkin ilişkiler vardır. ... Benim karşı olduğum husus, bu tecavüz kültürüdür. Evlilik öncesi ve hatta evlendikten sonra birçok tecavüz vakası yaşanıyor. Aile içi şiddet boyutuyla olayı ele aldığımızda evlilik maskesi altında yapılan tecavüzler çok daha çirkindir." değerlendirmesini yaptı. Uygarlığın başlangıç sürecinde kadın haklarına ve bedenine tecavüzle başlayan ve burjuvazinin öncülüğünde gelişen ulus-devlette devam eden, hatta kurumlaşan tecavüz kültürü, çekirdek aile gerçekliğinde belgindir. Güncel gelişen olaylara, araştırma kurumlarının ortaya çıkardığı istatistikî verilere baktığımızda da bu iyi görülebilir. Örneğin

Türkiye'de yapılan araştırmalar, tecavüzün en fazla aile içinde yaşandığını, ancak bunun ya normal görülmesi nedeniyle ya da birçok kadının açıklamaktan korkması nedeniyle gizli kaldığını ortaya koymaktadır. Anlatmak istediğimiz, ulus devlet sadece kadını dışlamakla kalmayıp bir yandan ~~mevcut aile çekirdeği içerisinde~~ bir yandan da farklı biçimlerde kadın katliamını, tecavüzünü beslemektedir. Bu zihniyet ve kurumlar, kadın ve toplum açısından sorunların kaynağı durumundayken, sorunlara asla çözüm geliştiremezler.

Ulus olgusu burjuvazi tarafından kırılmaya uğratılarak kurumlaştırıldığında, temeli çarpık atıldı, kadın cinsinin ve çeşitlilik arz eden halkların iradesizleştirilmesi üzerine geliştirildi.

Yine klasik ulus-devlet oluşumlarının dışında çağımızda uluslar üstü oluşumlar, örgütlenmeler de giderek gelişmektedir. Bu tarz oluşumların da gerek kadına gerekse de halklara özgürlük esaslarında yaklaşmadığı bariz bir biçimde görülmektedir. Özgürlüğü, açılımı, yeniliği söylemde yoğun olarak kullanır iken, liberal politikalarla her şeyin ama her şeyin alım-satım konusu haline getirilmesi, kadın boyutunda fahişeleştirmenin, katletmenin uluslar arasılaştırılması gibi bir durum söz konusudur. Tek taraflı erkek egemenlikli zihniyet, kendini biraz daha cilalayarak ve incelterek dünya genelinde örgütlemeye çalışmaktadır. Bu tarz oluşumların esas zihniyetini böyle değerlendirebilmek mümkündür.

Özetlersek; kadın iradesini tanımayan bir uluslaşma yaklaşımı ve yine aynı tarzda ulusları aşan uluslar üstü örgütlenmeleri oluşturma yaklaşımı, yaşanan temel sorunlara ve çelişiklere asla çözüm olamazlar. Kadınların sistemlerden dışlanması, aşağılanması, öz kimliğinin ezilmesi, sistemlerin en büyük zayıflığı, boşluğudur. Kadın mevcut sistemlerden memnun olmadıkça, ezildikçe, o sistemin mezar bekçiliği rolünü oynar. Her ne kadar egemenler tarafından etkisiz eleman gibi görülse de, bu kimsenin kaçamayacağı bir gerçektir. Resmiyette, söylemlerde, yazılan tarihte kadın etkisiz eleman konumuna konulsa da, kadının ilkel

**Ulus olgusu
burjuvazi tarafından
kırılmaya uğratılarak
kurumlaştırıldığında
temeli çarpık atıldı
kadın cinsinin
ve
çeşitlilik arz eden
halkların
iradesizleştirilmesi
üzerine geliştirildi.**

örgütlenme biçimlerinden tutalım da bugün ortaya çıkan gelişkin örgütlenme biçimlerine kadar etkili olduğu şüphe götürmeyen bir husustur. Kuantum felsefesine göre şimdiye kadar cansız diye nitelendirdiğimiz maddelerin, örneğin taşın bile bir ruhu, etkileme-etkilenme ruhu olduğunu öğreniyoruz. Cansız maddeler açısından bile bu durum tartışılır iken, canlılığı tüm yönleriyle ortada olan kadının toplumsal gelişmeleri etkileme ve gelişmelerden etkilenme gerçeğini artık net ifade etmek durumundayız. Kadınlar egemenlerin bize öğrettiği tarzda değil, ama hapsedildiği duvarlar arasından kendine has biçimlerde tarihi, toplumsal gelişmeleri etkilemişlerdir. Egemenlerin bunu inkar etmesi, bunun olmadığı anlamına gelmez.

Önderliğimiz "Kadın, gericiliğin ve köle-

biçimlerde devam ettiğine tanık oluyoruz.

Bir gerçekliği ifade ediş biçimi, o gerçekliğin hangi açıdan ele alındığının ve özellikle neyin-kimin esas alındığının bir göstergesidir. Temel ve tali olanı kavramların diziliş biçiminden çıkarabiliriz. Tabii eğer bu bir mücadele perspektifi ise sadece bir cümle olmaktan çıkar ve kitlelerin eylem, yaşam, ilişki perspektifi ve karakteri haline gelir. Bu açıdan ele aldığımızda kadın ve ulus ilişkisi-çelişkisi sorununu sadece "ulusal sorunda kadının yeri" biçiminde bakmak, bu köklü sorunu aşmak açısından yeterli olacak mıdır? Kadının mücadelesi doğru ve demokratik bir uluslaşmayı, toplumsal örgütlenme biçimlerini yaratmayı nasıl geliştirebilir? Özellikle de ulus olarak inkar edilen Kürt

ciliğin ilk ve köklü ezilen sınıfı, ulusu ve cinsiydi" derken, elbette ki sorunun çok yönlülüğünü ve derinliğini ortaya koymaktadır. Konumuz özgünlüğünde ele aldığımızda, bu ilk'in hala aşılmadığını görüyoruz. İlk'ler, gelişim evreleri içerisinde aşılmadığı müddetçe sonucu da belirleyen bir özellik taşır. Nitekim kadın boyutunda da, uygarlığın başlangıcında saklı olan bu ilk ezilme karakteri aşılmadığı için, var olan tüm güncel sorunlarda bunun izdüşümlerini görmekteyiz. Özellikle Ortadoğu açısından katı ulus-devlet oluşumlarının içerisinde kadının ezilme sürecinin en korkunç

halkının, demokratik bir uluslaşma yaratma mücadelesinde kadın özgürlük mücadelesi nasıl bir rol oynuyor? Tarihe nasıl bir kazanımı miras olarak geliştiriyor? Daha da çoğaltılabilecek benzer sorular cevap verilmesi gerekenler olarak duruyor önümüzde.

ATEŞTE ARINMIŞ BİR YÜREK ESER ALTINOK

Adı, soyadı: Eser ALTINOK
Kod adı: Salih Çetin
Doğum yeri ve tarihi: 16 Şubat 1974 Berlin /
 Almanya
Mücadeleye katılım tarihi:
Şehadet tarihi ve yeri: 5 Ocak 1998, Koblenz
 Askeri Hastanesi Almanya

Eser ALTINOK arkadaşın
 annesine yazdığı mektup

Değerli Anneciğim!

Senin acın, senin üzüntün kadar ben de üzgünüm. Sana ilk defa evlat kaybetmenin acısını verdiğim için üzgünüm. İnan anne sana bu acıyı vermek istemezdim. Ben gerilla sende yurtsever bir anne olsaydın, cenazemde zılgıt çeker, halay çekerdin. Fakat gerçek öyle değil. Bizim acılarımızın değeri nedir? Biçimi ne, özü nedir? Sana şu kadarını söyleyebilirim; her acı olayın kaynağı düşmandadır.

Düşman sadece acıyı yaratmıyor, onu yönetiyor. Evet, insanlık bu durumlara kadar gelecek bir varlıktır. Dünya insanlığı acıyla doğmadı, sadece bugün böyle bir aşamadan geçiyor. Gelecekte acı denen karanlıkta ortadan kaybolacak. Çünkü insanlık acıyla başlamadı, huzurla başladı. Dolayısıyla huzurla da bu kavga sonuçlanacak. Çünkü her başlangıç sonucu belirler. Başlangıç nasılsa sonuç da öyledir. Başlangıç sonucu yaratır. Sonuçta başlangıcın karakterini içinde taşır. Başlangıç sonucu bağrında taşır ve sonuç yaratılınca onu doğurmuş sayılır. Bunun altını çiziyorum:

Her başlangıç sonucu belirler! Başlangıç nasılsa sonuçta odur. Eğer ortasında bir dönüş olmazsa. Bu benim için bir kanundur. Bu kanun her şey için geçerlidir. Bu kanunu eğitimcim Yılmaz arkadaştan duydum. O bu kanunu herhalde PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın çözümlmelerinden çıkarmıştır. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan şunu belirtiyor: "PKK değiştirilemez. PKK nasıl başlamışsa öyle de bitecek." Dünya insanlığı acıyla başlamadı hayatına. Günümüzde böyle bir aşamadan geçiyor, acı çekiyor. Fakat bu her zaman böyle olacak biçiminde umutsuz bur duruma girmeyi gerektirmez. Niye? Çünkü başlangıcı böyle değildir.

Dolayısıyla sonucu da böyle olmayacak. Bununda gerçekleşmesi kendi kendiliğinden olmaz. Her şey yapılır ama hiçbir zaman çekilen acıyı akıtılan kanı ve gözyaşını parçalanmış bir toprağı, bu toprağın sahiplerinin paramparça olmuş beyinlerini kabullenmemeli. Sonucun başlangıca benzemesi için müdahale gerekir. Düzen kanunlarına karşı

çıkmiş bir insan nasıl ki kanunların geçerlilik kazanması, iktidar biçiminin yarışması olan bu kanunların işlenmesi ve ayakta tutulması için tiştiği savaştır. PKK'nin başlangıç tarzını bozmaya çalışanlar bir tarafta, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan bir tarafta. Bu iki tarafın PKK içinde yürüttükleri savaş düşmana karşı yürütülen savaştan daha yoğundur. Bu yoğunluğu ben kendimde hissettim, her gün yaşadım. Benim katılım tarzımda yanılıgılar, PKK dışı anlayış ve kişilik özellikleri vardı. Bu kişilik özellikleri pratiğime de yansıdı.

Pratiğim an be an PKK dışı pratiktir. Katılım tarzımda PKK içinde taşımış olduğum kişilik özellikleri "ayrılış" tarzıma yansıdı. Bu yansımalar, PKK dışı kişilik özelliklerinin en yoğunlaşmış en fittirmiş biçimiydi. Sonuç başlangıcın karakterini içinde taşıdı. Çünkü ortasında müdahale gerçekleştirip, başlangıç tarzımda var olan olumlu özelliklerin, olumsuz özellikleri yıkarak yükseliş, partileşme biçimine bürünmesini başaramadım. Tersine olumsuz özellikler olumlu olan yönleri yani özlülüğü yıkmakla kalmadı ayakları altında çiğnedi. Bunun sorumlusu benim! Yeni bir kişilik müdahale ile gerçekleşir. Yeni bir kişiliğe kavuşmak, duygu dünyasını yeniden biçimlendirmek beyni yeniye göre ayarlamak, bunların hepsi müdahale ile olur. Kişilik yapılanmasına müdahale edip olumlu yanları genelleştirip partiye göre ayarlamak, duygu ve düşünce gücünü bu hedef etrafında birleştirmek, son tahlilde ruhta düşmanı yenmek ve bu temelde Önderliği yaşamak, yaşatmak ve etrafına saçmak politikleşmeyi gerektirir. Çünkü politika pratik bir alanı, yani müdahale sahasını ifade eder. Politik kişilik eksiklikleri görüp değiştiren, müdahale eden kişidir, politikanın başka bir anlamı yoktur. Benim katılım tarzımda olan yanılıgılar sonucu tayin etti. Çünkü ben politikayı kişiliğe müdahale etmek için kavramadım. Parti içinde bireysel çıkarları geliştirmek için kullandım. Görüp değiştirmenin bir aracı olan politikayı, kitlelerin içinde en PKK'li görünmek, parti içinde de "sorunlarımı anladım" biçiminde kendimi sergilemek için kötüye kullandım. Senin yanında da "ne kadar akıllıyım" dercesine, kendine sevdalanmanın örneğini gösterdim. Ben PKK'nin P'sini bile doğru temelde anlayamadım. PKK'yi sadece düşüncede yaşadım. Hiçbir zaman yaşamıma indirgemedim. Bendeki PKK'nin politik terbiyesi değil, düşmanın politik terbiyesizliği idi. Bu terbiyesizliğin en açık biçimini, hiç saklamadan düşmana teslim olarak ortaya koydum.

Sen şimdi benim gibi bir kişi için mi ağlayacaksın? Benim için gözyaşı dökmeye gerek var mı? Evet ben senin oğlunum, fakat sen çayını içtiği, pilavını yediği insanları hapse attıran bir oğlu nasıl seversin. Kendine isyan etmen lazım. Bırak benim çocuğum demeyi, benim yüzüme tükürmen lazım. Yani onlar Kürttür diye doğrumu yaptım. Kürtler insan değil mi? Hangi nedenden olursa olsun, suçsuz insanları düşmana teslim eden düşmana bilgi veren kişi, kişi değil kişiliksizdir. Sen benim yukarıda belirttiğim, PKK dışı pratiğin, Önderlik tarzının ne olduğunu şimdilik anlayamazsın.

Fakat senden istediğim, Serxwebun'dan ve kitaplardan bu konuda bilgi sahibi olman. Bu konuda bilinçlendikçe acın azalacak, dolayısıyla bilimselleşecektir. Benim ölümümü acıyla karşılıyorsun, ortasında dönüş yapmaz bu acıyı bilimselliğe kavuşturamazsan ömür boyu bu acıyla yaşarsın. Senden istediğim müdahale etmen, yoksa bugüne kadar çektin gelecekte de çekersin. Çünkü her başlangıç sonucu belirler. Benim ölümüne acıyla başlayıp acıyla yaklaşacaksın, bunu biliyorum. Eğer bilinçlenmezsen bu böyle devam edecek. Yurtseverleşeceksin, Kürdistan halkını seveceksin anne. Bu, bütün aile üyeleri için de geçerlidir. Yurtseverleşin ve savaşı yaşayın. İhanetimden sonra sizlere karşı nasıl davrandım? Hiçbir gün size değer verdim mi? İşte bu ihanet kişiliğidir. Bir hain her şeye karşı haindir. Sevgi ve saygı aramayın onda. İhanet kişiliği sevgi ve saygıya karşı saldırganlıktır, düşmanlıktır. İhanet her zaman arkadan vurmaz, insanın iki kaşının arasın-

dan vurur. Ben sadece Kürdistan halkının ihanetçisi değilim. Ben dünya insanlığına düşmanım. Ben kimseye saygı duymadım, sevgi göstermedim. Ben neyim? Bilmiyorum. Sadece hain diyerek kendimi kavramam yetmiyor. Kişiliğimi, dünya ve Kürdistan devriminin içinde ararsam, çamurdan başka bir şey bulamıyorum.

Eski Kürdün kurumuş, kurutulmuş çiçeğinin bir yaprağıyım. Ki ben bu çiçeği canlandırmanın bir damlası olmak istedim. Eskiye yıkın derken kokuşmuşluğu yaşadım. Duygu adına duygusuzluğu yarattım. Bir dirhem zevk için beynimi kilitledim. Kilitlemiş beyin şahlanmış zevktir. Şaha kalkmış zevk onu tatmin etmek için her şeyi göze alır. Gider düşmana teslim olur, Berlin'de, Münih'te, Stuttgart'ta mahkemelere çıkar; "PKK terörist, PKK Genel Başkanı da diktatördür" der. Dün sevdiğine kin duyar. Dün yattığı yatağı ateşe verir. Dün yemeğini yediği kişinin yüzüne tüküren, "bak sen hapistesin ben dışarıdayım" dercesine sırttır. Bu kişiliksizlik nasıl sevilir? Ben ucuz kahramanlık peşinde koşmuyorum. Ben onurunu tekrar kazanmaya çalışan bir insanım. "İtirafçı" düşüncesi benden hiçbir zaman eksik olmadı. Dönem dönem geldi, dönem dönem de tekrar kaçtı. İki yıldır bu böyle. Geçen sene çok keskin bir biçimde geldi, psikiyatri bölümündeyken. Ben pişmanlık yüzünden ruh hastası olmuş biriyim, evet demek ki bir damla insanlık var halen bende. Dolayısıyla hastanede damarlarımı kesmiştim. Sen geldin "neden intihar ediyorsun, biz varız" demiştin. Anne sen belki pişmanlık duygusunun sıcaklığını ruhunda hiç keskin bir biçimde hissetmedin. Bu öyle sürekli bilinçte olan bir duygu değildir. Senin ruhunun insanın ruhunun bir köşesine saklanır. Bu duygunun ruhtaki egemenliğini engelleyen diğer özellikler, ki bunlar güçlü özelliklerdir, zayıflamaya başladığı güçlülüğünü yitirdiği zaman saldırıya geçer ve ruhu zapt eder. Duygu ve düşüncüyü eliyle tutar. Eğer maddi şartlar pişmanlık duygusunu gidererek, ona huzur verecek bir ortamsa, pişmanlık duygusunun yerini şükranı bırakır. Fakat bu ortam yoksa, eğer pişmanlık duygusunu yaratan nedenleri ortadan kaldırıp huzura kavuşamıyorsan, bu duygu ruhta egemenliğini tam zıddına bırakır; günün birinde patlamak için köşesine çekilir. Bu süreçte, pişman olduğun olayı, durumu bunun biçim ve özünü haklı çıkaran duygu ve düşünceler ruhta egemen olur. Pişmanlık duygusu saman alevi gibi yanıp sönen bir ateş değil, kimi zaman duran kimi zamansa patlayan bir volkandır. Benim ruhuma dönem dönem egemen oldu, dönem dönem ezilen oldu. Kendimi yakarken çok mutluyum. Çünkü bu sefer, bu sefer bu duygunun teselli ve sinir haplarıyla ezilmesine asla müsaade etmeyeceğim! Ateşim Newrozun değil bu duygunun bayramı olacak! Mahkemelere çıkararak bu duyguyu tamamıyla tasfiye edeceğimi, ortadan kaldıracığımı, düşmanla teori ve pratikte tamamıyla birleşince bu duygunun duygu olmaktan çıkacağını sandım. Ve mahkemelere de bu hedefle çıktım. Oysa ruhumun bir köşesine saklanmış. Bunun saklandığı bu köşe PKK'nin ruhumdaki izidir. PKK böyleymiş. Bir defa ruha girdi mi bir daha çıkmıyor. PKK ruhumda bir "toz" gibiydi. Fakat canlandı, canlanacak. Bu sefer bu duygunun, bu yüce, benim için insanlığımın özü olan bu duygunun bu sefer içimdeki düşman tarafından bastırılmasına müsaade etmeyeceğim! Tuttum, şu anda ruhuma tümünden egemen, günlerdir, haftalardır, egemendir, bırakmayacağım. Bu sefer hayatımda ilk defa tuttuğumu koparacağım! Bunu yaparken onurumu kurtarmayı hedefliyorum. Bu duyguyu giderecek maddi şartları yine pişmanlık duygusu hatasını düzeltmek maddi şart arar. Bu benim için yoktur. İhanet dönüşü olmayan bir yoldur. İhanet, düşman için gemileri yakmanın özüdür! Maddi koşulların yokluğu bende büyük korku yaratıyordu ömür boyu. Ki yaşım 23. Bu alnımdaki lekeyle mi yaşayacağım diyorum. Nasıl evlenir çocuk büyütürüm? Nasıl çocuklarıma ben itirafçı parçasıyım ben döküntü bir bozguncuyum diyebilirim. Hangi yüzle. Çocuk babanın erkeğin demir gibi olanını sever. Ben neyim? Eğer benim için ağlayacaksın, bir senesini halkı için Avusturya'da hapiste geçiren insan için ağlayacaksın, ağlayacaksın... O zamanlar temizdim. O zamanlar sahte isim altında cezaevinde yattığım için Salih Çetin adıyla

Serxwebun'a şiirlerimi gönderdim. Bu şiirleri Serxwebun'dan iste o şiirleri oku ve onu yazanı sev. Benim bugünümü değil, cezaevinde yattığım anları sev. Gözyaşı akıtıyorsan, o şiirlerin üstüne akıt. O yazılarda benim en temiz duygularım yazılı. En özlü, en güzel. PKK'de kazandığım insanlık anlayışı var. PKK'yi bir ev olarak gördüğüm için ben bu günlere geldim. Oysa PKK bir işyeridir. PKK emek harcayanların fabrikası kara sevdasıdır. Bir evde oturup yemek yer gibi, PKK'de oturup yemek yedim sadece. Bundan sonra ruhumdaki düşmanı konuşturmayacağım. Pişmanlık duygusu bana şunu söylüyor. Bir hainin en güzel yanı kül olmuş yüreğidir. Eğer yüreksizlikten, yüreklilerin yüzüne tükürdüysen o yüreğini ateşe ver. Ver ki, yüreğindeki kan ateş altında demlensin. Ki ben Kürdistan köyleri boşaltılıp yakılırken, gökyüzüne dumanlar yükselirken, o dumanı içime çekip düşmanı geri püskürten halkımın nefesi olmak istedim. Ben bir Kürdüm. Evet ben bir kürdüm. Ben de Ateşin ve Güneşin çocuğuyum. Fakat ben Mazlum DOĞAN, RONAHİ ve BERİVAN gibi yanmayacağım. Onların ateşi, dumanı, külleri Kürdistan halkına yol gösterdi. Benim intiharım yol göstermiyor. Ben kendi onurumu, insanlık onuru için kendimi yakıyorum. Benimki kütle için değil kendim içindir. Ashında sana yazmak istediğim daha çok şey var. Benim ruhumdaki düşman, PKK yaşamının kısmını yaşarken azdı. PKK yaşamından kopunca yavaş yavaş büyüdü; küçükken çoğaldı. Tıpkı bir harfin bir kavrama dönüşmesi gibi. Kendimle beraber düşmanı da yakacağım. Ben bir kişiyi değil bir sınıfa yakacağım, içimdeki emperyalizmi yakarken, yüreğimi küle döndürmek istiyorum. Benzini yutar içime de akıtırsam, yüreğimi içinden yakmış olacağım. Kaleyi içten fethediyorum. Anne üzülmeysin Kürdistanlaşın, savaşı yaşayın. Bütün Altınoklar bütün Narinler benden ibret alsınSenin yaşamın ibret versin, onlara son olarak yazmak istediğim şudur: Çok mutluyum hiç ağlamıyorum. Hatamı düzeltmek için intihar etmem lazım. Siz benim yarattığım tahribatları gidermeye çalışın. Başka belirtmek istediğim beni Berlin'deki Müslüman mezarlığına gömün. Orada gömülmek istiyorum. Ne İstanbul ne Bingöl. Berlin kişiliğinin yeri Berlin'dir. Ellerinden öpüyorum. Ablamın, anıstemın, kardeşimin, yeğenlerimin gözlerinden öpüyorum. Bana yapacağınız tek şey acınızı bilinçlendirmektir.

Kahrolsun ihanet!

Yaşasın direniş!

05. 01. 1998

Eser ALTINOK

**ÖZELEŞTİRİ GERÇEĞİ VE ESER ALTINOK
PKK KIRINTILARIYLA
NAMUSU KURTARMA SAVAŞI**

Eser Altınok arkadaşımız, her ne kadar kendisi "Ben asla partili olmadım" diyorsa da, mektubunun gelişi var. Düşüncelerini bir mektuba esas itibarıyla güçlü bir edebi dille yazılmasına da, ortaya koymuştur. Ben bu başlık altında, veya bu başlığa şu adı koymanın doğru olduğu kanısındayım: "Özeleştiride bulunmak, Eser Altınok ve namusu kurtarma savaşımı." Özeleştirinin esas itibarıyla kendisinde tutarlı, gerçekçi bir namusu kurtarma savaşı olduğu da vurgulanabilir. Burada o denli şiddetle bir kavga var, namusu gerçekten kurtarma kavgası ve buna bir başlık daha eklemek gerekir. "Özeleştirme gerçeği ve Eser Altınok, PKK kırıntılarıyla namusu kurtarma savaşı" daha doğru bir başlık, bu eylemin başına konulabilir.

Burada daha çok önemli olan, çok yalın bir biçimde kendisiyle savaşmanın çarpıcı bir örneğini verebilmesidir. PKK kırıntılarıyla, kendisiyle en büyük kavgayı vermenin kahramansı öyküsüdür. "Yalnız yaşamımda değil, beynimde zihnimde de çözüm bulmak istemeyen çelişkilerin amansızca kavgası vardır. Bu kavga maddeden oluşmuş silahlarla, yapılmamaktadır." Burada bir zihin kavgasını veriyor, bir beyin kavgasını veriyor.

"Şerefli olanın el ve gözle yapılan kavga değil, aksine düşünce ve duygularınla yaptığın kavgadır." Burada yine şunu demek istiyor; İslamiyet'te Hz. Muhammed'in de vurguladığı gibi, şerefli olan veya en büyük kavga, elle, gözle, karşıdaki düşmanla yaptığın kavga değil önce o kendi içinde düşmanı hakim kılan düşünce ve duygularınla yaptığın nefis savaşı, büyük savaş demek istiyor.

"En zor olanı açık görüş değil, aksine sistir." Şunu demek istiyor, açıkta görülenle daha rahat savaşılabilir, ama siste, kendi içindeki bulanıklık ortamındaki savaş, en zor olanıdır. "Savaş meydanı, gerçek savaş meydanı, bir meydan, bir bölge değil, aksine zihni beynidir. Savaşı

insan meydanda kazanmaz, beyinde kazanır." Benim de hep vurguladığım; en büyük savaşı insan önce kendisinde kazanır, kendisinde en büyük savaşı kazanamayanın, açıkta, açık meydana, açık düşmanla bir savaşı kazanması düşünülemez. Hele büyük davalarda bu mümkün değildir. Bunun da farkına varıldığı açık.

"Burada yeri kırmızılaştıran kan akmamaktadır."

Yani kanlı bir savaş değildir, ama duygu, kötü duyguya ayak vurarak iyi duyguyu, iyi kişiliği yok eder. Bu kötü düşünce için de geçerli. Maalesef "Ben hiçbir zaman PKK'ye layık olmadım" diyor, ama bu ondan daha geri bir konumda olduğunuzu gösteriyor. Bu anlamlı insan, bu özel duygularının kurban edilmesi gerektiğini söylüyor ve kurban da edecek. Bu çok önemli.

**GERÇEK PKK'LI
PKK DENİZİNDE YÜZER**

Kendinizi neyle gizleyeceksiniz? Her şeyinizde bu küçük duyguların sahte özel yaşamın kendisini görüyoruz. Bununla halkların karşısına çıkılamaz, toplumun içine girilemez. Hiç de kendini PKK'li saymayan bu insan, "Kurban etmeliyiz" dedi. Zaman cesur ve değerli

kurbanların, özel duygu kurbanlarının gerçeğidir, günümüz, zamanımız, "Tüm yaşamını bu kav- gaya adamak onun için ölmek, budur benim kayıp ettiğim" diyor.

PKK'li suda yüzen balık gibidir aynı zamanda, bunun gereklerini yerine getiremeyen sudan çıkmış balıktır. Eğer sizlerde gerçek PKK'li değilseniz, PKK denizinden çıkmış, karada yüzmek isteyen bir balıksınız. Nasıl yüze- ceksiniz? Gerçek PKK'li PKK denizinde yüzer, ve gerçekten iyi yüzer...

"İçimdeki düşmanı temizlemeden, ben bir halka layıkıyla savaşı taşıyamam." Düşünün bu kadar emperyalizm, sömürgecilik, gericilik kırıntıları, bu kadar çok özel duygular, bencillikler sizdeyken, yani bir yerde kirliyen, bir yandan namusu daha kurtar- mamışken, ne cesaretle toplumun içine gireceksiniz veya sözüm ona emperyal- izme, sömürgeciliğe, gericil- iğe ve haine karşı savaşı yürütüyoruz diyeceğiz.

Yakma eylemi, aslında dikkat edilirse, burada yakılan PKK izleri, kalıntıları değil, teslim olmuş, o ihbar eden yürek, buna biz savaşmayan, buna çok özel benciliğini yaşayan yürekle, kişilik de diyebiliriz. Eylem bu anlamda çok değerli. Bir kişinin kendini böyle ikiye ayırıp, teslimiyete götüren, çirkinliğe götüren, ihbara götüren yanını çok azıcık bir güçle ki, buna PKK kırıntısı deniliyor, onunla böyle bir saldırı düzenlemek akıl üstü gerçekten. "Ondan sonra bu kırıntılar, bu kırıntılardan yeni bir yaşama sıçranılabilir." Bu kırıntılardan bir yaşama sıçrayabilmek en önemli olanıdır. Tüm özeleştirisi, aslında burada yatıyor.

Yaşama, kabul edilebilecek bir yaşama nasıl sıçranılabilineceğine dair bir vasiyettir. Hemen hemen bir çok şehidimizde gözüken bir vasiyet. Bunlar partimiz ortamında gerçekleşen olaylardır. Bizim yoldaşlarımız hatta en zorda, en az PKK'lileşme gücünü yakalamış yoldaşlar. Biz bunu anlamak zorundayız. "Ben PKK'li değilim" diyor Eser arkadaş. Ama herhalde PKK'ye layık olmanın yalın bir örneğini vermiş bir kişiliktir.

PKK'li olmak isteyen insan için, kırıntı da olsa ufacak, bir sahtelikle diyor, yaşanmaz. Bu çok önemli, eğer bizim saygımız olacaksa, bir sonuç çıkaracaksak, tüm arkadaşlar için önemle vurgu- luyorum; gerçekten çok sınırlı PKK'lilik sizde varsa, bu kadar içinizde kirlenmiş ne kadar yön varsa, her gün kendiniz diyorsunuz Kemalizm'in etkisi, feodalizmin etkisi, bir sürü kural hatası; verdiğiniz zarar bir muhbirçilikten daha fazla. Buna rağmen halen "Ben rahat yaşayabiliyorum" diyorsanız işte bu eylem sizi mahvedecek.

Beyin, büyük bir mahkumiyet halinde, sağlam çıkmanız için bu mahkumiyetten, ya ken- dinizi böyle temizleyeceksiniz, ya düzelter- ceksiniz. Bunun başka yolu yok. Başka türlü yaşamayı bende mahkum ediyorum. Yok ikiyüzlülük yaparsanız, ben de şiddetli savaş halindeyim sizinle. Öncelik- le demek ki, bu temelde düş- manın beyninizde taht kur- muş duygularıyla ve düşünceleriyle yüreğinizde savaşı vermelisiniz.

**Bu kırıntılardan
bir yaşama sıçrayabilmek
en önemli olanıdır
Tüm özeleştirisi
aslında
burada yatıyor.**

Özeleştirisi bu savaşın verilmesinin adıdır.

Uzatmamak gerekir, çünkü içinizdeki düşmanla savaşıyorum adı altında, birlikte uzun süre yaşayabiliriz dersiniz, herhalde bu Partiye de, bu halka da en büyük kötülüğü yaparsınız. Eser gerçeğinde bunu kısa sürede halletmenin büyük önemi derken bunu kastediyorum. Çünkü sözüm ona yıllardır süren özeleştirisi, aslında Partiye çok büyük vuruyor ve yüzlerce insanın katili gibi kalmanıza yol açıyor. Bunun için diyo- rum uzatamazsınız özeleştirileri. Çünkü başkalarını öldürmeye hakkınız yok, çünkü şeref- siz bir şekilde yaşamaya hakkınız yok, çünkü içinizdeki düşmanla kendinizi virane yapmaya hakkınız yok.

İşte burada yine imza, *Eser ALTINOK* gerçeği!

Réber APO

Kulakları olanlar işitsin...

"İşittikçe işiteceksiniz de
hiç anlamayacaksınız
Ve gördükçe göreceksiniz de
hiç seçmeyeceksiniz
Çünkü bu kavmin yüreği
kalınlaştı
Ve kulakları ile ağır işittiler
Gözlerini de kapadılar
Olmaya ki, gözleri ile seçeler
Ve kulakları ile işiteler
Yüreklere ile de anlayalar
Ve tekrar döneler de
Ben onlara şifa vereyim."
(Tevrat)

İsa kalabalıklara hitap ederken, çoğu zaman "Kulakları olanlar işitsin" diye başlarmış. Yukardaki satırlarda da kulakları olanlara anlatılan bir şeylerin olduğu kesin. Peki burada kimler tanımlanıyor acaba? İşitip de anlamayanlar, gördükçe görüp de hiç seçmeyenler, yalnızca kendi eylemini yüceltmek isteyen bir peygamberin savaştığı olumsuz tipler konusundaki abartılı beliremeleri midir sadece? Yüreklere bir hayli kalınlaşmış toplulukların sayısı çok daha mı az günümüzde? 23 yaşında "ateşin ve güneşin çocuğu" bir Kürt gencinin, Eser Altınok'un, ihanete karşı kendini yakarak giriştiği büyük protesto eyleminin ardından şehit düşmesi, bu tür soruları gündeme getiriyor Eser kendi vatanından uzakta büyüdü ve PKK'yi burada tanıdı. PKK'ye katılmak ve kendi halkının kurtuluş davasına hizmet etmek istedi. Gençti, halk gerçeğine fazla aşına değildi. Parti içinde sınıf savaşımının yoğunluğunu her gün hissedip yaşamasına rağmen, yaşadığı çelişkiye müdahale etmede yetersiz kaldı. Eser'in bir devrimci olarak çalıştığı dönemde, içteki sınıf savaşımının yanı sıra, dışardan da partiye yöneltilen saldırılar vardı. Saldırganlar PKK'yi "bir terör örgütü" olarak gösterme çabası içindeydi. Bunun için en uygun yöntemlerden biri, PKK'yi yeterince tanınamış insanları ve partileşmeye karşı direnen tipleri partiye karşı konuşturmaktı. Buna da "pişmanlık yasası" adını takmışlardı. Pişmanlık gösterenleri mahkemelerde "tanık" kürsüsüne çıkaracaklar,

kendilerine "PKK terörist, PKK Genel Başkanı da diktatördür" dedirteceklerdi. Kullanmak istedikleri kişilerden biri de Eser'di. Saldırganlar Eser'i itirafçı yapabilmek için tehdit ve şantaj silahına başvurdular. Geçici de olsa amaçlarına ulaştılar.

İtirafçılığa itilmesinden sonraki süreç, Eser için gerçekten bir yoğunlaşma süreci oldu. Eser o zamana kadar PKK'yi tanınamamıştı. Ancak içine sürüklendiği ihanet ortamında, kendisini ve kendi eylemini derin bir sorgulamadan geçirdi. PKK'ye yabancı olan her şeyle büyük bir hesaplaşmaya yöneldi. Bu süreçte PKK'yi, belki de PKK içinde olanlardan daha iyi tanıdı. Onun anlamlı sözleriyle, "PKK bir işyeri"ydi; "PKK, emek harcayanların fabrikası, kara sevdası"ydı. Eser, PKK'ye aşk ilan etti. Çağdaş bir Aslı ile Kerem'in aşkıydı bu. Kerem'in kendi yüreğinin ateşiyle yanıp kül olduğu söylenir. Eser de PKK için yüreğini yaktı. Gerçekte ise Eser PKK'yi sonuna kadar seven ve PKK ile ebedi bağlılığı sağlayan bir yüreğin sahibi oldu.

"İtiraf", aslında devrimci içerik taşıyan bir sözcüktür. Emperyalistler ve sömürgeciler, itirafı kendi insanlığını kuma biçiminde değerlendirdiler. Ama devrimciler için itiraf arınmayı anlatır; köhnemiş olan, yeninin gelişmesinin

önüne engel olarak dikilen, kişiyi kendi gerçek kişiliğiyle buluşturmaktan alıkoyan, güzelliğe karşı çirkinleştiren her şeyi orta yere serip ondan kurtulmayı ifade eder; bu nedenle yüceltici ve insanlaştırıcıdır. Kürt insanının özeleştiriden çok bir itirafa ihtiyacı var. Özeleştirici, kendi gerçekliği üzerinde yaşamasına rağmen, çoğunlukla duyarsızlık yüzünden ortaya çıkan olumsuz pratik temelinde verilen zarardan dönme isteğini dile getirir. Ancak bizim durumumuz çok farklı. Bizler henüz melanetleri yeterince bilince çıkarılmamış ve belki de bu yüzden kendisine karşı kitlesel düzeyde tatmin edici bir tavrın sergilenmediği korkunç bir sömürgeciliğin iğrenç tahribatları altında, işittikçe işitip de hiç anlamayan, gördükçe görüp de hiç seçemeyen, yüreği kalınlaştırılmış bir toplumun bireyleriyiz. Bunun bir suçlama ve hor görme olmadığı açık. Bizi horlanma ve aşağılanmanın dipsiz uçurumuna düşman düşürdü. Ve bizler şimdi bu uçurumdan düzlüğe çıkmak ve oradan yüceltilere tırmanmak istiyoruz. Cüceliğe karşı yüceliğin savaşıdır bu. Bunu da ancak Eser'in yolundan giderek, yani kendimizde o büyük itirafı gerçekleştirerek başarabiliriz.

Eser'in, eyleminden önce annesine yazdığı mektubu okuyanlar var, bunu biliyorum. Ancak içeriğinin herkesçe doğru anlaşıldığını aynı kesinlikle söylemek çok zor. Başkalarından önce kendimden yola çıkarak bunları belirtiyorum. Yine de bir şeyden eminim: Büyük bir eylem öncesinde ancak bu denli büyük bir yoğunlaşma yaşanabilir. Eser'in bu mektubunu sadece bir devrimci itiraf olarak değerlendirmenin doğru olmayacağı kanısındayım. Bunun da ötesinde, Eser'in geride bıraktığı bu belge, ihanete karşı müthiş bir devrimci savaş manifestosu olarak görülmek zorundadır. Sözü edilen yalnızca cepheden kendisine karşı savaşmamız gereken bir ihanet olgusu değil. Daha çok da herkesin bir parça kendisinde yaşattığı lanetli bir gerçeklik. Bir bakıma hepimizde kişilik özelliklerimizden biri haline gelen bir hastalık. Eser, düşmanı yaktı; en başta da içimizden tamamen sökülüp atmadığımız ve bizi insanlıktan geriye çeken ihanetimizi yaktı. Düşmanın içimizdeki Truva atını ateşe verdi ve yakıp kül etti.

İhaneti bize en uzak olanlardan beklememek gerekir. Hain, en yakınına, kendisinin en çok sevdiğine ihanet etmiştir. Kişiyi en yakın olan, kendisi değil midir? Bu nedenle hain, herkesten önce kendisine ihanet etmiştir. Biz

Kürtler her şeye karşı hainiz. Hain kendi benliğinden kopmuş ve her şeyden önce kendisinden kurtulmuştur. Dolayısıyla kendini bulmak ve kendisinin olmak, gerçekte halkın olmaktır, kendi ülkesinin olmaktır. Eser de bunu belirtiyor; "Bir hain her şeye karşı haindir. Sevgi ve saygı aramayın onda" diyor. Aslında halkımız da bu gerçeğin farkında; "ağacın kurdu ağaçtandır" sözleri bu gerçeği dillendiriyor. Artık kilitlenmiş beyinler açılmalı, kalınlaşan yürekler yumuşamalı, insanda tanrısal olan artık kendini konuşturmalı. "Her şey yapılır, ama hiçbir zaman çekilen acıyı, akıtılan kanı ve gözyaşını, parçalanmış bir toprağı, bu toprağın sahiplerinin paramparça olmuş beyinlerini kabullenmemeli." "Hain Kürt" tarihin derinliklerine gömülüp gitmeli. Kahredici bir bedensel yaşama mahkum edilmiş insanımızda, Eser'in eylemi büyük zihin gücünü harekete geçirebilmeli ve ihaneti kökünden söküp atacak görkemli direniş ruhu mutlaka zafer kazanmalı.

İtirafçılığa zorlanan Eser, uzun süre pişmanlık duygusuyla yaşadı. Kendi deyişiyle bu duygu kimi zaman patlayan bir volkana dönüştü. Mahkemelere çıkıp PKK aleyhinde tanıklık yaptığı zaman, bu duygunun yok olacağını sandı. Ama bu gerçekleşmedi. Düşmanın kendisini itirafçı olarak kullanmak istediği dönemlerde bile, Eser'in ruhunun bir köşesine gizlenmiş bir PKK vardı. Mektubunda bunu çok güzel anlattı; "PKK böyleymiş. Bir defa ruha girdi mi, bir daha çıkmıyor" diye yazdı. Bu soylu duygunun, kendi deyişiyle "insanlığın özü olan bu duygunun", Eser'in yaktığı ateşin alevleri içinde yeniden yaşam buldu. Eser yaşıyor şimdi, yaşayacak. Eser güzel bir eser bıraktı ve O'nun bu eseri bizlere ve gelecek kuşaklara çok şey anlatacak.

Son olarak, Kürtler üzerindeki kirli oyunlarına devam etmek isteyenlere birkaç söz söylemek gerek: Kürt insanını kendi kirli amaçları için kullanmaya çalışmak hem insani değildir hem de tehlikelidir. Eser'in eylemi bu açıdan da gerekli mesajı veriyor.

Yıllar önce İsa ne kadar güzel seslenirmiş: "Kulakları olanlar işitsin..."

Ali Haydar KAYTAN

KADIN ÖZGÜRLÜK FELSEFESİNDE SEMA YÜCE YOLDAŞ

Ruşen Bêzar

Zindan gerçekliği kadın cephesinden yeterince çözümlenebilmiş değildir. Tartışılmıyor henüz. Oysa zindanın çözümlenmesi, aynı zamanda özgürlük felsefesine bir çıkış sağlayacaktır.

Özgürlük arayışının da, ama bunun karşısında ataerkil sistemin de bütün çıplaklığıyla karşı karşıya geldiği, çatışmanın içsel olarak insan beden ve ruhunda cereyan ettiği bir zemindir zindan. Bu erkek açısından da böyledir, ama kadın için direnç ve mücadelenin daha derinlikli ve tarihsel boyutları vardır. Düşmanlığın en erkeksi, ezici, en örgütlü ve en çirkin halde olduğu, kadının ise binlerce yıllık sınıflı, ataerkil ve tek-tanrılı dinli sistemin kendisinde yarattığı bütün zayıflatıcı, güçsüzleştirici ve köleleştirici gerçeklikle ve tarihle birebir kendi ruhunda ve bilinç dünyasında yüzleştiği bir zemin. Güç eşitsizliğinin had safhada olduğu, özgürlük bilincinin ve iradesinin en çok kamçıldığı, ama tarihsel çıplak gerçeklik karşısında teslimiyetin de en çok beslendiği bir zemin. Kadın zindanda birebir kendi gerçekliğiyle karşı karşıyadır; ama kendisi için gizli kuytu sığıntıları da

en çok yaratabileceği bir yer. Hiç çatışmadan da yaşayabileceği, ama en ileri düzeyde özgürlük bilinç ve mücadelesini de yaşayacağı bir zemin. İkisinin arasındaki çizginin, eğer bilinçli bir tercih ve yaratım olarak mücadele zemini yaratılmazsa, çok inceldiği, neredeyse iç içe geçtiği bir yerdir zindan. Özgürlük imkanının ancak güçlü-iradi ve çok bilinçli bir duruşla yaratılabildiği bir yer. Biçimde çok militan gibi görünse bile, özde ciddi bir erozyonu yaşayabildiği, buna rağmen insanın kendisini çok militan olduğuna kendisini inandırabildiği bir yer. Gerçeklikleri soyutlama, gerçeklerden soyutlanma bazen inanılmaz düzeyde; varlık sorusunu ve sorununu bir vinç ağırlığında insan üzerine yığacak denli güçlü. "Yaşıyor muyum?", "Bu dünyada mıyım?", "Var mıyım, yok muyum?", "Dünya akıyor mu, yoksa donup kalmış mı? Ben de onunla akıyor muyum, yoksa ben mi donmuşum?", "Canlılık nedir?" gibi sorular günlük olarak duygularda, hislerde ve en derin bilinç formlarında ortaya çıkmaktadır. Bilince ve duyguya çarpmaktadır aslında. Bedenin adeta bir donukluk içerisinde, algısız, iradesiz olabildiği, ama ruhun tam bir isyan halinde olduğu, her şeyi yakıp yıktığı, hep kaçışlarda, yollarda

olduğu, uzaklara gittiği, yaşamın özünde özlemlerden ibaret olduğu bir var oluş. Kendini özgürce gerçekleştirmenin, pratikleştirmenin, potansiyelini açığa çıkarmanın bir ütopyaya, yakıcı bir özleme dönüştüğü bir yer. Sevilene duyulan özlem gibi. Kesinlikle yaşatan ve büyüten bir özlem. Hiç ulaşılmayacak denli uzak, ama an-an içinde, eksikliği, yokluğu her saniye duyulan, her an doğacakmış gibi sancısı yaşanan, fakat hiç doğamayan hep büyüyen bir iç varlık. İç dünya. Yaşamın ve hatta örgütselliğin kısa sürede rutinelşip teknik bir soluk alıp-vermeye dönüştüğü bir zeminde böylesine uçucu, böylesine uzak bir iç dünya. Kesinlikle kısır, dar veya sönük bir dünya asla değil, çok zengin, çok çelişki yüklü ve çatışmalı. Ama uçucu. Her an sönmeye, rutin bir güncellik içerisinde kaybolmaya, umutsuzlaşmaya, sıradanlaşmaya da açık. Her an bilinçli beslenmesi, büyütülmesi, ısrarla geliştirilmesi gereken, yoksa sönen bir dünya. Bir tas suyu içerkenki tercih ve istekle, aynı bilinç ve ihtiyaçla tercih edilen ve istençle tutunulan ve yaratılan bir iç dünya, iç tartışma. Sorgulanmadık, tartışılmadık hiçbir şeyin bırakılmadığı, her şeyin en ufak parçalara ayrıştırılıp,

sorgulanıp, zaman içerisinde tekrar bir araya getirilip bütünleştirilip, sonra tekrar parçalandığı, tekrar bir araya getirildiği; her defasında biraz daha derine inildiği, derinliğin bir aşamadan sonra büyük ve kaldırılamayacak denli bir ağırlık oluşturduğu bir süreç veya mekan. Güçlü bir irade ve bilinç donanımı olmazsa, bu ağırlık altında ezilmek büyük olasılıkla kaçınılmaz. Ve herkes bunun altında biraz ezilmiştir, kendi kendisini ezmiştir. Süreklileşen, ivmeli bir yürüyüşten ziyade, zaman zaman karmaşaya, hiçbir şeyin etkileyemediği bir kaosa sürüklenen tam bir çöküntüye uğrayan, tökezleten, düşüren ve acıtan bir yürüyüş. Mutlaka dışarıda dağlarda da mücadelenin böylesine derinlikli ve içsel yönleri vardır, daha geniş soluklu, bu kadar sıkıştırılmamış ve daha yaşamla iç içe, eğer çok katı kalıplar oluşmamışsa, daha doğallığında bir seyir izliyordur herhalde, fakat zindanda belki de tek ve esas mücadele zeminidir. Düşmanla olan mücadele özellikle 90lar sonrası böylesine bir içsel mücadeleye dönüşmek zorundaydı.

Mekan daraltıldıkça,
sıkıştırıldıkça, irade o oranda parçalanır.

Yaşam alanı daraldıkça toplumsallıktan soyutlanma o oranda derinleşir.

Toplumsallığın parçalanması zindanda bireyin iradesinin parçalanması ile at başı gitmektedir. Toplumsal özellikler eğer bilinç ve irade kazanmasa, bireycilikte derinleşme, giderek ideolojik özelliklerin yitirilmesi, toplumsallığı geriye doğru yürüme, hızla güdülerin şu veya bu şekilde yönlendirmesi gelişmektedir. Günlük yaşamda çok farklı görünüşler altında kendini dışı vuran, ama ideolojik esaslara da bağlanmamış güdüler, sosyal ve siyasal yaşamı tam bir kör düğüme sürüklemekte, çok yoğun çelişkilerin ve gerginliklerin altında özünde böylesine toplumsallıktan düşürülen ve kendisini tanıyamayan, çözemeyen kendi sosyalizasyonunu geliştiremeyen birey gerçekliği yatmaktadır. Çok örgütlü, çok siyasal ve ideolojik bir formasyon kazanmış gibi görünme, ama özünde de böylesine temel insanlaşmanın varlık sorunlarının tartışılır konumda olduğu, tartışmanın çok siyasal-örgütsel zeminlerde üstünün aslında ustaca örtüldüğü bir süreçtir aynı zamanda zindan. Bu çelişkilere hiç girmeden, çok örgütlü, çok iradeli ve sorunsuz gibi görünen, ama içten içe çürümeyi de yaşayan sayısız örnek de var. Öz ile biçimin bu kadar çelişebildiği başka bir zemin olamaz. Bu mücadelenin gelişimi, sonuçları veya kazanımları gözle görülür değildir. Hem en gelişkin siyasal-örgütsel ve ideolojik yapılanmalar ve formasyonlar içerisinde olmak, ama hem de en ilksel, en temel varlık sorunlarıyla yüzleşmek, onlarla cebelleşmek zorunda olmak büyük çelişkilerin ve zor-

lanmaların kaynağı olmaktadır. Çözümlememiş, iradeleşmiş düşüncelere ve hedeflere bağlanamamış, ertelenmiş, bastırılmış cinsel ve güdüselleştürmeler, zindan gerçekliğinde tam bir yönlendirilmeye, güdümlenmeye kapı aralayabilmektedir. İster kadın olsun, ister erkek; kendisini bu zeminde çözümleyememiş, ideolojikleştirememiş, kendisinde çok derin bir anlam gücünü yaratamamış olan kişi, zindandan asla çıkamayacaktır. Kendi geriliğinin ve toplumsallaştırılmayan yönlerinin esiri olarak yaşayacaktır. Bu

anlamda bireyin zindanda kendisini toplumsallaştırma, anlamlandırma gücünü kendisinde yaratabilmesi ve kendi yolunu bulması tam bir ideolojik mücadeleyi ifade etmektedir. Bunlara belki "küçük mücadele" deyip geçmek mümkün, ama esastır, olmazsa olmaz bir mücadeledir. Bütün mücadelelerin temelidir. İnsanın kendisini, enerjisini tanıma, örgütleyebilme, kanalize edebilme, yürütme ve küçük-büyük hedeflere yöneltebilmesi tam bir ideolojik mücadeledir. Zindan mücadelesinin %98ini bu günlük-anlık mücadele oluşturmaktadır.

zindanda
mücadelenin zemini
insanın kendisidir
özgürlük
çok içsel
bir yol arayışı
insanın kendi derinliklerine
bilinçaltına kadar uzanan,
bilmeyi,
ortaya çıkarmayı,
kendi kendine
itiraf etmeyi
ve
değiştirmeyi-dönüştürmeyi
esas alan bir yürüyüş gibidir.
İç yolculuk,
el yordamıyla,
öz tanımlarla,
kendine giden yolun
bulunmasıdır
özünde.

Beşeriyet, insan doğasının hem bütün güç kaynağının, hem de zayıflığının kaynağıdır. Özgürlüğün de, köleliğin ve iktidarın da zemini konumundadır. Özgürlük mücadelesinin büyük bir kısmı bu zayıflığı güç kaynağına dönüştürmektir bir yerde. Dolayısıyla zindanda mücadelenin zemini insanın kendisidir; özgürlük çok içsel bir yol arayışı, insanın kendi derinliklerine, bilinçaltına kadar uzanan, bilmeyi, ortaya

çıkarmayı, kendi kendine itiraf etmeyi ve değiştirmeyi-dönüştürmeyi esas alan bir yürüyüş gibidir. İç yolculuk, el yordamıyla, öz tanımlarla, öz tanımayla kendine giden yolun bulunmasıdır özünde. Kadının bu yolda ilerleyişi büyük zorluklar ve kırılmalarla olmaktadır. Kendisine yol alışı çoğu zaman karanlıkta tarihsel bellekte kocaman boşluklara düşmekle ilerlemekte, çok ciddi ve derin donanımsızlıklar ve zayıflıklarla boğuşmayı gerektirmektedir. İçinde binlerce yıllık kalıplar, utanç kaynakları, ona içerlenmiş olan çirkinlik, kirlilik imgeleri, gelenekleri ve ahlak ölçülerini yerle-bir etmeyi dayatmaktadır. Adeta içine aldığı erkek egemenlikli bakış ve vicdansızca yaklaşımla kendi içinde boğuşmak zorundadır. Bunun için karşısında bir erkeğin olup da onu ezmesi gerekmez. Zindanda "Erkek vardı da biz mi öldürmedik!" gibi bir sloganı söylesek de; içimizdeki erkeği öldürmek, kadına yaşam şansını ortaya çıkarmak, kadını diriltmek ve yaşatmak daha zorlu ve daha esaslı bir mücadele olmak zorundaydı. İçindeki yerleşik erkek bakışını aşmak, cinselliğini, bir cins olma gerçekliğini bütün doğallığı içerisinde ortaya çıkarmak, bundan utanç duymamak, ona biçim verebilmek, onun gücünü keşfedip örgütleyebilmek, yöneltebilmek tam bir mücadele işidir. Kendi içinde hem kurbanıyla hem katiliyle yüzleşmek; her ikisi karşısında da bağımsız bir duruş ve bakış gücüne ulaşmak, bir çırpıda adeta binlerce yıllık tarihle yüzleşmek gibi bir şey. Bunların özgürlükle bağları çok açık.

Sema Yüce yoldaşı bu mücadele zemininde tanımak ve tanımlamak özgürlüğün anlam derinliğine ve değerine ulaşmak açısından önemli. Kadını "çözümleme" adı altında ona binlerce yıldır dayatılan ezilmişliği, kendinden utancı ve köleliği ve başka cinsiyetçi kalıpları, devlet kadar kurulu erkek egemenliğinin yöneticilik- sahte büyüklük duygularının tatmin kalıplarını dayatmak, kadın adına yaşam, mücadele zeminini kapatmak, kadında Özgürlük Güneşinin karartılmasıdır. **"Kadın güzel olabilir, kadın özgürce sevebilir, yoldaş olabilir, kadın yaşayabilir, özgürleşme iradesi ve gücünü gösterebilir" demek, böylesine yakıtcı bir Sema Yüce gerçekliğini ve eylemliliğini ortaya çıkarmıştır.** Bundaki yoğunluk, derinlik, çıkış ve ideolojikleşme gücü çok büyük. Bu da kadının varlık sorunlarıdır. Kadına giden yol, kadının kendini yaratma yoludur. Egemen erkeğin kendisini bir tanrı büyüklüğünde, sevgi, yoldaşlık adı altında bu kadar kurulu, kurumlaşmış, sistemleşmiş olarak kadına dayatmasını Sema yoldaş böylesine tarihi bir özgürlük eylemiyle karşılıyor. Yaratım ve sonuçları özgür kadın gerçekliğiyle sınırlı değildir kuşkusuz. Özgürleşmek isteyen, kendine giden yolu arayan erkek için açılan bir patika, bir yol olmaktadır aynı zamanda.

**"Kadın
güzel olabilir
kadın
özgürce sevebilir
yoldaş olabilir
kadın
yaşayabilir
özgürleşme iradesi
ve
gücünü gösterebilir"
demek
böylesine yakıtcı
bir
Sema Yüce gerçekliğini ve
eylemliliğini
ortaya çıkarmıştır**

DİN- DEVLET İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA MEZHEP VE TARİKATLARIN GELİŞİMİ

A.Ö Sosyal Bilimler Akademisi

Din ve siyaset kavramları, iki ayrı otorite gücü olarak insanlığı yöneten ve yönetmeye devam eden otorite farklılıklarıdır. Her iki otorite gücü ayrı uygulama alanları bulduklarında kendi başlarına otorite gücü oldukları kadar birlikte de uygulanmışlardır. Dinsel ve siyasal güç birlikte uygulama alanları bulduklarında kendi aralarında muazzam bir iktidar çatışmasını sürekli barındırmıştır. Hâkim olan dinsel otorite siyasi otoritenin yöntemlerini kullandığı gibi aynı durum siyasi otorite içinde geçerlidir. Birbirlerinin yerine geçen ve birbirlerinin yöntemlerini kullanan din ve siyaset, günümüz Ortadoğu Devletlerinde en etkili otorite güçleri olarak toplumlar üzerinde hüküm sürmektedirler. Ortaçağ Hıristiyan ve İslam dünyasından günümüze kadar Halk bu iki otoritenin birer tebaası durumuna gelmiştir. Bu otoriteleri sorgulamadan sadece itaat etmiştir.

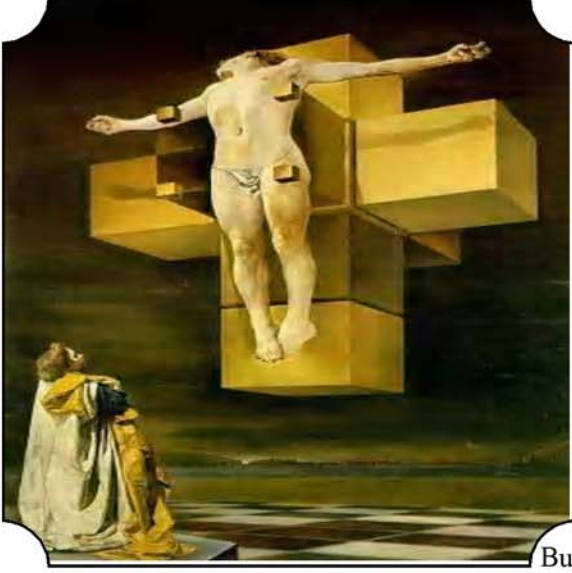
Ortadoğu toplumlarında dinin ağır etkilerini günümüze kadar sürdürmesinin tarihsel nedenlerini araştırmak önem taşımaktadır. Sadece toplumlar üzerinde değil, aynı zamanda devletler üzerindeki etkisini ve din-devlet ilişkilerini, tarihi oluşum içinde nasıl ortaya çıktığını, geliştiğini, birbirlerini besleyerek iktidarın temel dayanaklarını teşkil ettiğini açığa kavuşturmak önem taşımaktadır. Ortadoğu'da günümüzün siyasal yapılarını anlamak, devlet-din ilişki ve çelişkilerini doğru kavramaktan geçer. Hıristiyan âleminde Hıristiyanlığın, toplum üzerinde ve devlet aygıtı üzerindeki etkisi ve siyasetle ilişki düzeyini, İslam dini ile bu konuda benzerlikleri-farklılıkları, ayrıştığı noktaları açığa çıkarmak yaşadığımız sorunların güncelliği bakımından önem taşımaktadır.

Gerek İslam dini ve gerekse Hıristiyanlık ve Yahudilik dinleri, çıkış amaçları itibarıyla dönemin koşulları ile yakından alakalıdır. Bu üç büyük dinin çıkış kaynağı Ortadoğu olması, Ortadoğu'da bıraktığı derin izler ve günümüze kadarki gelişiminde uğradığı değişiklikler, insan zihninin şekillen-

mesinde oynadığı rol çok önem taşımaktadır. Sadece tek tanrılı dinler değil, daha önceden de çok tanrılı dinlerin ana döl yatağı da Ortadoğu uygarlıklarıdır. İlk inanç guruplarının yani totem ve mit'lerin, ilk kutsallık atfedilen ve insanların manevi güç kaynakları olarak hep var olmuştur. İnsan yaşamıyla yakın alakalı olan ve güç merkezleri olarak işlev gördükleri, toplumsallaşmayla birlikte başladığını belirtmekte yarar vardır. Kısa bir hatırlamayla yetinirsek, totem ve mitlerin toplumsal yaşamda halkın beslenme, barınma, korunma, çoğalmalarıyla yakın bağ içinde oluşmuştur. Doğa ile mücadelelerinde doğaya karşı güç simgelerini yaratmak onlara taparak onları kutsallaştırmaları ve zaman dilimi içinde kendi yaratımları ve tasarımları olan bu çok tanrılık dediğimiz nesnelere (ikonlar, putlar vb. gibi) kendilerine inanç edinmeleri ve onların esiri olmaları, bütün yaşamlarını doldurur olması kendi yaşam koşulları içinde bir dereceye kadar anlaşılabilir. Bilimsel düşüncenin olmadığı, felsefenin olmadığı ve mantığın yeterince gelişmediği, işlemediği çağların bir ürünü olarak anlam vermek mümkündür. Basit ama kendi koşulları içinde devrim denilebilecek bu inanç tasarımı daha sonraki süreçlerde tanrı olgusuna kadar yükseltilir ve yüceltilir. İnsan zihinde kutsallık kazanan tanrı veya tanrılar kavramına o kadar çok yüklenilmiş ki, evrene hükmedecek kadar güç sahibi olduğu, tüm kâinatın yaratıcısı olduğu ve ondan başka büyük olmadığı şeklinde tasarlanıp bir düşünce gücü durumuna getirilmiştir. Bu şekilde tüm insanlığın zihninde yer bulması, kayıtsız şartsız bu şekilde kabul görmesi kutsallaştırılarak tapınması, itaat edilmesi, tam bir zihinsel devrimdir.

Çok tanrılı dinlerden tek tanrılı dinlere geçiş tam bir niteliksel dönüşümdür. Toplulukların güç aldığı inanıp kutsallaştırdıkları "tanrılarını" bir kenara bırakarak tek tanrılı dinlere inanması da bir zihniyet değişik-

liği gerektirmektedir. Tüm inançların toplamından muazzam bir inanç gücü yaratılmış oluyor artık.

Bu

zihinsel güç kaynağı tüm insanlığı peşinden koşturacak ve onların daha sonraki geleceğini derinden etkileyecek, tüm yaşamlarını belirleyen bir mekanizmaya dönüşecektir. Düşünce yapısını ve yaşam tarzını belirleyen, vazgeçilmez temel faktör olarak kendisini sonsuz kılacaktır. Din faktörü artık inanç olmakla kalmaz yönetimlerin ve iktidarların da gücü olacaktır. Kralların, tanrı kraların, imparatorlukların ve günümüzdeki sistemlerin güçlerini pekiştirmek için başvurdukları temel ideolojik kaynak durumuna gelecektir. Böylelikle din olgusu insanların düşüncesini şekillendirmeden tutalım, aşılması zor olan bir yönetim aygıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendisini her alanda kurumlaştırarak büyük bir otorite gücü dönüşecektir. Sadece iktidarlarda ve yönetim organlarında değil insanın zihninde ve yüreğinde de kurumlaşmıştır artık. Günümüz inanç toplumları ve iktidarları anlayıp çözmek açısından bu geleneksel gelişimi hatırlarda tutmakta fayda vardır. Bu bir gelenektir diye değerlendiriyoruz çünkü: nesillerden nesille sürüp gelen bir inanç ve kültür şekillenmesidir. İçselleştirilerek ve özümsetilerek sürüp gelen bir gelenektir. Bu gelenek Ortadoğu toplumlarında çok daha köklüdür. Bu nedenle anlaşılması zor ve sorunlarının çözülmesi de bir o kadar zordur. Bu gerçekliği dikkate almadan dışardan dayatılan her türlü değişikliğe kapalıdır. İktidarlarda kapalıdır, toplumlarda kapalıdır. İran ve Afgan bu konuya

en iyi iki örnek teşkil etmektedir. Yakın tarihimizde tanık olduğumuz İran şahı ve Afganistan krallığında görüldüğü gibi kendi iktidarlıklarının sonunu getirdiler. Elbette yıkılışlarının birçok nedeni vardır ama Ortadoğu kültür yapısı ve dinsel yapısının belirleyici etkisinin olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. İran şahlık rejimi biraz daha batı değerlerine açık hale gelmeye çalıştı. Hakeza Afganistan krallığı da kısmen batıya açılma eğilimi içinde olmak istedi. Bu rejimlerin yıkılmasında ekonomik, siyasal nedenler veya daha farklı nedenler aransa da, özünde halkın bu değişimleri kabul etmemesinden kaynaklanan nedenlerdir. Değişimlere karşı direnç içinde olmasıdır. Ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel alanlarda batıya açılma, değişimlere açık olma, batı değerlerine yakın durma eğilimine, halkın kapalılığı ve gösterdiği tepki bu rejimlerin yıkılışına kadar götürdü ve bu yerine kurulan iktidarların İslami kimliğinden de anlaşılmaktadır.

Hıristiyanlıkta otorite mücadelesi ve mezheplerin doğuşu:

Kutsal topraklar diye bilinen Kudüs'te yayılmakta olan Hıristiyanlık dini Köleci Roma imparatorluğunun temellerini sarsmaktaydı. Bu tehlikeyi fark eden Roma krallığı ilk etapta bu dinin yasaklamasına karar vererek kendi hâkimiyet alanında yayılmasını engellemiştir. Ama bu yasaklama pek işe yaramayınca Roma Kralı Konstantin yayınladığı Milano fermanıyla bu dini imparatorluğun resmi dini olarak kabul etti. M.S. 313 yılına denk gelen bu resmi kabul ediliş özünde, Roma İmparatorluğunun parçalanmasının başladığı sürecin önüne geçmek ve Hıristiyanlığı denetim altında tutmaktır. İsa peygamberin ölümünden sonra geçen 300 yıllık süreç içinde Hıristiyanlık dini içinde farklı teolojik görüş farklılıklarından tutalım kiliselerin kendi başlarına çok çeşitlilik arz eden farklı uygulamalara sahip olduğu ve parçalı bir duruş sergiledikleri bir süreç yaşanmaktaydı. Hıristiyanlık dininin bu dağınmıklığını ortadan kaldırmak için yine Roma Kralının girişimiyle 325 yılında ilk Ekümenik (evrensellik) din konsil'ini toplamış oldu. Dinde zorunlu uyulması gereken kuralları koyan, yasallar çıkaran, kararlar alan, din adamlarının yaptığı toplantı anlamına gelen Konsül de ilk kez Hıristiyanlık dini bir bütünlüğe kavuşmuş olmaktadır. Konsül kararları

Roma İmparatorluğunun dini otoriteyi denetimine almak için uyguladığı baskılar sonucu Hıristiyanlık dini Katolik ve Ortodoks adında iki mezhebe bölünmüş oldu.

günümüze kadar devam eden birçok uygulamayı içermektedir. Ama en önemli kararı, Roma İmparatorluğu 3 ayrı bölgeye ayrılması(bölünme anlamında değil)ve her bölgede Ekümenik statüsüne kavuşturulan kiliselerin idaresini sağlamaktı. Mısır'daki İskenderiye, Roma ve Antakya kiliseleri Ekümenik statüsüne kavuşturulmuş oldu. (Roma kilisesinin özelliği havariler tarafından kurulmuş olmasından kaynaklanıyor). Ayrıca çok sayıdaki İncil metinleri arasında 4 İncil metni resmen kabul edilmiş oldu. Matta, Luka, Markos, Yuhanna İncilleri seçilmiş oldu. Böylelikle Hıristiyanlık dini siyasallaşmış oldu.

Siyasallaşan Hıristiyanlık dini Roma İmparatorluğunu ve krallarını daha fazla etkisi altına alma süreci de oldu. Sadece etkilemekle kalmadı, kendi arasında da bölünerek yeni mezheplerin doğmasına yol açmış oldu. İlk ciddi sorun olarak ortaya çıkan ve bugünde halen tartışılması yürütülen İstanbul'daki Ermeni Rum patriğinin (Fener Episkoposluğu) Ekümenik statüsüne kavuşturulması istemiyle başladı. Roma Kralı Theodosios toplanan Konsül'e baskı yaparak bu yöndeki istemini konsül'e kabul ettirdi. Fener Episkoposu için alınan Ekümenik kararı aynı zamanda İmparatorlukta çatışmalı sürecin ve Hıristiyanlık dininde de parçalanmaların başlangıç noktası oldu. Din yönetiminde ve siyasi yönetimde var olan sorunları daha da açığa çıkaran patlamaların fitilini ateşleyen bir karar oldu. Ama bu Ekümenik kararına Roma, İskenderiye ve Antakya kiliseleri kabul etmeyerek tanımayacağını bildirdi. Kileselerin bu tavır Roma İmparatorluğunda büyük karışıklara sebep oldu. İlk Ekümenik kararının alındığı 381 yılında kiliseler karşı çıkınca Yeni İmparator Marcien bu sefer kendi aldığı kararı 451 yılında tekrar din adamlarına zorla benimseterek İstanbul'daki patrikhanenin Hıristiyan âleminin tek merkezi olduğunu ilan etti. Nitekim bu kararda kiliseler

tarafından kabul edilmeyince Kiliselere karşı savaş başlatılmış oldu. Bunun üzerine Antakya ve İskenderiye kiliseleri yerle bir edilerek ortadan kaldırıldı. Binlerce insanın ölümüyle sonuçlanan bir tasfiye hareketi başlatıldı. Bu süreçte Roma Vatikan Kilisesi kendi bağımsızlığını ilan ederek Hıristiyan birliğinden ayrıldığını duyurdu. İmparatorluk kendi içinde batı ve doğu Roma İmparatorluğu şeklinde bölünerek parçalandığı için Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu, Batı İmparatorluğu denetiminde kalan Roma Vatikan kilisesine zarar veremedi. Ama Roma İmparatorluğunun dini otoriteyi denetimine almak için uyguladığı baskılar sonucu Hıristiyanlık dinini **Katolik ve Ortodoks** adında iki mezhebe bölünmüş oldu.

Ortaçağ da Batı Roma İmparatorluğunun parçalanmasıyla siyasi otoritenin alabildiğine zayıfladığı bir süreçte Roma Vatikan Kilisesinin siyasi otorite üzerindeki hâkimiyeti alabildiğince artmış oldu. Köleci İmparatorluk yerine yeni çıkan feodal sınıfın siyasal otorite zayıflığı, kilisenin bu yükselişine engel olamadığı gibi siyasi otorite Roma kilisesinin denetimine geçti. Derebeylerin topraklarına el koyma işine başlayan kilise Avrupa genelinde artık etkili bir güç durumuna gelerek mevcut siyasi otoriteyi daha da zayıflattı. 15. yy.da Almanya'da Martin Luter'in ortaya çıkışı ve kilisenin Avrupa ya yaşattığı karanlık sürece karşı etkili bir mücadele içine girdi. Başta topraksız kalan Alman prenslerini birleştirmeyi başararak siyasi otoritenin desteğini de aşarak kiliseye karşı bir savaşım başlatmış oldu. Kısa sürede Avrupa'nın geneline yayılan ve taraftar bulan Martin Luter hareketi Hıristiyanlık dininde yeni bir mezhebin daha doğmasına götürdü. Siyasi ve dini otoritenin bitmez tükenmez kavgası sonucu Hıristiyanlık dini **Katolik, Ortodoks ve Protestan** mezheplerine bölünmüş oldu.

Dinlerin mezheplere bölünüşü bu kısa anlatımda da görüldüğü gibi iktidar mücadelesinde farklı arayışların ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Din'in kendi özünden koparak insanları yönetme aracına dönüşmesi ve dolayısıyla siyasallaşması anlamına gelmektedir. Siyasallaşan din ise, idealist mantık yapısı gereği tutucudur, bağnazdır ve gelişmeye kapalıdır. Dinin ve siyasetin iç içe geçtiği devletlerde, halklara yaşatılan tam bir ortaçağ karanlığıdır.

İslamiyet'te otorite mücadelesi ve mezheplerin ortaya çıkışı

Konumuzun din- devlet ilişkisi özüne dönersek İslamiyet daha çıkışından itibaren, dini inanç boyutu kadar siyasi boyutuyla da ön plana çıkmaktadır. Çünkü çıkış koşullarına zemin teşkil eden esas durum halkın içinde yaşadığı çekilmez zor yaşam koşulları ve yönetim- idare tarzına karşı bir tepkiyi dillendirerek şeklindedir. Hz. Musa'nın çıkışı da buna benzerdir. Köle durumundaki halkın Mısır Firavunlarının zulmünden kurtarmayı, kendilerine vaat edilen topraklara geri dönmeyi esas alan bir düşünceden hareketle yola çıkmaktadır. Yani dini bir lider aynı zamanda siyasal bir liderdir. Hz. Muhammed' de dini, siyasi kişiliği kadar askeri özellikleri de olan bir lider konumundadır. Peygamber olduktan sonra dini liderliği yanında var olan yerleşim birimlerin de lideri konumundadır. Hz Muhammed'din mensup olduğu Kureyş hanedanı peygamberden önce Mekke'nin yönetimini elinde bulundurmaktadır. İslamiyet'in kabulünden sonra Hz. Muhammed peygamberlik sıfatıyla aynı zamanda doğal olarak şehir yönetiminde de söz sahibi olur. Hz. Muhammed'in ölümünden sonra dini liderlik ve siyasi liderlik konusunda ki çelişkiler giderek artış gösterir. Hz. Muhammed'in ölümü ardında yerine geçecek kişinin (halife denilir) kim olacağına dair sahabeler arasında anlaşmazlıklarda su yüzüne çıkmış olur. Hz. Muhammed'in cenazesi yerdeyken daha halifelik kavgası da başlamış olur. Asıl çelişki Kureyş kabilesine mensup ailelerin arasındaki iktidar mücadelesidir. Yani esas sorun Muhammed'den önce Mekke'nin idaresini elinde bulunduran bu kabileye mensup ailelerin arasında var olan iktidar anlaşmazlıklarının Muhammed'den sonra da gündeme gelmesidir. Muhammed'in yerine geçecek olan dört halifeden Ebu Bekir en yaşlıları olduğu için üzerinde uzlaşma sağlanarak halife seçilir. Kısa süreli halifeliği döneminde çok ciddi sorunlar yaşanmasa da çelişkiler tamamıyla giderilmiş değildir. Yani halife din ve devlet işlerini kendisinde somutlaştıran kişi konumundadır. Ebu Bekir'in yerine seçilen Halife Ömer süreci de benzer bir şekilde fazla değişikliğe uğramadan sürdürülür. Ebu Bekir ve Ömer halifeliği Kureyş kabilesinin Haşimi ailesine mensup olduklarından dolayı peş peşe seçilmeleri ile siyasi ortamı fazla germez ve

yönetim değişikliği fazla yaşanmadan statüko korunarak devam edilir. Sorunlar üçüncü Halife Osman'la birlikte patlak vermeye başlar. Asıl neden halifeliğin Haşimi Ailesinden, Ümeyye Ailesine geçmiş olmasıdır. Halife Osman, Ümeyye ailesine mensup olması nedeniyle küllenmiş ama bitmemiş iktidar kavgasını yeniden körüklemiş olur. Halife Osman'ın adaletsiz uygulamaları, ailesini kayırması ve birçok yönetim kademesine kendi ailesine mensup insanı yerleştirmesi, rüşvet ve yolsuzluk söylentileri, zor kullanması ve baskıcı davranması gibi nedenlerden dolayı Haşimi Ailesi ile aralarındaki çelişkilerin hem görünür nedenleri olur ve hem de esas çelişkiyi daha da büyütmüş olur. Halife Osman bir suikast sonucu öldürülünce yerine Hz. Ali dördüncü halife olarak seçilir. Ali döneminde yönetimde etkili olan Osman'ın mensubu olduğu Ümeyye ailesinin taraftarları, Hz. Ali üzerindeki baskılarını yoğunlaştırmaya başlarlar. Osman'ın ölüm olayının açığa çıkmasında, Ali'nin yeterince ilgilenmediğini ileri sürerek Ali'nin halifeliğine karşı çıkarlar. Bunun üzerine Şam da vali olan ve Ümeyye ailesine mensup Muaviye kendisini halife ilan eder. **Ve böylece, İslamiyet'te ilk defa iki başlı yönetimin, iki farklı eğilimin oluşmasına yol açarak İslam dininde parçalanma ve adına mezhep dediğimiz bölünme süreçleri başlar.**

Ali ve Muaviye arasındaki çelişkiler zamanla çatışmaya dönüşerek İslam'daki ayrılıklar belirgin bir hal alır. İki ayrı halifelik kurumunun giderek iki ayrı mezhebe dönüştüğü sürece girilmiş olur. Ali ile Muaviye'ye bağlı ordular siyasi liderlik konusundaki (halifelik) iki başlılığa son vermek

için karşı karşıya gelirler. Sıfın savaşında taraflar birbirlerine üstünlük sağlamaz ve sorun varlığını devam ettirir. Aslında daha fazla kan dökülmesini istemeyen Hz. Ali, ordusunu geri çekerek savaşı sonlandırır. Sorunun çözüme kavuşturulması için hakemler kurulu denilen bilgiler heyetine havale edilir. Buradan da halifelik sorunundaki çift başlılık çözülmeyince savaş durumuna tekrar geçilir. Taraflar komplo yöntemleriyle birbirlerini ortadan kaldırmaya çalışırlar. Halife Osman'ın akıbetine Ali de uğrar. Düzenlenen bir suikast sonucu Hz. Ali Basra'da yaşamını yitirir. Ali'nin ölümünden sonra halifelik Muaviye de kalır. Çatışmalı ortamı yatıştırmak için Muaviye kendisinden sonra halifelik, Ali'nin oğulları Hasan ve Hüseyin'e geçeceğine dair söz verir. Ancak Muaviye bu sözünü tutmayarak yerine veliaht olarak kendi oğlu Yezit'i tayin ederek anlaşmazlıklara yeni bir boyut kazandıracaktır. Yezit'in halifelik döneminde Ali'nin oğlu Hüseyin'in Kerbela'da taraftarlarıyla birlikte öldürülmesinden sonra, İslam'daki parçalanma filen başlar. Muaviye nin soyundan gelenler ve onun taraftarları kendilerine Ehl-i sunnet diyerek Sünni mezhebini oluştururlar. Ali soyundan gelenler ve onun taraftarları olan Basra, Horosan ve İran'ın büyük çoğunluğu kendilerine Ehl-i şia ya da şimdiki tanımlamasıyla şii mezhebini oluştururlar. Böylelikle ilk kez İslam dini iki ayrı mezhebe bölünmüş olur. Sünni ve Şii mezhep çatışmaları İslam toplumunda sürekli kanayan bir yara olarak günümüze kadar devam eden bir çatışma olarak varlığını sürdürür. Irak'taki mevcut iç savaş olarak tanımlanan şiddetin kaynağında da bu mezhep çatışması yatmaktadır.

Siyasalaşan İslam'ın İktidar mücadelesinde rant kavgası şeklinde su yüzüne çıkan ve birbirlerini alt etmeye dayanan bu ayrılık ve bölünme mezhepleşmenin özünü oluşturduğu kadar daha alt bölünmelerinde yolunu açar.

Şii ve suni ayrışmasından alt mezheplerin ortaya çıkışı:

Muaviye soyundan gelenler suni, Ali soyundan gelenler ise Şii olarak ayrışmaları İslam dininde ilk parçalanma olarak bilinir. Bunun özünde yatanın iktidar kavgası olduğunu yukarıda açmıştık. Kureyş kabilesinden gelen aileler arası bu iktidar savaşı, İslamiyet in özünden sapsmasının ilk ciddi ayrılık noktasıdır.

Şii ve Suni mezhepleri İslam dininde biçimsel bir bölünmeden ziyade, özde bir parçalanma olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonraki yüzyıllar içinde bu mezhepler kendi içinde farklı alt mezheplerin türemesine kadar gidecektir.

mezhepsel bölünmeler
İslam dininin
siyasallaşmasıyla
paralel gelişen ayrışmalardır.
Güc oluşturma, egemenlik kurma
iktidarın aracı olmanın gereklerinden
biri olmuşlardır

Din adamlarının İslam dinini şekil ve esas açısından farklı niteliklerde yorumlamaları sonucu Sünnilikte, **Hanefilik, Hambelilik, Malikilik ve Şafilik** gibi dört alt mezhep oluşurken, Şiiilikte ise **Caferilik, İsmailiye, Zeydilik ve İmamilik** gibi alt mezhepler ortaya çıkacaktır.

Bu bölünme ve ayrışmalar, İslam dininin şekil ve esaslara göre bölünmeleri olarak adlandırılrsa da, özünde etki alanları itibarıyla ve iktidar kavgalarının yansımalarıdır. Her mezhep etkili olduğu alanlarda otorite ve iktidar gücü olarak varlık sürdürmüştür. Bu mezhepsel bölünmeler İslam dininin siyasallaşmasıyla paralel gelişen ayrışmalardır. Güc oluşturma, egemenlik kurma, iktidarın aracı olmanın gereklerinden biri olmuşlardır. Toplumsal şekillenmede, kabile aşiret örgütlenmelerine benzer ayrışmalar, İslam dininde de yaşanmıştır. Mezhepsel bölünmeler, bölündükleri şekliyle sınırlı kalınmamıştır; daha alt bölünmelerle tarikatlara bölünerek bölünmenin genelleşmesine yol açmıştır. Öyle ki her bölünme kendi içinde bölünmelerle daha bir derinleşmiş bölünmelerin yolunu açmıştır.

Suni tarikatlar: Eş'arilik, Maturidilik, Halvetilik, Ahilik, Bayramilik, Celvetilik, Cemalilik, Cerrahilik, Kadirilik, Kalenderilik, Melamilik, Nakşibendilik, Ticanilik, Şazeilik.

Şii Tarikatlar: Batinilik, Haşhaşilik, Bektaşilik, Durzilik, Hurufilik, Hüsnilik, Karmatilik, Kazerunilik, Muadarilik, Nusayrilik, Vasililik.

Böylelikle geniş bir coğrafyaya yayılan İslam dini siyasallaşarak toplum yaşamı yöneten ve

yönlendiren bütünlüklü bir mekanizmaya dönüşmüş olur Din adamlarının öncülüğünde açılan medrese ve tekkelerde eğitilenler bu tarikatların kadrosal gücünü oluşturur. Bu kadar çok tarikatın türemesi, din adamların sınıfına dini lider sıfatıyla yetkili olabilecekleri alanlar yaratmak kadar, daha fazla bölünmelerin de bir sebebi olur.. Tarikat örgütlenmeleri, cemaat örgütlenmeleri olup kendi içinde değişik ve katı disiplin kuralları olan, mutlak itaati gerektiren bağnaz örgütlenmelerdir. Kendisine 'Şex' denen din adamlarının önderlik ettiği bu tarikatlar günümüzde daha da kurumsallaşarak toplumsal yaşama ve iktidar kurumlarına sinmiş durumdadır.

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra bu dinsel bölünme ve parçalanmaları daha geri bir tarzda uygulama biçimlerine kavuşturdular. Ortadoğu halklarında dinsel otoritenin ve siyasal otoritenin iç içe geçtiği yönetim ve iktidar biçimleri yüzyıllardan beri süregelen bir gelenektir. Türkler bu geleneği birazda Ortadoğu halklarından ve özellikle Abasilardan etkilenerek edindikleri bu yönetim biçimini, halifelik kendilerine geçmesiyle birlikte daha geri bir versiyonunu uygulamaya koymuş oldular. Osmanlı yönetim geleneğinde, babadan oğula geçen yönetim biçimi de dahil olmak üzere daha bir çok değişikliğin yaşanmasına yol açtı. Dinde ki halifelik Osmanlılara Yavuz döneminde geçti. Halife, padişah unvanını alan Osmanlı sultanları, uygulamalarının İslam'a uygun olup olmadığını denetleyen bir kurum olarak işlev gören Şeyhülislam kurumunu devreye sokarlar. Osmanlı yönetiminde etkili bir organ durumuna gelen 'Şeyhülislam' kurumu kanun koyucu durumuna kadar yükselir.. Osmanlı idaresinde vazgeçilmez bir kurum olarak Şeyhülislam'lık dinsel otorite ile siyasal otoritenin iç içe geçtiği bir iktidar geleneğine yol açar. Felsefi bilimsel gelişmeler karşısında tutucu, gerici, bağnaz bir rol oynayarak, yönetim erkinin sahibi olur. Osmanlı'nın gericileşmesinde ve çöküşünde bu yönetim sisteminin çok önemli bir rolü vardır. Özellikle Osmanlı yönetim geleneğinde devşirme sadrazamlardan oluşan geleneği yarattı. Devşirmelerin yönetim organlarında yer almaları, Osmanlılardan daha Osmanlı kesilmeleri, bu gerici bağnaz dinsel otorite inancın ürünüdür. İsminden de anlaşılacak olan ve binlerce Kürd'ü kuyulara atarak öldüren Kuyucu Murat Paşa gibileri ün yapmış devşirmelerden biridir. Baltacı Mehmet

Paşada devşirme geleneğinden gelen biri olarak uygulamalarıyla dehşet saçmıştır. Şeyhülislamın imkân tanıdığı devşirmelerin yönetime gelmeleri "bütün Müslümanlar kardeşdir" söyleminden de anlaşıldığı gibi asli mensubu olmadıkları halklara yöneticilik yapmaları kraldan daha çok kralcı kesilerek pratik uygulamalarıyla fark yaratmışlardır. Günümüz Türkiye'sinde de bunun çarpıcı örnekleri mevcuttur. Türklerden daha çok Türk geçinenler sorunun en büyük kaynağı olmaktadırlar. Yönetimdeki tutuculuk, gericilik, bağnazlığın tarihi arka planı ve günümüze kadar devam eden bir geleneğin ürünü olduğunu vurgulamak gerekir. Osmanlıda Yavuz Sultan Selim'den beri sürüp gelen devşirme unsurların Türk siyasi yaşamında etkili olmaları ve tarikatlardan gıdalarını almaları siyaset- din kurumlaşmasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda, dinsel ağırlıklı siyaset yine yürürlüktedir. Bir anlamda buna mecburdur da. Kürdistan'da ileri gelen din adamlarının elini öperek destek alan M. Kemal, onlarsız Cumhuriyeti kuramayacağını farkındadır. M. Kemal sonrası süreçte Cumhuriyetin temel niteliklerinde deformasyonlara yol açacak nitelikte kuşku ve kaygıya yol açan dinsel eğilim, mecbur olunan bu yaklaşımın devamı olarak devlet organlarında yuvalanır. Osmanlı zamanında, bağımsız medrese ve tekkelerde görülen dinsel eğitim, devletin denetimine alınmak istenmiş ve bu amaçla imam hatip liseleri ve din kursları adında yasal kurumlar oluşturulmuştur. Her ne kadar din ve devlet işlerinin birbirlerinden ayrıştırılması sağlanmak istenmişse de mevcut AKP iktidarının kimliğinden de anlaşıldığı gibi bu pek de mümkün olmamıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan Yeniçeri ocağı aslında bir Bektaşilik ocağıdır. 1. Dünya savaşında Mevleviler'den kurulan 'Mevlevi alayları' Osmanlı'nın en aktif savaş güçlerindendi. Kurtuluş savaşı döneminde de Dergâhlar, M.Kemal'in en önemli güç aldığı dayanaklardandır. Cumhuriyeti tehdit eder boyutlara tırmanması ile 1925 yılında bu dergâhlar tamamıyla kapatılmıştır. Tüm bu örneklerin de gösterdiği gibi Türk siyaset geleneği, gıdasını dinsel eğilimlerden almakta, ondan beslenmekte ve onu beslemektedir. Devletin kurulmasında ve kurumlaşmasında dini motifler hep var olmuştur. Özellikle tarikatlar günümüz Türk siyasi yaşamında oldukça etkilidir.

ELEŞTİRİ-ÖZELEŞTİRİDEN VAZGEÇMEK DEVİRİMCİLİKTE VAZGEÇMEKTİR

A.Ö Sosyal Bilimler Akademisi

Önderlik yaptığı değerlendirmelerde PKK'nin, özeleştirisini neyin üzerine oturtması gerektiğini de çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu konuda şöyle diyor; *"PKK kapsamlı bir özeleştiriyi bu kapsamda yaparsa, bunu pratikleştirmede gücünü gösterirse, yeniden yapılanma anlam taşır. Geçmişe bir kez daha baktığımızda, tüm yanlışlıklar ve yetmezliklerin altında klasik devletçi parti anlayışının yattığını görmek mümkündür. Kürdistan'ı ister tek başına ister ortak, federatif bir devlet olarak düşünelim, devletleşmeyi esas ufuk kabul edip tüm çalışmaları bu ufka göre ayarlayınca, tüm kadro, örgüt, eylem ve propaganda çalışmalarının niteliği de belirlenmiş olmaktadır. Karşılarında tarihin en eski devlet gelenekleri bulunan PKK kadrolarının daha siyaset bilimini anlamadan içine girecekleri iktidar ilişkileri, çoğu kere açık bir eleştiri olarak belirttiğimiz gibi, 'çingeneye paşalık verilmiş, önce babasını asmış' deyimindeki uygulamaları yaşatır."*

Önderliğin çingene paşalığı deyimini yeni kullandığı bir deyim değildir. Daha önceki tüm çözümlenmelerde de çok sıkça ve yoğunca kullandığı bir deyimdir. Aslında bu deyim bizim günlük yaşam ilişkilerimizde en çok tepkilendiğimiz davranış ve yaklaşımların en iyi ifade biçimidir. Özgürlük, eşitlik amaç ve hedefleriyle devrimcilik yapan bir insanı en çok tepkilendirecek yaklaşım bununla çelişen davranış, yaklaşım ve ilişki tarzlarıdır. Örgüt ortamında sevginin, saygının, ahlakın ve kültürün üzerine oturtulduğu temel ilkeler eşitlik ve özgürlük ilkeleridir. Bu ilkelerle çelişen yaklaşımlar, bu amaç ve hedefler doğrultusunda bir araya gelmiş insanların birbirleriyle karşı karşıya gelmesini beraberinde getirir. Kendi ilkesel amaç ve hedefleriyle bütünlüklü olmayan davranış ve yaklaşımlar ister istemez yaratılmak istenen toplumsalılığın karakteri ile çelişen bir yaşam ve ilişki tarzını beraberinde getirecektir. Amaç ve hedef olarak belirlenen demokratik ve komünal toplum karakterinin gerektirdiği dayanışma ve tamamlayıcılık ilkelerinin yerine hükmetme ve egemen olma yaklaşımı öne çıktığında bu iki amaç arasında ister istemez çelişki ve çatışma gelişecektir.

Bu çelişki ve çatışma bir tarafın diğer tarafa üstün gelmesi ya da bir tarafın diğer tarafı tasfiye etmesiyle sürekli sonuçlanır. İkisinin bir aradalığı ortamı sürekli çatışmalı kılar. Bu çatışma eğer demokratik- komünal bir mecraya akıyorsa, yani ideolojik amaç ve hedeflerle uyumlu bir gelişim seyri izliyorsa, bu örgütü güçlendiren, bireyi güçlendiren, ilişkileri güçlendiren bir çatışma olarak gelişir. Ama örgütün karakterine damgasını vuran iktidarcı egemenlikli zihniyet ön plana çıkıyorsa, orada ya örgüt sisteme benzeşmeye başlar, yaşam ve ilişkiler sisteme benzeşmeye başlar, ilişkiler tamamıyla egemen ezilen ilişkisine dönüşmeye başlar, ya da dağılmaya sonuçlanır. Bu noktada ele alındığında yeni örgütsel modelimizi hayata geçirirken, kadroların ve farklı alan örgütlerinin ya da çalışma örgütlerinin birbirini tamamlayan değil, birbirini boşa çıkaran yaklaşımlarını bu zihniyetin aşılması üzerinden ele alıp değerlendirmek gerekiyor.

Kadrodaki şekillenmenin en çok etkilendiği bu anlayış ve yaklaşımlar çözümlenmeden demokratik- komünal bir yaşam ve konfederal bir toplum ve örgüt yaratmak mümkün olmayacaktır. Örgüt ortamında bu noktada karşılıklı birbirini güçlü eleştiren, bu eleştiriler karşısında samimi özeleştiriyen bir zeminin, ilişki tarzının oluşturulması yeniden yapılanmanın temel görevidir. Önderlik bu görevin başarılması için sorunun özüyle ilgili bir zihniyet devriminin gerçekleştirilmesi gerektiğine sürekli vurgu yaptı. Zihniyet, vicdan ve ahlak devrimini bu noktada geliştirmeyen bir kişinin, günlük pratik davranışlarını kontrol etmesi, düzenlemesi ya da bu noktada ortaya çıkan yaklaşımlara karşı tepki göstermesi tavrı alması fazla anlamlı olmayacaktır. Nitekim bu konuda günlük ilişkilerde, kadronun duruşunda çok yoğun eleştiriler yapılmakta, tepkiler gösterilmekte, kimi zaman özeleştiriler de verilmekte ama sorun bir türlü istenilen düzeyde çözüme kavuşmamaktadır. Kadronun çeşitli kademeleri ve düzeyleri arasında çelişki giderek yoğunlaşıp derinleşmekte ve bu çelişkinin yarattığı çatışmalar neredeyse örgütü işlemez duruma getirmektedir. Örgütün yaşadığı bütün sorunları, kadronun sorunları da,

sorunun özünü kavramamaya bağlantılı bir biçimde ele alıp değerlendirmek gerekiyor. Eğer bu noktada bir ideolojik mücadeleden bahsedilecekse, ideolojik mücadelenin özü, ideolojinin temel bileşenleri olan noktaların bütünlüklü doğru kavranıp o noktada eksiklik ve yetersizliklerin aşılmasıdır. Yani ideolojik mücadelenin elbette pratik boyutları da vardır ama ideolojik mücadele esas olarak zihniyet, vicdan alanında, teorik, ahlaksal ve politik alanda yürütülmektedir. Bu noktalarda yaşanan eksiklik ve yetersizliklerin doğru tespit edilmesi, eleştirilerin sürekli bu noktadan geliştirilmesi ve düzeltmenin bu noktalardan yaşanarak kişiliğe yedirilmesi sorunların çözümünü beraberinde getirecektir. Aksi takdirde bu noktalarda ortaya çıkan yaklaşımların günlük pratik eleştirileri giderek bir şikâyete dönüşmeye başlayacak, kendini tekrar ettiğinden dolayı da, kullandığımız araç ve yöntemleri de etkisizleştirecektir. İktidarcı hiyerarşik yaklaşımlara dönük bu kadar eleştiri yapılmasına, özeleştiri verilmesine rağmen, eğer sorun aşılamıyorsa, sorunun özüyle ilgili yaklaşımlarda bir eksiklik ve yetersizlik vardır. Bu eksikliği gidermek de soruna pratik değil, ideolojik yaklaşmayı gerektirmektedir. İdeolojik yaklaşım ise tek tek kişileri düzeltme değil, kişilerin yaşadığı yanlışların kaynağını düzeltme, temel nedenlerini ortadan kaldırma ile gerçekleşebilir. Bu yönüyle ele alındığında eleştiri- özeleştiri silahının tek tek bireylere yöneltilmesinden önce bu anlayışlara yöneltilmesi ve bu anlayışlar karşısında bir mücadelenin geliştirilmesiyle etkin ve etkili kılınabilir.

Bu konularda eleştiri özeleştiri silahını istenen etkinlikte ve sonuç alıcılıkta kullanmamamız belirttiğimiz gibi sorunları bireysel ele alan ve bireysel noktada çözmeye çalışan yaklaşımlardan dolaydır. Yani ideolojik mücadeleyi kendi zemininde değil, bireyselleştiren yaklaşımlarla, bireysel zeminlerde yürütme yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Bu temel bir yöntem hatasıdır. Bu noktada Önderliğin yapmış olduğu eleştiri ve değerlendirmeler ile bizim eleştiri- özeleştiri silahını kullanmamız arasında büyük bir çelişki vardır. Önderlik PKK'nin yaşamış olduğu sorunları, kadronun bugün içinde bulunduğu durumu, hatta tasfiyeciliği bile ele alıp değerlendirirken, sürekli yaşanan sorunların tarihsel temellerini ortaya koyarak ele almaktadır. Bu tarihsel temellerin toplum üzerinde yarattığı etkiler, toplumsal etkilerin kişilikteki yansımalarının neler olduğunu, bunun geçmiş mücadele pratiği ile bağlantısını ortaya koyduktan ve bunların hangi anlayışlara yol açtığını çözümledikten sonra tek tek bireylere

nasıl yansıdığını tespit düzeyinde belirleyerek eleştiri geliştirmektedir. Bizim yaklaşımlarımızda ise, tek tek ya bireyleri esas alan ya da bireyleri karşısına alan, sorunları bireyselleştiren yaklaşım çok fazla ön plana çıkmaktadır.

Bu noktada Önderliğin izlediği diyalektik yöntemi yaptığımız alıntılarda ortaya koymaya çalıştık. Önderlik, belirttiğimiz gibi zihniyet ve anlayış anlamında PKK'nin yaşamış olduğu eksiklik ve yetersizlikleri ortaya koyduktan sonra bunun pratikte kadroya nasıl yansıdığını çözümlüyor. Devlet ve iktidar zihniyetli partilerin kadro yapılımasına, pratik şekillenmesine ve gelişimine olan etkilerini de şu biçimde ortaya koyuyor; *"Benzer partilerin tümünde görülen politbüro ve merkezin kendini hiyerarşikleştirilmesi, kolay ulaşılamaz, dokunulamaz kılması devlet geleneğini esas almanın bir sonucudur. Devlet olmak otorite ile başlar. İnsanlara sert ve soğuk yaklaşacaksınız. Tarihte Med şefi Deikos'un ilk Med Konfederasyonunu oluşturduğunda yaptığı ilk işlerden biri, eskinin tüm insancıl ilişkilerini bir tarafa bırakıp hiç kimse ile görüşmemesidir. Yeni kurduğu başkent Ekbatan'ı yedi surlu bir duvar ile kapatır. İlginç bir durum oluyor. Devlet olmak için hep kendini perdeleyeceksin, maske sahibi kılacaksın. Osmanlı padişahları hep perde arkasından bakarlardı. Özcesi sosyalist partiler de üst yönetimlerden başlamak üzere aynı yola girmek zorundaydılar. Çünkü devlet olmanın gereği böyledir. Bu pratiğin en başta içinde yer alan biri olarak en zorlandığım konunun bu olduğunu itiraf etmeliyim. Devlet tarzına, protokolüne hiç alışmadım. Demokratik yapıyla devletleşen yapım arasında büyük bir bocalama yaşadım. Adeta iki arada bir derecede kaldım. PKK büyüdüğünde iktidarcılık oyununu daha iyi anladım. Açık belirtmeliyim, hiç hoşnut olamıyordum. Özde en büyük savaşı devlet adamı gibi olup olmama konusunda yaşadım. 1995'lere doğru benim hevesimi asıl zorlayan olgu, gittikçe amacımdan uzak düştüğümü anlamış olmamdı. Devlet bile olsam, karşımdaki insanların küçüldüğünü fark ettim. Adeta boyun eğiyorlardı. Biliyordum içten olunmadığını. Fırsat bulduklarında tehlikeli olabileceklerini de tahmin ediyordum. Beni sıkkan gelişme buydu. Hiç de idealimdeki ilişki düzeyine benzemiyordu. İlk defa bu yöntemle ne başarılabilirliğine, ne de başarılı olunması halinde bunun arzulanmış bir amaç olacağına inandım."* Belirttiğimiz gibi iktidar anlayışının ilişkilerde insan ilişkilerinde yarattığı davranış biçimleri tesadüf değildir. İktidar olmanın gerekleri ve yasaları vardır.

Güçle hareket etmenin gerekleri ve yasaları vardır. Sürekli gücü elinde bulundurmak ve bu gücü kendi yaşamının esasına oturtmanın kendiliğinden getireceği davranış biçimleri vardır. Bu ilişki tek taraflı bir biçimlenmeyi de beraberinde getiriyor. Yani sadece egemenin kendi davranışlarını, iktidarını güçlendirecek bir tarzda yürütmesi, düzenlemesi egemenliği besleyen temel yaklaşım değildir. Tam tersine egemenlerin bu yaklaşımlarını bir de karşındakilerin beslemesi durumu söz konusudur. İktidar ve devlet ilişkileri bu anlamda bir kere kurulduğunda karşılıklı birbirini besleyen bir diyalektik tarzında işler. Önderlik eşitlik ve özgürlük konusunda en iddialı bir duruşu temsil eden bir pozisyonda olmasına rağmen, bu ilişki tarzının kendisini bile giderek kuşattığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda bizim kendi pratik yaşamımız içerisinde bu anlayışları kendisinde bütünüyle çözmemiş, Önderliğin belirttiği zihniyet devrimini kendisinde sonuna kadar gerçekleştirmemiş bireylerin bu noktada kendilerini ciddi bir tarzda sorguladıkları ve özeleştirel bir tutum gösterdikleri söylenemez. Zaten sorunların, rahatsızlıkların kaynağında da bu vardır. Bu noktada ciddi bir eleştiri- özeleştiri pratiğinin yaşanması gerekmektedir. Bu noktada ölçü kimdir, yaklaşımı belirleyecek olan kimdir? Sorusu sürekli gündeme getirilmektedir. Belirttiğimiz gibi sorunu sürekli bireyselleştiren, bireysel tarzda ele alan yaklaşımlar bu noktada birçok sorunu ve çıkmazı yaratan yaklaşımları beraberinde getirmektedir. Oysa ölçü çok nettir. İdeolojinin, çizginin ölçüleri vardır. Ve bu ölçüler de Önderlikte ifadesini bulmaktadır. Dolayısıyla bu noktalarda yapılacak eleştiri ve özeleştirel süreçte sürekli Önderliği ölçü ve muhatap almak en doğru yaklaşım olacaktır.

Bu esas üzerinden yürütülmediğinden, yaşadığımız bütün sorunların ideolojik nedenlerinden birisi olan iktidarcı- devletçi zihniyetin aşılmasına dönük eleştiri- özeleştiri süreci sağlıklı yürütülmemektedir. Sağlıklı yürütülmeyen bu eleştiri- özeleştiri süreci kadrodaki şekillenmenin doğru çözümlenmesini ve aşılmasını da zorlaştırmaktadır. İktidarcı devletçi zihniyetin kadroda pratik olarak nasıl bir şekillenmeye yol açtığını Önderlik çarpıcı değerlendirmelerle ortaya koymaktadır. Özellikle PKK'nin yaşamış olduğu çeşitli aşamaları değerlendirirken, belli bir noktadan sonra artık ideolojik ölçülerin, çizgi ölçülerinin yerine pratik ölçülerin, devletçi- iktidarcı zihniyetten kaynaklı olarak kadroya egemen olduğunu ortaya koymaktadır. Savunmanın eleştiri- özeleştiri bölümünde bu

konuyu şöyle çözümlüyor; "PKK'de '95 sonrası sıkıntılı konunun özünde bu olduğunu daha iyi belirtebilirim. Tüm kadro, kurum ilişkileri ve yapılarında ortaya çıkan uyduruk bir memurluk anlayıştı. Ütopya sahibi olmak, coşku dolu, her gün arayışlar peşinde olmak, yeniyi yaratmak sorun olmaktan çıkmış, herkes zorbela elde edilmiş devrimci bir değer üzerinde ucuz yaşamın hevesine kapılmıştı. En tehlikeli hastalıklardan biri buydu. Devrimci PKK'nin bir yandan çeteleşmesi -çingene paşalığı-, diğer yandan memurlaşması, bitmesi anlamına da geliyordu. Yaptığım büyük çalışmalar çüce insanlar ortaya çıkarmıştı. Aslında bu olguyu çözmek için çok büyük çaba harcadım. '90'lar sonrası çözümlemeler bu çabaların ne denli yoğun olduğunu gösterir. Eleştiri silahımı çok yoğun kullanıyordum. Ama hastalığın nedeni doğru teşhis edilmeyince, tedavinin anlam ifade etmesi beklenemezdi. Devletleşmeyi idealize eden bir partinin kadrolarından merkezden en alta doğru Kürdistan koşullarında köylü kökenlilerin en vahşi çete olması, yarım aydınların da bir despotik memur kesilmesi doğal olmalıydı. Hedefin doğasında bu bozulma vardı. İkinci PKKleşme hamlesinin boşa çıkarılması derken bu gerçeklikten bahsediyorum. Hamlenin askeri-teknik anlamda yenilip yenilmemesi söz konusu edilmiyor. Bunlar tali hususlardır. PKK bir ucundan devlet olsaydı da bitecekti; devrimci özü bakımından bitecekti. KDP ve YNK gibi bir oluşuma yönelmek durumunda kalacaktı. 1995-2000 arasında bu sorunu tam çözmeye gücünde olmam zordu. 1995 öncesinde yönettiğim PKK, ütopya PKK'siydi. Coşkusu, inancı güçlüydü. Dönem sonuna yaklaşıldığında işlerin altında ciddi bir sakatlığın olduğunu hissediyor; aşırı bir tekrarlama komumunu yaşadığımızı görüyor; ama çarenin nerede yattığını göremiyorduk. Yapılan sadece mevzileri dolu tutmak, birkaç mevzi daha kurmaktı. Zevahiri kurtarmak denen duruma düşülmüştü." Yine devamla şöyle diyor; "Benim açımdan sadece Marksizm değil, tüm özgürlük ve eşitlik ütopyaları çözümlenmiştir. Yine devlet ve demokrasi olgusu da çözümlenmiştir. İktidar ve savaş ilişkisinin şifresini de çözmüş durumdayım. Devletleşme, iktidarlaşma hastalığı özellikle geri toplumsal zeminden kaynaklı, ciddi bir bilimsel insani eğitimden geçmemiş bireylerde çok tehlikeli bir 'despotik' tip yaratır. İktidarını tatmin için en basit sorunu silahla halletmeyi esas alır. Geri unsurlarda bu çok açıktı. Özellikle çeteleşme sürecinde çok vahşi tipler türedi. Adeta gözlerine konmuş sinek misali, rahatsız oldukları en değerli yoldaşları kalleşçe vurmaı önderlikte ve

komutanlıkta bir tarz haline getirmişlerdi. En büyük dehşet buydu. Hatta en basit ihtiyaçları için, kurtulmak istedikleri arkadaşları bertaraf etmek için onları imhalk eyleme gönderme sık uygulanan yöntem olmuştu. Tabii yozlaşmanın bu biçimi çok sonraları fark edilecekti. İktidar olmak, komutanlık almak en çekici konu haline gelmişti. Tam bir gözü karalık oluştu. Çünkü amaç belledikleri her şeye bu tür iktidarlardan gidiliyordu. Ezeli iktidar hastalığı fena buluşmuştu. İktidarcılık oyunu en hoşlandıkları ve birbirlerine karşı darbelerle oynadıkları en iyi oyun olmuştu. PKK'nin en tehlikeli yozlaşması bu yönüydü. Bunun halka yansması daha olumsuzdu. Altın gibi bağlı insanlar bile kahrediliyordu."

Değerlendirme çarpıcı tespitlerle devam etmektedir. Yine bunun eyleme yansımaları biçimini Önderlik aynı bölümde şöyle ortaya koyuyor; *"Eylemlerde de asla yapılmaması gerekenler yapıldı. Kadın, çocuk ayrımı unutuldu. Hayvanlar bile telef edildi. Açık ki, bunlar insanlık adına kabul edilemezdi. Ama umutmamak gerekir ki, iktidar pratiğinde şehirleri ve köyleri toptan haritadan silmek ve toprağa gömmek az görülen olaylardan değildir. Memurlaşma daha az bir hastalık değildi. Ölüm kalım savaşında memur kariyerine sığınmak, bitmenin en kötü biçimlerinden biriydi. Geriye kalanlar da ahbap çavuşluk, suya sabuna dokunmama, var olanla yetinme gibi yetmezliklerle süreci tamamlıyorlardı. PKKleşmenin bir dönemi böylece kapanıyordu. Açık ki, tüm bu olumsuzlukların kaynağında partileşmenin temel devletçi niteliği yatmaktadır. Özgürlükçü ve eşitçi ilan edip de bunun temel gerçekleşme aracı olarak devleti esas aldın mı, içine düşülecek durumlar peşi sıra böyle gelişmek durumundaydı. Bu durumu aşmak ancak bu temel niteliğe bağlı parti olmaktan vazgeçmek, onu aşmakla mümkün olabilirdi. Yeniden partileşmek bu gerçekliğe ulaşmaktan geçecekti."*

Yaptığımız bu alıntılarda da aslında bugün yaşadığımız sorunların da çözümü yapılmaktadır. Günlük yaşam içerisinde eskinin klasik devletçi- iktidarcı anlayışlarını çözümlenmek bu açıdan çok fazla zor değildir. Eleştirilerimiz, özeleştirilerimiz geliştirilirken, sorunları Önderliğin yapmış olduğu tespitlere rağmen, sağa sola çekmek, farklı gerekçeler ya da nedenlerle izah etmek, aslında eleştiriden sıyrılmanın bir yöntemi ve yaklaşımıdır. Yine sorunları bireyselleştirip yıkıcı bir tarzda sürekli dillendirmek de Önderliğin tarzı değildir. Önderliğin tarzı belirttiğimiz gibi sorunları sebep ve sonuçlarıyla bir bütünlük içerisinde diyalektik bir tarzda ele almaktır. Eleştiri de, özeleştirisi de bu tarzda gerçek-

leştiğinde sonuç alıcı olabilmektedir. Yapılan bu çözümleme ve değerlendirmeler, günlük yaşam sorunlarımızın nedenlerini ve çözüm yollarını ortaya koymaktadır. Başından günümüze kadar Önderlik bu tarzda sorunları ele alıp çözümlenmeye çalışırken, biz, sürekli kendi eski tarzımızı esas alan bir yaklaşımla sorunlara yaklaştık. Bu yönüyle de, yapılan eleştiri ve değerlendirmeler sorunların çözümünden çok, karmaşıklaşmasına ve giderek içinden çıkılmaz hale gelmesine neden oldu.

Önderlikten yaptığımız alıntılarla göstermeye çalıştığımız bir diğer boyut da, Önderliğin eleştirilerinin dilinin sade, keskin ve net olmasıdır. Dolayısıyla eleştirilerde sağa sola çeken, anlaşılmasız kılan, sorunu ortaya koymaktan çok tanımsız bırakan yaklaşımlar da eleştiri silahının etkisiz kılınmasının diğer bir sebebidir. Eleştiri- özeleştirisi noktasında dilin muğlak olması da belirttiğimiz bu zihniyetle birebir bağlantılıdır. Yani bir yerde eğer eleştiri yapılırken, çok fazla sağa- sola yalpalanıyorsa, dilde bir muğlaklık ve anlaşılmasızlık varsa, bu iktidar olmanın, iktidarı korumanın bir gereği olarak yalan ve hileyi göstermekte ya da ezilenin iktidar karşısında duyduğu korku ve cesaretsizliğinden dolayı, ezop dili ile kendisini ifade etmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Önderliğin eleştiri ve özeleştirisi dili sade ve net iken, bizimki bu kadar karmaşık, dil olarak da Önderliğin bu silahı kullanma tarzını, kullanma gücünü gösteremediğimizi ortaya koymaktadır. Dolayısıyla eleştiri- özeleştirisi silahını etkin kılmak, sonuç alıcı kılmak, sadece sorunun teorik, ideolojik boyutuyla anlama ile de bitmiyor. Sorunun ortaya konuluş tarzını, yöntemini ve dilini de yakalamak büyük öneme sahiptir.

Eleştiri ve özeleştirinin dili nasıl olmalıdır sorusu burada büyük önem kazanıyor. Bizim geçmiş değerlendirme ve çözümlemelerimizde bütün eksiklik ve yetersizliklere rağmen, bir kültür, bir ahlak, üslup olarak gelişen bir şekillenmemiz vardı. Örneğin eleştiri yapılırken, uygun platformlarda kapsamlı değerlendirme ve çözümleme tarzında değerlendirmelere gidilirdi. Eleştirilen olay, olgu ve kişi, bütün yönleriyle ortaya konulduktan sonra, teşhisi yapılırdı. Bu teşhis üzerinden de sorunun giderilmesinin yol yöntem ve perspektifi geliştirilirdi. Bu noktada muğlaklığa yer vermeyecek bir yaklaşım sergilenirdi. Sorunların doğru tespit edildiği yerde, çok hızlı bir biçimde bir değişim- dönüşümü gerçekleştirdiğimiz de yaşadığımız pratiğin gösterdiği bir gerçek olmaktadır. Eleştirinin dili, her şeyden önce yıkıcı, tahrik edici, rencide edici ve kestirip atmacı

**Egemenin dili sürekli
hile ve yalana
samimietsizliğe dayalı bir dildir
Bu anlamda her şeyi
gizemlileştiren, anlamsızlaştıran
olabildiğince içinden çıkılmaz
hale getirerek
çözüm gücünün
ancak kendisinin olduğu tarzında
egemenlikli iktidarcı bir dildir
Ezilenin dili ise
sorunların çözümü noktasında
kendisini güç görmeyen,
sorunları bir yere havale ederek şikâyet
ederek çözebileceğini sanan dolayısıyla
karşısındakini güç
kendisini ise güçsüz
olarak gören
ve gücü ürkütmenin
kendisini ezeceği korkusuyla
geliştirilen bir dildir**

bir tarzda değil, çözümleyici bir tarzdadır. Eksik yönleri çok keskin ve net bir biçimde ortaya koyduğumuz gibi, bu eksikliklerin giderilmesinin perspektifi de çok net olmak durumundadır. Dikkat edilirse Önderlikten yaptığımız alıntılarda, Önderlik sorunların tarihsel- toplumsal nedenlerini olabildiğince en net formülasyonlarla ortaya koymakta, sorunu ortaya koyduktan sonra bunun pratik yansımalarının çözümlenmesi yapılmakta ve bunun giderilmesinin de mutlak bir yeniden yapılanma ile geliştirilebileceği, partinin bu noktada köklü bir değişim- dönüşüm süreciyle sorunları çözebileceğini ortaya koymaktadır.

Yine özellikle iktidar ve devlet zihniyetini çözümleyip ortaya koyarken, bunun karşısında da sürekli demokratik- komünal, eşitlikçi, özgürlükçü yaklaşımları ortaya koymakta ve çelişki ve çatışmanın bu ikisinin arasında olduğu, bu sorunun özünün bu ikisinden birisinin doğru tercih etme ve yaşama ile bağlantılı olduğu tarzında ifade etmektedir. Yani soruna kaynaklık eden, onu besleyen nedenler ortaya konulduğu gibi, sorunun çözümünün de yol, yöntem, araç ve perspektifleri sürekli net bir biçimde ortaya koyulmaktadır. Bu konuda gidilen değerlendirmeler, üslup itibarıyla bilimselliği ve

objektiviteyi esas alan, ancak her insanın çok rahatlıkla anlayabileceği bir tarzda ortaya konulmaktadır. Zira sorunları örtbas ederek, sorunları muğlaklaştırarak çözemeyeceğini bilincinde olan bir yaklaşım vardır. Sorunları çözmek, sorunları örtbas etmek ya da muğlaklaştırmak değil, onları açığa çıkarmak ve görünür kılmak tarzında olduğunda çözüm gelişebilir.

Bizde ise günlük yaşamın basit sorunlarına dönük eleştirilerimizi yaparken bile bu kadar sağasola çeken, bu kadar muğlaklaştıran anlaşılmasız kılan bir dil kullanılmasına rağmen, Önderliğin en ciddi, en ağır sorunları bu kadar sade ve net bir biçimde ortaya koyması, onun çözüm gücü ile bizim çözüm-süzlüğümüzün nedenini de göstermektedir. Dolayısıyla eleştiri silahı bu anlamda kullanması cesaret gerektiren bir yaklaşımdır. Eğer sorunların çözümü noktasında kendinde güç göremiyorsa ya da açık söylemek gerekirse, çözüme niyetinden çok sorunları örtbas etme ve bunun altında kendini yaşatma yaklaşımı varsa, dil muğlak ve karmaşıklaştırıcı olmaktan kurtarılamaz. Sorunu mutlak çözüme amaç ve hedefi varsa, bu konuda kendine güven varsa ve samimiyet gösteriliyorsa, dilin muğlak ve karmaşık olması için hiçbir neden yoktur. Ezop dili ve egemen dili arasındaki diyalektiği bu noktada çözümlenmek çok önemlidir. Egemenin dili sürekli hile ve yalana, samimietsizliğe dayalı bir dildir. Bu anlamda her şeyi gizemlileştiren, anlamsızlaştıran, olabildiğince içinden çıkılmaz hale getirerek çözüm gücünün ancak kendisinin olduğu tarzında egemenlikli iktidarcı bir dildir. Ezilenin dili ise sorunların çözümü noktasında kendisini güç görmeyen, sorunları bir yere havale ederek, şikâyet ederek çözebileceğini sanan dolayısıyla karşısındakini güç, kendisini ise güçsüz olarak gören ve gücü ürkütmenin kendisini ezeceği korkusuyla geliştirilen bir dildir. Bu yüzden de şikâyetin ve çaresizliğin dilidir.

Eleştirinin dilinde, yönteminde ve düzeyinde yaşanan bu eksiklik ve yetersizliklerin yaşam felsefesi ile birebir bağlantısını kurmak büyük öneme sahiptir. Bizim eleştiri yaklaşımımızla, önderliğin eleştiri yaklaşımı arasında ortaya çıkan fark, direkt ideolojik duruş, düzey ile birebir bağlantılıdır. Eleştiriyi günlük yaşamın basit pratik sorunlarını gidermenin bir yöntemi ya da aracı olarak görme anlayışı, felsefesi ile eleştiriyi dünyayı değiştirme eylemi olarak algılama arasındaki fark, sorunlara yaklaşımda sonuç alıcılığı belirliyor. Daha önceki konularda kısmen değinilmişti; Önderliğin yaşam

felsefesinde devrimci olan yön, olay ve olguları sadece çözümleme, hatta sadece eleştirme de değil, onları birebir değiştirme noktasındaki yaklaşımıdır. Dolayısıyla günlük yaşamda gerek eleştiri, gerek özeleştirisinin yapılma amacı ve hedefi eğer değişim-dönüşüm yaratma ve düzeltme ise devrimci bir anlamı vardır. Bunun dışındaki yaklaşımlar eleştiriler doğru olsa bile, dışarıdan bakan birisinin belli konulara ilişkin düşünceleri olmasının ötesine geçmez; değiştirici- dönüştürücü etkisi de güçlü olmaz. Bu anlamda eleştiri- özeleştiri silahını güçlü kullanamamamızın direkt yaşam felsefesiyle bağlantısı vardır. Önderliğin PKK'yi bir eleştiri hareketi olarak değerlendirmesinin altındaki temel felsefe, mevcut dünya gerçekliğinin kabul edilemezliği ve bunun aşılmasına dönük bir eylemin gerekliliği üzerinden gelişir. Bu anlamda ele alındığında Önderliğin mevcut toplumsal gerçekliğe karşı yönelmiş olduğu eleştiri, onu değiştirip- dönüştürme eyleminin başlangıcı ve özüdür. Eleştiri- özeleştiri yaklaşımı bu yönüyle bir yaşam tercihi ve duruşu haline gelmişse, etkili ve sonuç alıcı olabilir. Önderlikte bu kadar etkili ve sonuç alıcı olması, onun bir var oluş tarzına dönüştürülmüş olmasındandır. Devrimciliğin özünü bu noktaya oturtmasıdır. Bu anlamda yaşam felsefesi eğer bir mücadele felsefesi olarak ele alınıyor, algılanıyorsa, mücadelenin özü de öncelikle kabul etmediğini doğru ortaya koymak, kabul etmediğinin yerine ne koyacağını öngörmek ve kabul etmediğini yıkıp ya da değiştirip onun yerine kendi istediğini koyma eylemidir. Bu noktadan bakıldığında kişinin yaşam tercihi, mücadele felsefesi en bariz bir biçimde eleştiri- özeleştiriye yaklaşımında kendini gösterir. Önderliğin yaşam felsefesindeki devrimci öz ve karakter, en güçlü bir tarzda kendisinin var oluşuna dönük yapmış olduğu özeleştiri, en başta kendi çevresini değiştirip- dönüştürme eylemi ve bunun üzerinden dünyayı değiştirme hareketine dönüşmüştür. Bu yaşam felsefesinin dışındaki bütün yaşam felsefelerini reddeden ve eleştiren bir tutumun sahibidir. Bu eleştirisini yaparken de gerekirse bütün dünyayı karşısına alma gücünü kendisinde gören, bundan hiç çekinmeyen, kendi doğrularını çok açık bir biçimde ortaya koyup savunan bir duruş açığa çıkarmaktadır.

Bu yönüyle ele alındığında eleştiri- özeleştiri yaklaşımı ret- kabul ölçülerini netleştirme ile birebir bağlantılıdır. Neyi reddedip, neyi kabul ettiğin, neyi eleştirip onu ne kadar dönüştürdüğün ve yerine ne koyduğun yaklaşımında kendini gösterir. Bu yönüyle de Önderliğin yaklaşımı ile bizim yak-

laşımımız arasında ciddi farklar var. Önderlik bu sistemi karşısına alırken hiçbir yere dayanmadan, kendi doğrularına inanarak, kendi doğrularına sahiplenme adına eylemini başlatmıştır. Bu açıdan ele alındığında, kendisinden başlayarak yaratmak istediği insan tipini önce oluşturmuş, yarattığı bu insan tipini en yakın çevresinde eğitim ve eleştiri yoluyla açığa çıkarıp bunu giderek devrimci bir örgüte ve harekete dönüştürerek eleştirisini bir devrim düzeyine çıkarmıştır. Reddettiklerini karşısına alan, onunla sürekli mücadele içerisinde olan, kabul edilebilir olarak gördüklerini, hedef ve amaçlarını ise sürekli yaratan ve üreten bir yaşam felsefesi ve duruşu yaratabildiğinden toplum üzerinde bu kadar etkili olabildiği. Sisteme karşı eleştirisini olmayan bir kişiliğin devrimciliğe soyunması elbette beklenemez. Ancak sistem karşısında geliştirdiği eleştirileri, sistemin kendi üzerindeki etkileri noktasında bir çözümlem-

**eleştiri- özeleştiri yaklaşımı
ret- kabul ölçülerini
netleştirme ile birebir bağlantılıdır
Neyi reddedip, neyi kabul ettiğin
neyi eleştirip
onu ne kadar dönüştürdüğün
ve
yerine ne koyduğun
yaklaşımında kendini gösterir**

eye dönüştürüp, öncelikle sistemi kendisinde aşmayan bir kişiliğin de sistem karşısında devrimci değiştirici bir güç olması mümkün olmadığından, eleştiri önce kendi dışını değiştirip dönüştürmeyle başlamaz. **Eleştirisinin başlangıç noktası, özeleştirisidir.** O açıdan Önderlik kendi savunmalarında da eleştiriye nefis savaşı ile başlamaktadır. Savaşın esasının ve belirleyici olanının nefis savaşı olduğunu vurgulamaktadır. Bizde eleştiri- özeleştirisinin etkili olmamasının temel nedenlerinden birisi de kendimizde değişim- dönüşüm gücünü yaratamamızla bağlantılıdır. Sistemin yarattığı insan gerçeği, kendine güvensiz, kendini değiştirip- dönüştürme, yeniden yaratma ve üretme gücünden yoksun insandır. Ancak sistemi üretebilen, sistemin çarkları içerisinde kendisini var edebilen bir insan gerçeğidir. Kendi ayakları üzerinde duran ve sistemi karşısına alan bir irade yaratmak da büyük bir mücadele işidir.

Bu mücadeleyi kendisinde gerçekleştirmeyen bir insanın ise devrimci olabilmesi mümkün değildir. Önderliğin kendi pratiğinde bunu yaratabilmiş olması, kendisini doğru çözümleyebilmiş olması ve bu noktada sürekli özeleştiril bir tutum içerisinde olması ile birebir bağlantılıdır.

Bu yaşam felsefesinin gelinen aşamada ortamımızda ne kadar etkili ve kendini üreten bir düzeyde olduğu mutlak tartışmayı gerektiren bir durumdur. PKK devrimci bir hareket olarak, devrimci bir yaşam duruşu olarak kendisini var etti. Bu yönüyle ele alındığında da gerçekten neredeyse sistemin bütün egemen iktidar güçlerini karşısına alan bir gerçekliğe dönüştü. Ve bundan hiçbir zaman gocunmadı. Bütün sistem karşısında kendisini devrimin merkezi, devrimin esas gücü olarak görme PKK için sürekli bir onur ve gurur meselesi oldu. Belki politik anlamda yaklaşıldığında çok fazla 'akılcıca' olmayan bir duruştu bu ancak, zaten PKK sistemin aklının dışına çıkabildiği için güç olabildi. Devrimci bir kimlik ile sistem karşısında mücadele yürütebildi. Bu sistem için tehdit olabilecek bir konumda olmak sistemi reddedebilme gücünü gösteriyordu. Sistemi reddedebilme gücü ise kendindeki devrimci gücün ifadesiydi. Önderlik de PKK'yi değerlendirirken, PKK'nin iktidara ve devlete bulaşan yönlerinin PKK'deki yozlaşmanın en temel nedeni olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle iktidara bulaşmış olmak, iktidar amacı ve hedefi ile buluşmak bir yerde iktidarla uzlaşma anlamına geliyor. İktidarla bir biçimde uzlaşmaya çalışan yaklaşımlar da sonuçları itibariyle iktidarı karşısına alma değil, iktidarı olabildiğince yanına alma ya da iktidarı ortadan kaldırma, iktidarı olabildiğince güçlü üretme felsefesini doğurmaktadır. Böyle bir yaklaşım ise devrimci felsefeyi ve onun temel duruşu olan eleştiri yaklaşımını anlamsızlaştıran, felç eden bir yaklaşımdır.

Bu yönüyle PKK'nin yaşamış olduğu eksiklik ve yetersizlikleri temelleriyle ortaya koyduktan sonra, PKK'nin yeniden yapılanma sürecinde bu devrimci kimliği nasıl kazanacağı, bu devrimci kimlikle nasıl bir duruş yaratacağı, bunun kadrosunda nasıl gerçekleşeceği sorusu önümüze çıkmaktadır. Belirtilen bu yaşam felsefesi doğrultusunda ortaya çıkmış, gelişmiş ve aslında devrim içerisinde devrimler yaratarak büyük bir toplumsal değişim-dönüşümü gerçekleştirmiş olan PKK önderlik gerçeğinin günümüzde sistem karşısında, sistemi bütünüyle aşabilen bir felsefe yaratmış olan gerçeği kadroda nasıl yansıyacak sorusuna cevap aramak gerekiyor. Önderliğin geçmişte aslında sistemin

mezhebine dönüşmüş, sistemin paradigmasını aşamamış ideolojilerin yoğun etkisinde olmasına rağmen, bu kadar güçlü yapmış olduğu eleştiriler, günümüzde sistemi bütünüyle aşan, kökten sistem dışı bir düzey kazanmıştır. Bu anlamda yeniden inşa edilecek PKK, Önderliğin devrimci PKK olarak adlandırdığı PKK'lileşmenin daha güçlü ve etkili bir tarzda yeniden yapılanması anlamına gelir. Eleştiril duruş, bu anlamda devrimci bir kimlik anlamına gelir. PKK'deki eleştiri yaklaşımı devrimci bir yaklaşımdır. Sisteme yönelik devrimci olmayan eleştiri ve yaklaşımlar ise, sistemi aşma gücünü gösteremediğinden sistemi besleme pozisyonuna düşmektedir. Sistem kendisini aşmayan, kendisini reddetmeyen, ancak onda değişim- dönüşüm yaratarak bir nevi onu sürekli restore eden yaklaşımlara büyük bir hoşgörü ile yaklaşmakta ve onları bir biçimde kendi yedeği olarak ele alıp değerlendirmektedir. Dolayısıyla sisteme yönelik geliştirilecek eleştiril duruş, sistemi öldürmeyen ama yaralayan bir tarzda olmamak durumundadır. Zira sistemi öldürmeyen her türlü yaralama, bir biçimde sistemi güçlendiren yaklaşımlardır. Bu eleştiriye uygulandığında sistemi reddetmeyen ancak eksik ve yetersizliklerini eleştirerek, sistemi sürekli dönüştüren, üreten mezhep yaklaşımının dışında bir yaklaşım yaratmak PKK'nin belirttiğimiz devrimci özünü, özünü yakalama ile ancak gerçekleşebilir.

Bu açıdan ele alındığında son yıllarda içimizde eleştiri- özeleştiril silahının giderek etkisizleşmeye başlaması, hatta bir eleştirisizlik ve mücadelesizlik ortamının, duruşunun çok yoğun bir biçimde ortamımıza dayatılması sistemin belirttiğimiz gerçeğini devrimci bir tarzda aşamamaya bağlantılıdır. Sistem karşısında güç olabilmek ve onu aşabilmek devrimci kimliği doğru sahiplenme ile bağlantılıdır. PKK'ye farklı çizgileri dayatan komplocu tasfiyeci yaklaşımların ilk saldırdıkları gerçeklerden birisi de PKK'nin eleştiri- özeleştiril silahı olması ve eleştiri- özeleştiril devrimci bir silah olmaktan çıkıp uzlaştıran, sistem ile uyumlulaştıran bir noktaya çekme çabaları Önderliğin sistemi aştığı noktada daha yoğun gelişti. Önderliğin eleştiri- özeleştiril yaklaşımı bütünüyle aşmayı ve dönüştürmeyi hedeflerken, sistem içi eleştiri aşmayı ve dönüştürmeyi değil, olabildiğince uzlaşmayı ve bütünleşmeyi esas alan bir yaklaşımdır. Bizim yaklaşımlarımızın bu anlamda ne kadar devrimci olduğu sorusu, mutlak sorulması gereken bir sorudur. Zira eleştirisizliğin ve mücadelesizliğin dayatıldığı bir ortamda devrimcilik kavramının kendisi de

**eleştirisizliğin
ve
mücadelesizliğin dayatıldığı
bir ortamda
devrimcilik kavramının
kendisi de
neredeyse
tartışmalık bir hale geldi**

neredeyse tartışmalık bir hale geldi. Gerçek bir eleştiri- özeleştirme duruşu, önderlik gerçeğinde bütünüyle devrimci bir öze sahiptir. Kendi devrimci kimliğini oturtmamış, kendi kimliğini bir tercih olarak bütün tercihlerinin önüne koymayan bir duruşun da eleştiri- özeleştirme silahını etkili bir biçimde kullanması beklenemez ve beklenmemelidir. Dolayısıyla eleştiri- özeleştirme silahının etkinliğini ve kullanılma düzeyini tartışırken, onun arkasındaki felsefenin yaşam içerisindeki etkinliğini ya da tercih edilirliliğini gözden geçirmemiz gerekiyor. Yaşamda eğer mücadelesizlik, eleştirisizlik bu kadar dayatılabiliyorsa, orada eleştiri- özeleştirinin devrimci bir rol oynayabilmesi beklenmemelidir. Ya da tersinden şöyle formüle edilebilir. Bir ortamda eğer eleştiri- özeleştirme silahı etkisizleşmişse, orada zaten devrimci bir değişim- dönüşümden, devrimci bir kimliğin yaratılmasından bahsedilemez. Sorunları bu çerçevede ortaya koymak, felsefî, ideolojik bir yaklaşımı gerektirmektedir. **İçimizde mücadelesizliğin ve eleştirisizliğin dayatılması bir yönüyle çıplak bir biçimde eleştirinin reddi, eleştirinin inkârı ya da mücadelenin olabildiğince devrimci özünden boşaltılması tarzında dayatılırken, diğer taraftan da eleştiri- özeleştirme silahı, devrimci söylem ve argümanlarla etkisizleştirilmeye çalışılmaktadır.** Özellikle eleştiri ve özeleştiriyi ideolojik, felsefî, devrimci bir duruş ve silah olarak ele almak yerine, günlük pratik politik sorunların değerlendirilmesi, değerlendirilme biçimi ya da bu sorunların çözüm yöntemi olarak ele alan yaklaşımlar eleştiri silahına taktik yaklaşımları dayatma biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bunlar da birçok söylemle bunu geliştirmektedir. Özellikle ortamda ideolojik mücadelenin dayatılması, çizginin dayatılması, yaşam ölçülerinin ideolojik ilkeler üzerine oturtulması yerine bütün yaşam ilişkileri ve örgütsel ölçülerin politik dengeler ve çıkarlar üzerine oturtulması yaklaşımı, eleştirinin içeriğini boşaltan temel yaklaşımdır. Eğer

bir yerde güçlü eleştiri yapılamıyorsa, samimi özeleştirimler verilemiyorsa, birbirine dönük yaklaşımlarda çizgiye ve ölçüye çeken yaklaşımlar yerine, uzlaşmaya çeken, mücadelesizliğe çeken yaklaşımlar varsa, orada söz düzeyinde ne kadar eleştiri yapılırsa yapılsın, özünde bir eleştirisizlik vardır. Kaldı ki eleştiriden anlamamız gereken, ideolojimiz ve felsefemizin bir gereği olarak devrimci eleştiri olmak durumundadır. Eleştirinin devrimci bir tarzda değil de, uzlaştıran, denge kuran bir tarzda yapılması ortamımızdaki farklı ideolojik etkilermelerin etkisiyle bağlantılı bir biçimde ele alındığı taktirde sorun anlaşılabilir. İdeolojik sorunlarımızı değerlendiren, sistemin çeşitli mezheplerin içimizdeki ideolojik etkilerinden bahsetmiştik. Bu ideolojik etkilerin eleştiri silahının kullanımına, eleştiriye yaklaşımda da kendini dışa vuran yansımaları vardır. Örneğin sistemin mezheplerinin sisteme dönük geliştirmiş olduğu eleştirilerin karakterine ve diline baktığımızda bu eleştirilerin birçoğu bizim sisteme yönelttiğimiz eleştirilere benzemektedir. Post modernizm adı altında sisteme dönük yapılan eleştiriler ile bizim yaptığımız eleştirilerin birçoğu aynı noktalarda kesişmektedir. Örneğin devlete, ulusal soruna, özgürlüğe ve demokrasiye dönük yapılan eleştiriler birbirine büyük benzerlik arz etmektedir. Eleştirilerdeki bu benzerliğin ayrıştığı yön, temel farkı ise, sistemi bütünüyle aşma mı, yoksa sistemi yeniden restore ederek, üretmekle sistemle bütünleşme mi noktasında gelip kilitlenmektedir. Ortamımızda da çeşitli sorunlara, örgütsel sorunlara, kişilik sorunlarına hatta genel politik yaklaşımlara dönük yapılan eleştiriler, gerçekten bu noktalarda yaşanan yetersizliklerin aşılıp onun yerine devrimci ölçü ve ilkelerin konulması, ideolojinin oturtulmasına mı dönüktür, yoksa bu tür eksiklik ve yetersizlikleri yaşayan kişi ve kurumların bu noktalarda, eleştiriye yapana uyumlu bir noktaya çekilmesi, uzlaştırılmasına dönük yapılan eleştiriler mi olduğu noktası eleştirilerdeki yanlış yaklaşımları açığa çıkarmanın temel ölçüsüdür. Sistemin akli ile düşünen, uzlaşmacı ve politik düşünen bir kafa yapısının devrimci bir eleştiri yapabilmesi mümkün değildir. **Dolayısıyla eleştirideki netsizlik özünde ideolojideki netsizliktir.** Eğer eleştiri silahı etkili kılınmak isteniyorsa, öncelikle yapılması gereken, ideolojik netliği yakalama, ideolojik ölçüleri oturtma sorunudur.

İdeolojik kaygılar amaçlar ve hedefler ile eleştiri yapma yerine, politik günlük pratik sorunların çözümünü esas alan, bu anlamda günü kurtarmayı amaç edinen bir eleştiri yaklaşımının da köklü

düzeltilmeye yol açması ve devrimci bir etki yaratması beklenemez. Ortamımızda eleştiri silahının etkisizleşmesi ya da eleştiri silahının yeterince kullanılmamasını bir de bu yönüyle ele alıp değerlendirmek gerekiyor. Yapılan eleştirilerin ideolojik amaç ve hedefler yerine, günlük pratik politik ihtiyaçları karşılayacak amaçlarla kullanılması eleştiri silahının yozlaşmasını da beraberinde getirmektedir. Elbette eleştiri günlük sorunların, pratik sorunların çözülmesinde, aşılmasında da kullanılan bir silahtır ama ideolojik amaç ve hedeften kopuk, günlük pratiği esas alan yaklaşımların yaşamın esasına oturtulması, yaşamın bütünüyle bunun üzerine kurulması, bir yerde daha önceki konularda da belirttiğimiz, ideolojinin politikaya kurban edilmesini beraberinde getirmektedir. Örgütsel ortamımız elbette siyasal kimlik taşıyan insanların ortamıdır. Ve bütün ilişkilerimizin temel kriterlerinden birisi de siyasal kriterlerdir. Ancak eleştiri silahının belirttiğimiz tarzda daha çok politize olmuş kullanımı, ortamın, ideolojik ölçü ve yaklaşımlar yerine politik bir karaktere oturtulmasından kaynaklandığı gibi, bunun nedenidir de. En etkili silahımız olan eleştiri-özeleştirici yaklaşımlarının bu kadar politize edilmesi, eleştiriye yaklaşım noktasında da politikanın gereklerine göre yaklaşımları öne çıkarmaya başladı. Tabii politika en gelişkin deyimıyla ticarete benzer. Karşılıklı çıkarların uzlaştırılması ve birbirini eleştirip aşmak yerine kendini birbirine kabul ettirme tarzında gelişen bir ilişki biçimidir. Politikanın diğer bir özelliği de belirttiğimiz iktidar anlayışının güç biriktirme sanatı olarak yapılan tanımıyla bağlantısı noktasındadır. Güç biriktirmede, çevrendeki güç odaklarını olabildiğince kırıp- dökmeden, uzlaştırarak, bir araya getirerek gerçekleştirilebilir. Eğer siyaset iktidar olma, devletleşme, güç olma amacıyla kullanılıyorsa, dayanılacak olan dinamiklerin de ya iktidarın hizmetinde olan, iktidarı besleyen ya da iktidarın paylaşıldığı bir karakterde olması gerekir. İktidarcı anlayış bütünüyle iktidarı aşma, iktidar ve egemenlik zihniyetini aşma perspektifi ile hareket eden, demokratik- komünal yaşamı, demokratik sosyalist kimliğin devrimci karakterini de olabildiğince dağıtmayı hedef alır. İdeolojik amaç ve hedeflerden kopmuş, aşırı politize yaklaşımlar, bu anlamda eleştiri- özeleştirici silahının karşı devrimci kullanımı olarak adlandırılabilir. Elbette politikanın düşmana karşı geliştirilmesi, örgüt içi kadro politikalarının doğru oluşturulması, bu noktada ideolojik ölçülerin oturtulması amacıyla eleştirilerin kullanılması biçimleri de vardır ama giderek körelmeye yüz

tutmuş ideolojik hassasiyetlerle günü kurtarmaya dönük salt pratikçi yaklaşımlar, belirttiğimiz bu yaklaşımları oldukça yoğun geliştirmeye başladı. Bunların sistemin eleştiri mantığını ortamımıza taşıma biçimleri olarak adlandırılması çok yanlış olmayacaktır. İdeolojinin tanımını yaparken de, karşılıklı mücadele eden sistemlerin birbirlerinin pratiklerindeki, yaklaşımlarındaki hiçbir boşluğu kabul etmedikleri ve bunları doldurdukları noktasına dikkat çekilmişti. Yine önderlik özellikle politika sanatı için boşluk affetmez tespitini yapıyordu. Karşılıklı çok ciddi bir ideolojik politik mücadele içerisinde olan sistemlerin, birbirlerinin en güçlü ve en zayıf yönlerini çok iyi tespit etmeleri ve zayıf noktalarını sürekli döverek, vurarak oradan kırmaya çalışmaları politikanın yasası, ve doğası gereğidir. **İçimizde aşırı politizasyonun sürekli tahrik edilmesi, örgütün sürekli pratik politik bir duruş içinde tutulma çabası ve bu noktadaki yoğun dayatmalar bu yönüyle ele alındığında elbette sistemden ve komple gerçeğinden kopuk değildir.** Eleştiri- özeleştirici silahının belirttiğimiz felsefi yaklaşımları, ideolojik yaklaşımlar yerine pratik politik amaç ve hedefleri bu kadar doğurması, aslında en güçlü olan yönümüzün tersine çevrilmesi yaklaşımıdır. Bu konular çok farklı yönleriyle yıllardır tartıştığımız, anlamaya çalıştığımız konular, bu yönlü yaklaşımlar pratiğe birebir oldukları gibi yansımamaktadır. Pratikte eleştiri- özeleştirici silahının yanlış kullanımı ya da tersine kullanımı kendisini farklı biçimlerde ortaya koymaktadır. Bu konuda yaşadığımız yetersizlikler ve hareketin kadrosal düzeyde de kendisini önemli oranda yenilemesi(mevcut kadro gerçeğinin büyük bir kısmının hareketin pratik geleneğini yaşamış kadrolarından çok, son yıllardaki katılımlar olması ve PKK kültüründeki, literatüründeki eleştiri-özeleştirici gerçeğini anlama noktasında yaşadıkları zayıflıktan kaynaklı durum, son yıllarda da eleştiri-özeleştirici silahının kullanma biçimindeki bu yanlışlıkları besleyen bir faktör durumunda), burada eski kadrolar için aslında eleştiri- özeleştirinin abecesi diyebileceğimiz bazı pratik yaklaşımları ve doğruları kısaca yeniden hatırlatmayı gerektiriyor.

PKK literatüründe eleştirinin doğru ve etkili kullanılmasının bazı temel kriterleri vardı. Eskiden neredeyse bir besmele gibi eleştiri ile ilgili dile getirdiğimiz yer, zaman, mekan, atmosfer eleştirinin sonuç alıcılığında belirleyicidir yaklaşımı şimdi çok fazla bilinen ve uygulanan bir yaklaşım değildir. Eleştiri silahının aslında yaşam içerisinde çok güçlü kullanılmasından dolayı da çok hassas ve dikkatli

kullanılması gereken bir silah olduğunu da eskiden hep vurgulardık. Hedefini vurmeyen eleştiri dönüp kullananı vurabilir. Yine eleştiri silahı sürekli ve düzenli kullanılması gereken, yaşamın ihtiyaçlarına göre sürekli yol, yöntem ve biçimleri üretilmesi gereken bir silah olarak değerlendiriliyordu. Bu anlamda eleştiri silahının paslanmasından, eleştiri silahının bozulmasından yine doğru hedefe yönelme noktasında bir alışkanlık kazanılmasından da çokça bahsedilir. Yine eleştiriye boşa çıkaran yaklaşımlar var. Eleştiriye gerekçelerin arkasına sığınarak boşa çıkarma, yine kabul ediyormuş gibi yapıp pratikte gereklerini yerine getirmeme, yine eleştiriye kişinin üzerine almaması, genelleştirerek yuvarlayarak muğlaklaştırması, elindeki gücü ve yetkiyi kullanarak bastırması gibi yaklaşımlar çokça karşılaştığımız eleştiri silahını etkisizleştiren yaklaşımlardır. Eleştiri içimizde daha çok çözümleme tarzında geliştirilirdi. Bu açıdan da pratik yaşamımızın neredeyse büyük bir kısmı yaşadığımız bütün sorunları, en ince ayrıntısına kadar tarihsel, toplumsal hatta psikolojik sebepleri ile birlikte ortaya koyan bir yaklaşım biçimindeydi. Eleştiri yaklaşımımızın özü budur. Yani sadece sorunu görüp iki kelimeyle dile getirme ve böylece giderme değil, aslında bir yerde yaşamın ayrıntılı anlaşılmasını, o konuda bir anlam gücünün gelişmesini de beraberinde getiren bir tarzda kullanma şeklindeydi. Örneğin herhangi bir arkadaşın günlük pratik bir sorununun bir tekilde, toplantıda ya da eğitim platformunda bütün tarihsel toplumsal sebepleriyle birlikte ele almak, değerlendirmek, çözümlenmek, arka planındaki tarihsel- toplumsal nedenleri ortaya koymak kadar, bunun ideolojik olarak ne anlama geldiği, sistemle bağlantısının ne olduğu, kişinin psikolojisinin, zihniyetinin bu konudaki durumun ele alıp çözümlenmek, sistem karşısında sürekli donanımlı olmayı sağlıyordu. Bu aynı zamanda anlam gücünü

geliştiren bir yaklaşımdı.

Son yıllarda eleştiri özeleştiri silahını anlamamaktan, doğru kullanmamaktan ya da açıkça kötü niyetlerle ve hedeflerle kullanmaktan kaynaklı olarak eleştiri silahının bu tarz kullanımı neredeyse mahkûm edilmeye başlandı. Bir kişinin yaşadığı eksiklik ve yetersizliklerin çok boyutlu, çok yönlü eleştiriye, çözümlenmeye tabi tutulması ya işte bir propagandadır, herkesin bildiği şeylerdir, niye bunlar tekrar ediliyor denilerek küçümsendi, böylece eleştiri silahı etkisizleştirildi. Ya da bir insanın üzerine bu kadar gitme, her şeyini bu kadar çözümlenmek o insanın iradesizleştirir, o insanı rencide eder denilerek, neredeyse en etkili ideolojik platformlarımız olan eleştiri- özeleştiri platformlarımız bile mahkûm edilmeye başlandı. Kürdistan tarihinin, hatta ezilenler cephesinden devrimci mücadeleler tarihinin belki de en iradeli insanların açığa çıkararak bir geleneği yaratan PKK'de bütün bunların yaratıcısının eleştiri- özeleştiri işleyişi ve bunun gerçekleştirildiği platformlar olduğunu çok iyi biliyoruz. Önderliğin çözümlenmelere dayalı eleştiri platformları ve bunların kadroda bir gelenek haline gelmiş olması, kendisini çok güçlü tanıyan, anlamlandıran, sistemi de bu noktada çözümlen bir anlam gücünü, bir bilinç düzeyini ve ideolojik kimliği yarattı. PKK'nin kırılmaz iradesi de bu bilinç ve irade ile ortaya çıkarıldı. Eleştiri silahının ve eleştiri- özeleştiri platformlarımızın bu gücü bu kadar açık ve net herkes tarafından kabul edilmişken, bugün çözümleme yaklaşımını, eleştiri- özeleştiri silahının keskin kullanılmasını rencide edici ya da işte bilinen şeylerin tekrar denilerek etkisizleştirmeye çalışmak kesinlikle sistemin ideolojik etkilenmeleri ile bağlantılıdır. Bunu böyle değerlendirme yerine, işte sorunu hümanizmle, insanseverlik ile açıklamaya çalışmak, "aman arkadaşlara yazıktır, çok fazla kırıp dökmeyelim" yaklaşımları sahte yaklaşımlardır. Çünkü mevcut

insan gerçeği mevcut haliyle kabul edildiği takdirde aslında hümanizme ihanet edilmiş olacaktır. Çünkü kapitalizmin geliştirmiş olduğu insan gerçeği, hümanizmin yaratmak istediği toplumsal insan, toplumsallık ile birlikte kendini var eden insan anlayışının en büyük düşmanıdır.

Bir yönü bu iken, diğer yönü de eleştiri-özeleştirici yaklaşımının bilinçli bir tarzda devrimci harekete ve devrimci ideolojiye karşı kullanan yaklaşım olarak eleştiriye gerçekten irade kırıcı, gerçekten kişileri etkisizleştirin, bu anlamda iktidar duruşunun hizmetine sokan yaklaşımlardır. Bu yaklaşımlar da çözümleyicilik, yaşanan sorunları aşmak, bu anlamda tek tek her bireyde, her pratikte açığa çıkan yetersizlikleri çözümlene yerine, eksikliği yaşayan kişinin, eksiklik ve zaafını giderme yerine, bütünüyle onun kişiliğini ezen, hedef alan bir tarzda kullanımınıdır. Yine özeleştirici anlamında da kendi eksiklik ve yetmezliklerini çok samimi ve gerçek nedeniyle ortaya koyma yerine, adeta günah çıkararak kendisini yerden yere vurarak abartılı bir tarzda özeleştirici silahını kullanma yaklaşımıdır. Özeleştirinin etkisizleşmesi ve anlamsızlaşması aslında bu tarzda gelişmektedir. Bir tarafta yaşadığı küçük bir sorundan hareketle neredeyse kendisini günah keçisine çeviren, yaşamın bütün eksiklik ve yetersizliklerini kendisine yükleyen sözde bir yaklaşım gösterilirken, pratikte ise bunun hiçbir gereğini yerine getirmeyen yaklaşım, özeleştiriciye karşı inançsızlığı beraberinde getirmektedir. Bizim pratik yaklaşımımız bir gelenek ve ahlak olarak özeleştirici veren her arkadaşın özeleştirisine inanma, onun verdiği söz üzerinden ona güvenme yaklaşımıdır. Özeleştirici silahını bu kadar samimiyetsiz ve abartılı bir tarzda çok yoğun kullanmak, giderek ortamda özeleştirinin kendisine karşı bir güvensizlik ve inançsızlığı beraberinde getirmektedir. Belirttiğimiz gibi tasfiyecilik bunu çokça yaptı ve özellikle geliştirdi. Yıllarca özeleştirici silahını bu tarzda kullanarak bir noktadan sonra artık kadronun özeleştiriciye karşı güvensiz bir noktaya getirilmesini sağlamaya çalıştı. Bu açıdan ele alındığında eleştiri de, özeleştirici de gerçekten yaşanan sorunların çok yönlü çözümlenmesi, ortaya konulması ve en önemlisi de bunların aşılmasına dönük bir çaba ile birlikte anlamlı olabilir. Özeleştirici gerçeği Önderliğin belirttiği gibi, bir yerde de nefis savaşımıdır. Yani bunu sürekli dile getirmek, sözde tekrarlamak yerine, kişinin gerekirse kendi içine çekilerek yaşadığı sorunları giderene kadar pratiğe olabildiğince girmeme yaklaşımı ile açığa çıkar. Eleştiri karşısında duyarsız, verdiği özeleştirileri söz

düzeyinde söyleyip sonra hiçbir şey olmamış gibi davranmak eleştiri-özeleştirici silahını etkisizleştirilen en temel yaklaşımlardan birisidir. Bu aslında PKK ahlakında da çok fazla yeri olmayan bir yaklaşımdır.

Günümüzde de eğer Önderlik ideolojik, örgütsel düzeyde temsil edilmek isteniyorsa, en çok da eleştiri karşısındaki duruş ile temsil edilmesi gerekiyor. Eleştirilerin hem Önderliğin yaptığı tarzda çözümleyici ve ideolojik bir perspektifle geliştirilmesi, hem de kadronun eleştirel bir düzeyi yakalamasını sağlamak noktasında öncülük yapmak kadronun temel bir görevidir. Kadronun bu görevini çok fazla yerine getirdiği söylenemez. Eğer bir yerde eleştiri-özeleştirici karşısında kırılma, eleştiriye boşa çıkararak, hatta eleştiriye tersine çeviren yaklaşımlar varsa, orada gerçekten ideolojik, toplumsal kaygılar değil, bireysel kaygıların egemendir. Bireysel kaygıların taşıyanların ise sağlıklı eleştiri yapması, eleştiriler karşısında sağlıklı bir değişim- dönüşümü yaşaması beklenemez. Bu noktadan bakıldığında eğer eleştiri-özeleştirici silahı içimizde yeniden ve amaç ve hedeflerine uygun bir tarzda kullanılacaksa, bu konuda en çok öncü kadronun rolünü oynaması gerekmektedir. Tabii eleştiri-özeleştirici silahının kullanılmasının da kriterleri vardır. Önderlik eleştiri-özeleştirici silahının hangi dereceye kadar kullanılabileceğini de ortaya koymaktadır. Eleştiri-özeleştirici silahının mutlaka sonuç alması gerektiği, sonuç almadığı takdirde örgütün yozlaşacağına dikkat çekerek, eleştiri-özeleştirinin biçimlerini de ortaya koymaktadır.

Bu anlamda günlük yaşam içerisinde çeşitli sorunlarla ilgili yapılan uyarı ve eleştiriler, hatta bu eleştirilerin daha etkili olabilmesi için geliştirilen uygulamalar, hiçbir zaman kişileri yok eden, iradesini kıran bir tarzda değil, onu değiştirip dönüştüren, güçlendiren bir tarzda yapılmak durumundadır. Kadroyu değiştirip- dönüştürmeyen, güçlendirmeyen, eksik ve yetersizliklerini gidermeyen eleştiri, örgütü, ortamı ve kadroyu vuran eleştiriye dönüşmeye başlar. Bu ise örgütü bitirmenin temel yol ve yöntemidir. Sistem de harekete zaten sürekli bu noktadan yüklenmekte, hatta genel Kürt hareketini PKK karşısında bu noktadan harekete geçirmeye çalışmaktadır. Kendi eleştiri mantığı ile PKK'nin ve Önderliğin sürekli eleştirilmesini istemesi aslında PKK'nin ve Önderliğin bitirilmesine dönük bir yaklaşımdır. Zira sistemin geliştirmiş olduğu eleştirilerin amaç ve hedefi gerçekten Kürt hareketini ya da demokratik-komünal karakterli bir toplumu geliştirmeyi ve bunun öncüsü olan PKK'yi güçlendirmeyi değil de, bitirmeyi hedeflemektedir. Sistemin bu eleştiri man-

tığımız içimizde farklı versiyonlarının geliştiğini görerek, Önderliğin belirttiği felsefi, ideolojik anlayışla eleştiri- özeleştirici silahını yeniden aktifleştirmemiz, etkinleştirmemiz gerekmektedir. Eleştirilerin çok keskin ve yıkıcı olduğu yönündeki yaklaşımları da kesinlikle tasvip etmemek gerekiyor. Eleştiri elbette uygun bir dille, uygun platformlarda hatta kişilerin düzeyleri ve o anki durumları gözetilerek yapılması gerekmektedir. Bu doğrudur. Bu konuda ustalıklı yaklaşımı esas almak gerekiyor. Ancak eleştirilerin sürekli yumuşatıldığı, soyut ve genel bir tarzda yapıldığı bir ortamda da eleştiri silahının sonuç alıcı olması mümkün değildir. Özellikle eleştirileri yumuşatan, uzlaşmaya çeken yaklaşımlar, kazanımcılık adı altında kadroyu eleştirmeyen, kadroyu sürekli pohpohlayan yaklaşımlar kesinlikle Önderlik yaklaşımları değildir. Eğer bir ortamda bir eksiklik ve yetersizlik yaşıyorsa, bunun eleştiri silahı ile mutlaka vurulup aşılması gerekiyor. Kazanımcılık adı altında kadroyu eleştiren, düzelten yaklaşım yerine onu sürekli idare eden yaklaşımlar aslında örgütün de çürümesinin temel nedenlerinden birisidir. Kendi çürük yanlarıyla birlikte, kendi eksik ve yetersizlikleriyle birlikte ortamda yaşama şansı bulan kişilik, anlayış ve yaklaşımlar, ortamı bozmakta, çürütmektedir. Ortamın bozulması ve çürümesi ise Önderliğin deyimi ile özgürlüğe ihanet etme anlamına gelecektir.

Yaşamın Diyalektiğinden Kaçışın Yolu Hukuk Olamaz

Özünü yaşamsal diyalektikten alan ve değişim-dönüşümün gücü olan eleştiri-özeleştirici bugünlere geldik. Elbette ki içinde bulunduğumuz ideolojik derinleşme, stratejik değişim ve örgütsel yeniden yapılanma gibi köklü değişim-dönüşüm sürecinde eleştiri- özeleştirici her zamankinden daha fazla ihtiyacımız olmaktadır. Bu anlamda eleştiri-özeleştirinin işlevsizleşmesinin- işlevsizleştirilmesinin, yaşadığımız tarihsel sürecin ideolojik, felsefi, örgütsel yaşamsal düzeyde ki gelişimiyle doğrudan bağlantısı vardır. Eleştiri-özeleştirinin işlevsizleştirilmesine yönelik subjektif dayatmalardan ziyade objektif boyutunun altında yatan temel sebep, kendimizde değişim- dönüşümü yaratmadan-yaratamamadan kaynaklanmaktadır. Bu yönüyle yaşanan tarihsel sürece ayak uyduramamanın sonucudur. Yani güçlü bir yaşam diyalektiği işlevini, onun yeteneğini sergileyememektir. Bu anlamıyla yaşadığımız tarihsel sürecin karakterine uygun özel-

likler gösteremeyenler yani ideolojik kimlik sorunu yaşayanlar bu diyalektiği yakalamamış olanlardır. Dolayısıyla bu diyalektiğin yöntemi olarak hatta kendisi olarak eleştiri- özeleştirici bu kişiliklerde işlevsizleşmiş- işlevsizleştirilmiştir.

Değişim- dönüşümün gücünden, yeteneğinden, bu anlamda yaşamsal diyalektikten kopanlar gelişmenin diyalektiğinden kopanlardır. Bu yüzdendir ki bu tip kişilikler kısmi bir ihtiyaç olarak örgütsel ilişkilerimizde şekillenen hukuk mekanizmasına aşırı başvurmakta ve hukuka dayalı ilişkileri giderek ön plana çıkarmaktalar. Öyle ki nerdeyse hukuk'u tanrılaştıran yaklaşımlar peydahlanmakta içimizde.

Hukuk kuralları görece diyalektiğe kapalıdır. Donuk ve katıdır. Değişimi- dönüşümü bu anlamda gelişmeyi değil, korumayı, savunmayı esas alır. Dolayısıyla değişmeyen- dönüşmeyen, gelişmeyen ve bu anlamda kendinde diyalektiğin işleyişini dondurmuş kişiliklerde hukuka başvurmak, hukuksal ilişkilere dayanmak kadar doğal bir şey olmaz. Korunma, savunma hukuksal yön de dâhil, hangi biçimde olursa olsun değişim-dönüşüme dayalı değilse, yaşamın diyalektik akışı karşısında işlevsiz, çürüten ve tüketici bir tarzıdır. Gerçeğimiz de ise oldukça ironik bir tarzda yaşanmaktadır. Çünkü belirtildiği şekliyle hukuka bu kadar sarılmak yaşam diyalektiği karşısında muhafazakâr ve dogmatik bir yaklaşım ve duruşu ifade eder. Oysa belirtilen sebeplerle(makul işlevsellik dışında) hukuk tanrısı yaratma peşinde koşanlar bunu yenilik ve değişimcilik adına yapmaya çalışmaktalar. İstese-kde- istemezsek de engelleyemeyeceğimiz diyalektiği işler kılmak, onun gerektirdiği şekilde, onun içinde kendimizi yaratmak varken, hukukla kendimizi korumaya kalkmak beyhudedir. Çünkü yaşama uygun olmayan hukukun da geçerliliği ve dolayısıyla koruyuculuğu yoktur. **Bu nedenle de (söz konusu değişim-dönüşüme gelmeyen kişilikler için) hukuk, karşıya aldığımız yaşam diyalektiğinden kimseyi koruyacak güce sahip değildir.**

İşlevsizleştirilen eleştiri-özeleştirici sorunları içinde hukukla bağlantılı olarak gündeme gelen eleştirinin düzeyi ne olacak soruları yine son yıllarda birey hakları, insan hakları adı altında geliştirilen ve birey- örgüt ilişkisinde açığa çıkan kimi çarpık yaklaşımları da beraberinde getirmektedir. Eğer bu örgüt, bu hareket ve bu Önderlik toplumsal kurtuluşun garantileri ise bunların korunması aslında toplumsal kurtuluşun gerçekleştirilmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla özgürlüğün, eşitliğin,

demokratik- komünal toplumun yaratılmasının garantisi olan ideoloji, Önderlik, örgüt gerçeğini korumak basit siyasi kaygılarla gösterilen bir yaklaşım değil, aynı zamanda ahlaki bir yaklaşımdır da. Bu noktada hukuku çok fazla ön plana çıkararak yaklaşımları ahlak bölümünde de ele alıp değerlendirmeye çalışmıştık. Burada şu noktaya dikkat çekmek istiyoruz. Son yıllarda Önderlik örgüt hukukunun oluşturulmasına dönük bazı değerlendirme ve çözümler yapıldı. Örgüt hukukunun oluşturulması, bunun mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Ama hareket içerisinde yaşanan sorunlar, kadronun birbiriyle olan ilişkileri kesinlikle hukuksal ilişkiler değildir. Her şeyden önce ideolojik, siyasi, örgütsel, ahlaki ilişkilerdir. Dolayısıyla bu sorunların giderilmesi de, ideolojik örgütsel, siyasi ahlaki noktalarda yapılan değerlendirme ve çözümlerle geliştirilmek durumundadır. Örneğin günlük yaşam içerisinde herhangi bir kadronun yapmış olduğu eksiklik ve yetersizlik, aslında ortamın eksiklik ve yetersizliğidir. Ortam, kadroyla birlikte bunu çözümlenerek, tartışarak, onu eğiterek bu sorunları giderir. PKK kültürü bunu gerektirir. Yaşanan en küçük bir eksiklik ve yetersizliği bile hukuka havale etme adı altında sorumluluktan kaçınan, eleştirinin sorumluluğunu üstlenmeyen yaklaşımlar kesinlikle PKK'nin ideolojik, değiştirip- dönüştürücü yaklaşımları değildir. Bizde eleştiri değiştirip dönüştürmenin silahıdır. Ve kadronun temel görevi de nasıl dünyayı ve toplumu değiştirip dönüştürme göreviyse, öncelikle yanı başındaki insanı değiştirip- dönüştürme görevi ve sorumluluğu vardır. Ve bütün bunları yapabilmesi için de öncelikle kendisini değiştirip- dönüştürme sorumluluğu vardır. Bu sorumluluklardan kaçınmanın bir yöntemi olarak yaşamda eksiklik ve yetersizlik yaşayanları hemen disiplin kurullarına, mahkemelere havale ederek hukuk içerisinde çözme yaklaşımları aslında en etkili değişim- dönüşüm araçlarımız ve yöntemlerimizi boşa çıkarma, etkisizleştirme yaklaşımlarıdır. Elbette hukuksal yollara da başvurulacak noktalar vardır ancak kadronun kendi sorumluluklarından kaçmasının bir yolu olarak hukuka sığınması ve hukuku da neredeyse sistemin insan hakları yaklaşımı çerçevesinde ele alan tutumlar çok ideolojik yaklaşım ve tutumlar değildir. Bunların mutlaka mahkûm edilmesi gerekir. Ortamımızda sorunları gidermenin temel yöntemi, çözümlenme ve eleştiri yöntemidir. Diğer yöntemler ise bunu tamamladığı, daha etkin kıldığı oranda anlamlı ve özüne uygundur. Diğer yöntem ve yaklaşımların değiştirici- dönüştürücü eleştiri silahının yerine konulması

hareketin özünü boşaltma yaklaşımıdır. Ve eleştiri de sadece söz düzeyinde eksikliklerin dile getirilmesi değildir. Eleştiri gerektiğinde yaptırıma, ağır yaptırıma dönüşen, daha ileri uygulama ve yaptırım biçimlerine açık bir süreç biçiminde ele alınmalıdır. Hümanizm ve demokrasi adı altında ortamımızda yaşanan kimi eksiklik ve yetersizliklere yaklaşımın sürekli yumuşatılmasının Önderliğe dayandırılması, eleştirilerin bu noktada demokrasi adı altında içinin boşaltılması ve etkisizleştirilmesi, en çok da Önderlikle çelişen bir yaklaşımdır. Bu konuda ortamda yaşanan eksiklik ve yetersizliklerin giderilmesine dönük Önderliğin yaklaşımı ile bu bölümü sonuçlandırmak istiyoruz. Ve esas alınması gereken de şu veya bu kişinin, şu veya bu örgütün ne dediği değil, Önderliğin ne dediğiye eğer, eleştiri- özeleştirme yaklaşımımızı da Önderliğin, eleştirinin nereye kadar götürülebileceğine dönük yapmış olduğu ve daha önce de alıntıladığımız bu tespitte görmek ve bunu esas almak gerekiyor. Şöyle diyor Önderlik; **"PKK'nin çağdaş normalizasyonu sağladığını, bunu tam başardığını söylemek zordur. Bilakis yapılan değerlendirmelerde de görülmektedir ki, önemli yanlışlıklar, eksiklikler göstermekle kalmamış, içte ve dışta ağır ihanetlere de konu olmuştur. Dolayısıyla kapsamlı eleştiri-özeleştirme düşüncesini sürekli kullanmak durumundadır. Eğer eleştiri-özeleştirme yapıp pratikte beklenen ortaya çıkmamışsa, demek ki bilgelerin 'nefs savaşı' dediği savaş gerçekten yapılmamıştır. Yine bilgelerin dediği gibi 'zevahiiri, görünüşü kurtarma' adına ya bilerek ya bilmeyerek kendini ve çevresini kandırma yoluna gidilmiştir. Bu ise ilgili özneyi daha zor duruma sokar. Suçlu konumuna, ikiyüzlü, yalancının konumuna düşürür. O zaman sadece eleştiri-özeleştirme değil, daha ağır yaptırımlara başvurmak gerekir. Bu yaptırımlar itiraflar, teşhir ve tecritler, cezaevine konmalar, değişik pratik işlere koşturmalar dahil birçok biçimi içerebilir. Amaca ulaşılmaya kadar düzeltici yaklaşımlar devam eder. Örgüt bunu yapmazsa özüne ters düşmüş olur; amaç ve pratiğine saygısızlık etmiş olur. Çok daha ileri giderse ihanete düşmüş sayılır. İhanet konumu ise bir kişinin mensup olduğu toplum veya örgüt karşısında en kötü ve tehlikeli durumdur. İhanette ısrar kaçışla sonuçlanmamışsa açık savaş anlamına gelir ki, ya fiziki ya da fikri olarak ölme ve öldürme anlamına gelir."**

BİREYSELLİK GERÇEĞİ-2

Bireysellik Son Derece Çelişkili Bir Kavramdır

A.Ö Sosyal Bilimler Akademisi

Bireyin kendisini yaratması özellikle bugün daha da zor bir meseledir. Bireyselleşme önündeki tuzaklar bugün daha çoktur. Yaşamın her alanına yerleştirilmiş mayınlar misali görünmez kılınmış bu tuzakları geçmek için, yepyeni bir insan yaratmanın yol ve yöntemleri dışında çare görünmemektedir. Aile içi kurullarla başlayan bu tuzakların baskısına karşı çıkıp, toplumun kendi hakimiyetinin güçlü olmadığı alanlarına, örneğin şehirlere kaçmak bireysel çıkışlar için bir adım gibi görünse de, bu durum tuzakları bol yeni bir mekâna gitmek demektir. Özellikle günümüz toplumu içindeki ekonomik ve siyasal gelgitlerin sosyo-psikolojik etkilerinin baskısından kurtulmak, bireyin başarısı önündeki belli başlı sorun olmaktadır.

Bugünün şehir toplumu özellikle feodal toplum geleneklerinin hakim olduğu insanlar için tam bir yoldan çıkarma yeri olarak iş gördüğünden, bireysellik en zor bu özelliklere sahip kişilerde gerçekleşir. Çünkü şehir günümüzün hakim toplumu ve insan tipine sahiptir. Kapitalist ekonomi ve sosyal ilişkilerin hakimiyet kurmaya başlamasıyla birlikte, hakimiyet alanlarına -şehre-doğru biraz da zorunluluktan göç olur. Göçenler ağırlıkta feodal toplum özelliklerini gösteren köy ve kır yaşamı içinden çıkar. Bunlar göçtükleri yerle bir uyuma giderek şehirleşip birey olmaya başladıklarını sanırlar. Birey tanımlamasının devletçi topluma göre en önemli teorik çerçevesini oluşturan bu görüş, aslında egemen bir toplumdan başka tarzda egemenliğini kurmuş bir topluma kaymaktır. Geri kalmış yoksul bir toplumsallık içinde bulunuluyorsa, bu toplum insanların 'modern dünyanın' yaşam ilişkilerini geliştirmeyi esas alarak birey olmaya doğru ilerlediği sanılmaktadır.

Bütün bu teorilerin vardığı son nokta, günümüz itibariyle bir insan Avrupalı veya Amerikalı bir insan gibi düşünüyor, davranıyor, üretiyor ve tüketiyorsa, o insanın 'özgür birey' olduğunun söylenmesidir. Günümüzün hakim birey anlayışı bu olmaktadır. 'Modern dünya'da

yaşayan bir insanın birey olma ölçütü de mevcut sistemi üreten çarkta önemli bir dişli olup olmasıyla ölçülür. Bugün itibariyle hem toplum hem de birey yaşam ölçüleri olarak üstte yaratılmış bir model vardır ve insanlık ona koştu- rulmak istenmektedir. Bu işin bilimi ile uğraşan- ların tümü olmasa da, ağırlıkta olanları da sosyo- olojik olarak bunun nasıl başarılması gerektiğinin teorilerini yapmaktadır.

Birey-toplum ilişki ve çelişkisinden bireyselleşmenin ortaya çıkışını en rahat gözlemleyebileceğimiz dönem, Rönesans ve son- rası dönemdir. Felsefi yöntemle kazanılmış bilinç ve iradenin sağladığı güvenden doğan cesaretin bilimsel düşünce tarzında yeni bir zihniyet aş- masını gerçekleştirmesi, birey olmaya en elverişli imkanları yaratmıştır. Bilimsel düşüncenin disip- linlere ayrışmasıyla gelişen teknolojinin üretime yansıtılması sonucunda insan büyük güç topladı. Makineleşmenin gelişmesi ile birçok doğa olayının üstesinden gelinerek insandaki zayıflık- ların önemli bir kısmının bu biçimde giderilmesi, insan ilişkilerinin toplumsal boyutu için yeni imkanları da beraberinde getirdi. İlk defa bu olanaklarla insan, tek başına da birçok şey yap- bilme imkanlarına kavuştu. Daha önce yüzlerce, binlerce insanın ortaklığı ile yapılan birçok iş, tekniğin gelişimi ile birlikte küçük grupların üstesinden gelebileceği noktaya çekildi. Böylelikle insan düşüncede dinin baskıcı unsurlarına ve maddi yaşamın zorluklarına karşı yaşamda ve üretimde sağladığı bu gelişmelerle rahat bir nefes alma imkanlarına kavuştu. Bu imkanlar toplumsal yaşam içinde insanların bir- biriyle daha fazla ilişki kurmasını gerekli kıldığı halde, tersi bir durum gerçekleşti. İnsanın kendi bilinç ve iradesiyle sosyal ilişki kurabileceği anlamına gelen bu yeniliğin bu yönlü gelişme yaratmaması, toplumun kapitalist sınıf temelinde siyasal bir sisteme kaydırılması ile doğrudan bağlantılıdır.

Daha önceki devletçi toplum biçim- lerinde görülen toplumsal sapma, zaman ve

mekân içindeki gelişmelerle ortaya çıkan özgünlükler kapsamında, kapitalizmde karakteri gereği, ortaya çıkan birey olma imkanlarını saptırmaya dönüştü. Rahiplerin başlangıçta ilkel komünizm biçiminde yarattıkları toplumsal sistemin köleci topluma dönüşmesi, yine peygamberlerin ahlaki yanı güçlü düşünce yapılanmalarına dayanan sistemlerinin feodal derebeylik sistemine dönüşmesi ilkesi kapitalist toplumda da işledi; toplumun devletçi karakteri gereği, kapitalist toplumda da bireyi saptırarak kendi yöntemini gösterdi. Köleci ve feodal toplumsal geleneğin insanı toplumsal baskı altında bitişe götürme tarzı bir sapma olduğu gibi, kapitalizmde de bu adeta toplumdan intikam alan yaklaşımlarından doğan bireyin bireycileşmesi daha tehlikeli bir sapma olmaktadır. Rönesans'ta ortaya çıkan bireyselleşme durumu, devrimciliği gereği, geri toplum özelliklerini yıkararak yeni toplumsal kuruluşun öncülüğünü yapmaktayken, ortaya çıkan imkanları kapitalist sınıfın çıkarlarının öngördüğü biçimde anlayan ve bu imkanları yeni devletçi toplumun kuruluşuna dönüştüren yaklaşımları esas alanlar da bireyciliği yaratmışlardır. Doğru bir bireyselliğin kendisinin toplumla çelişmeyi ifade ettiği bir durumda, bireyciliğin daha tehlikeli olması için hiç bir neden kalmamaktadır. Bunun için özellikle bugün Batı toplumlarında önemli oranda geçerli yaşam tarzına dönüşmüş olan bireycilik, hem toplum hem de özgür birey için en ciddi karşıtlığı doğurmuştur. Doğru toplumlarında toplumsal baskıdan kurtulmak isteyen insanların kapitalist kültür ve ahlaka koşmalarını birey olma önündeki temel engel olarak görmek en doğru yaklaşımdır. Bugün için doğru birey tanımlaması bireyciliği aşmak üzerinden gerçekleşir.

Bireycilik bir insanda gerçekleşmiş en güçlü anti-toplumculuktur. Toplum mutlak bireylerden oluşur mantığına dayanan bu yaklaşım, toplumu bir grup insanın bir araya gelerek oluşturduğu nicelik bir toplam olarak değerlendirmeye de açıktır. Bu yaklaşımın yanlışlığının diğer boyutu, birey dediği olgunun aslında bireycilik olmasıdır. Oysa toplum bireylerin nicelik toplamından çok daha farklı bir olgudur. Toplum bireylerden oluşur, fakat bireyler toplumsal olgu içerisinde şekillenirler. Doğuracak bir anne, içinde gelişilecek, paylaşımında bulunulacak dar bir sosyal çevre, okul, işyeri, dernek, örgüt gibi sosyal gruplar olmadan insan olunmaz. İnsan bu kurumlar ve bu kurumların dayandığı binlerce yıl-

**Doğu toplumlarında
toplumsal baskıdan
kurtulmak isteyen insanların
kapitalist kültür
ve ahlaka koşmalarını
birey olma önündeki
temel engel olarak görmek
en doğru yaklaşımdır
Bugün için
doğru birey tanımlaması
bireyciliği aşmak üzerinden gerçekleşir**

lık tarihsel miras olmadan gerçekleşmez. Toplumu oluşturan bireyler, toplumla kazanmayı bilen bireylerdir. Hep ben diyen, her şeyi salt kendi gözüyle gördüğü biçimde anlayan, başarı ve başarısızlığı kendisine faydalı olup olmama ile değerlendiren bir yaklaşımla ortaya çıkan bireyci insan duruşu, tüm eylem ve pratikleriyle toplumsal olan insan bireyi ile büyük çelişki arz etmektedir. En doğrusu toplumdan öğrenmek olan, kendinde sentezleyip topluma geri vererek gerçekleşen bireye karşılık, bireycilik toplumdan öğrenmek, sentezleyip kendine mal etmek, topluma vermeyi ayıplamak ilkesi ile gerçekleşen bir duruştur. Bireycilik, bireyin toplumda göstermesi gereken sorumluluk ve yaratıcılığı göstermez. Bu gerçeklik, toplumu ören temel ilke olarak ahlaka saldırmak demektir. Sürekli kendi çıkarını esas alan insanın karşısındaki insanları düşünmemesi gerekir. Bunun için de karşıdakini kendisi gibi bir insan olarak ele almamak, kendisinden faydalandığı ve kendisi için kullanabildiği kadar yakınlık duymak, bireycilikle ortaya çıkan önemli bir anti-sosyal ilişki olmaktadır. Bu yaklaşımda insanın insana güven duyması gerçekleşmez. 'Gemisini kurtaran kaptandır' misali ören, kuran değil çözen, yıkan ilişkiler üzerinden toplumda yeni ilişki ağları gerçekleşir. Toplumdaki dayanışma, yardımlaşma, kolektivizm gibi temel insani ilişkiler en anlamsız ilişkilere dönüştürülünce, kendini kurtarmak, kendini kurtarınca da birçok insanı batırmak temel 'insani' özellikler biçiminde yeni bir sapma yaşamın doğrusu haline getirilir.

Toplumculuğun en demode olduğu bir güncellikte bireyden bahsedilemez. Burada toplumsallık unutulmuştur. Bütünlüklü bir sistem gibi çalışan toplumun işleyiş ilkesi, en zorlanan

ilke durumuna getirilmiştir. Toplum genel bir sistem olarak ele alınır, bu sistemin işlemini sağlayan birey ve grup kavram ve kurumları bireycilikle hayırsız evlatlara dönüştürülmüştür.

Toplumun kendi içinden çıkardığı daha küçük işleyiş mekânizmaları bütünlüğü sağlar nitelikte olmalıdır. Toplum buralarda ifadeye kavuşmalı, bunlar geliştikçe toplumsallığı daha yaşanır kılmalıdır. Ancak toplumun özünde olmayan hükmetme, sahiplik etme, özel mülkiyet, iktidar ve hiyerarşik yapılanmalar gibi insanları birbirinden ayıran bir toplumsal form içinde hem toplumun kendisi hem de birey olmaz. Dolayısıyla bu toplumun içinde gerçek insan arayışı yanlıştır. Bu zihniyetin yapılandığı sosyal ilişkiler ağı içinde bireyi tanımlamak da doğru bir sonuç vermez. Yanlış ve sapma olan noktalar üzerinden değerlendirme yaparak, onların oluşturduğu kültürel yapılanma aşılabilir. Doğru birey tanımlaması için başlangıç itibarıyla reddedilmesi gereken, bu zihniyet ve bunun sosyo-kültürel ilişkileri olmalıdır.

Toplumsal kimliklerin oluşumunda rol oynayan yapılanmalara bakıldığında bu durum daha somut olarak ortaya çıkmaktadır. Toplumsal işbölümleri biçiminde ortaya çıkan ekonomik ağırlıklı yapılanmalar, gündelik yaşamda daha çok insanı bireycileştiren ve dar sosyal ilişkilere hapseden kurumlara dönüştürülmüştür. İhtiyaç gideren metalar çok rahatlıkla sosyal gruplaşmanın etrafında oluşabileceği birer özneye dönüştürülebilmektedir. Moda takılmak, marka etrafında kendini tanımlamak gibi yapay kimlikler oluşturulmaktadır. Hemen her şey iktidar ve hiyerarşik ilişkilere göre ayarlandığı için, üretim ve tüketim de hiyerarşik ele alınmaktadır. Eşyaların kullanım tarzı kesinlikle toplum içindeki hiyerarşik nitelikleri vurgular şekildedir. En güçlü ve

zenginlerin kullanacağı ve tüketeceği eşyalar, paylaştıkları sosyal mekânlar, yerleşim yerleri hep bu hiyerarşik ilişkilerin özüne göre ayarlanmıştır.

Bu tip insanların topluma numunelik diye sunulması, sistemin işleyiş mekânizmalarının güçlü propaganda imkanlarına sahip olması nedeniyle, alt toplum insanı için sosyo-psikolojik baskı unsurlarına dönüşmüştür. Alt toplum kişiliklerinde üst toplum kişiliklerine doğru bir hayranlık ve özlem gelişirken, üstteki insanın alt toplumlardaki insanlar gibi olması asla akla getirilmez; bunun gerçekleşmesi bir yana, düşüncesi bile yaşanmaz. Toplumun geneline yaydırılmış bireyciliğin rağbet görmesi, ağırlıkta bu gerçeklikten doğmaktadır. Numune kişiler bireycilikleri ile üst toplumun imkanları içinde gününü gün ederken, yarattıkları kültürle diğer insanların da eldeki imkanlarla kendilerini basit ve anlamsız dışavurumlarına neden olmaktadır. Bir sanatçıyı dinleyip izlerken taklidini yapma, bir televizyon filmiyle tatmin olma, bir spor kulübü etrafında birleşip hem deşarj olma hem bir grup içinde olduğunun hissine kapılarak temel sosyal ilişkilerden kopma gibi durumlar bunun için sosyolojik örnekler olarak gösterilebilir.

Kapitalist kültürde hakim olan hiyerarşi, sadece insanların kendi aralarında yarattıkları hiyerarşi ile sınırlı değildir. Hayatın her alanı, toplumu zenginleştiren tüm kavram ve kurumlar, hatta tüketim metalarının değerleri de hiyerarşiye tabi tutulur. Bu mantıkla hayatı tasnife tabi tutan bir sistemde her şey, hatta toplumun kendisi de tüketim yasasına göre düzenlendiğinden, bu gerçeklikte birey değil, en güçlüsünden bireycilik var demektir. Mülk edinerek zenginleşmenin temel amaç olduğu bir ortamda, toplumsal düşünmek 'enayilik' anlamına gelmektedir. Köşe dönme, işini bilmek, rüşvet almak, hırsızlık yapmak,

**Tarihin hiçbir döneminde
olmadığı kadar
insanda bireycilikten kaynaklanan
söz ve eylemi arasında
büyük çelişkiler doğmuştur
İnsanın davranışlarında
özünü yansıtmaması
olmadık boyutlarda
saptırılmıştır**

gasp etmek gibi kendini dışı vuran ahlakdışı yöntemler resmi bir kültüre dönüştürülerek hukuken de yasallaştırılmıştır. Toplumsal düşünüldüğünde, bunlar sistemin kendisi olmaktadır. Bu kültür içinde toplumcu olmak, doğal olarak toplum dışılık olmaktadır. Maddi paylaşımlar her şeyin üstünde tutularak, samimiyet ve dürüstlüğü ölçüsüne maddileşmiş ölçüler dayatılmaktadır. Tüm bireyci kültürü ifade eden bu özelliklerin birey olmanın yerine koyulması gibi bir sapma, günümüzün en tehlikeli yaklaşımı olmaktadır. Binlerce yıllık insanlık birikimlerinin insanda manevi yansıması olarak moral değerlerin hayranlık uyandıran nitelikleri yerine, maneviyat düzeyi güdüselliğe indirgenmiş günümüz insanının krizini ifade eden hakim yaşam tarzının sosyolojik anlamı, geçmişinden kopmuş bireyciliktir.

Aşk ve sevgi gibi soylu duygular, insanın birbirine bağlanması, sadakat ve yaratıcı gücünün enerjik duyguları çıkara ve kaba cinselliğe indirgenmiştir ve sürekli erkekliğin kaba yansımaları lehinde geliştirilmektedir. Sanat gibi ruhsal yaratıcılık olayı, insan yaşamına ve yaratımlarına estetik çekicilik katan ve birey olmanın manevi gücünün oluşturulacağı alan, duyguları küçülterek gününbirlik yaşamı moda haline getirip insanı adeta tarihten koparmaktadır. Yine spor gibi sağlıklı yaşam, sosyal ilişkilerde takım ruhu ve birliktelik gibi duyguların geliştirileceği bir uğraş, seyirlik bir duruma getirilip sermayenin para ve kâr ilişkilerinin hakim olduğu bir alana dönüştürülmüştür. Bunlar gibi daha birçok alanın bireycilikle bu biçimde yozlaştırıldığını gözlemlemek çok zor değildir.

Yaşam dediğimiz tüm aktivitelerin para, mal, mülk edinilecek yolun durakları haline getirilmesi, bugün en rahat ispatlanacak bir gerçeklik-

tir. Bu kurulu sistemin içinde yapılacak her yenilik ve sağlanacak her gelişme, insanı toplumdan, dolayısıyla birey olmaktan da uzaklaştırmaktadır. Birilerinin çıkarı için sadece doğa ve hayvanlar değil, insanlar da yok edilmektedir. Maddi zenginliklerin paylaşımlarına bakıldığında, büyük bir adaletsizliğin olduğu görülecektir. Örneğin dünya zenginliğinin büyük bir miktarının çok az insanın elinde toplanmış olduğu, sistemin kendi resmi kurumlarınca da ifade edilmektedir. Birey tanımlaması toplumsal yaşamı bu biçimiyle parçalayıp tüketen zihniyetle ele alındığı için, insanlar arası yarış insanca olmayan yöntemler üzerinden yürütülmektedir. Kim kimi daha çok kandırıp sömürürse, o kadar çok güçlü bir insan olmaktadır. Bu işin en trajik yanıysa, sistemin zihniyetteki hakimiyetinden dolayı bu kültürün kutsallık derecesinde toplumun ağırlıklı kesimince kabul görmesidir.

Tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar insanda bireycilikten kaynaklanan söz ve eylemi arasında büyük çelişkiler doğmuştur. İnsanın davranışlarında özünü yansıtmaması olmadık boyutlarda saptırılmıştır. Tüm sözler, hal ve hareketler sömürü ve talan mekanizmalarının ince ayarları ile yapılmaktadır. Yetenek kazanan her fert, toplumu daha çok parçalamaya ve küçültmeye götürmektedir. Ev ortamında kullanılan sözler ve ilişkilerle akraba ve eş dost arası ilişkiler farklı, sokak ilişkileri mahalle ilişkilerinden farklı, mahalle ilişkileri işyeri ilişkilerinden farklı hale getirilmiştir. Adeta günün her saatine başka bir insan gerekiyormuşçasına bir acayıplık yaşanmaktadır. Bu sosyokültürel durum yaşamı tam bir çelişkiler yumağına dönüştürmüştür. Günümüz insanı en iyi rol yapan insan derekesine düşürülmüştür. Sinemanın en etkili sanat olması, belki de insan gerçeğini en iyi yansıttığı içindir. Ayrı bir kurgu, rol yapan yetenekli kişiler, belki de gücünü rol yaparak yaşayan insanların gerçeğinden almaktadırlar. Adeta herkes kendisini orada bulmaktadır. Bu tip insanların zirvede olduğu yerin ABD olması, sinemanın da burada tekelleşmesi, sadece teknik ve sermaye ile izah edilemeyecek kadar sosyolojik bir gerçekliği de içinde barındırmaktadır.

Tümü kapitalist toplum ve bireycilerinin marifeti olan günümüzün sosyal ve ekonomik bunalımından nasıl çıkılacağı temel sorun durumundadır. Sosyoloji ve ekonomi bilimlerinin ideolojik ve politik olarak sistemin direkt yön-

lendirmesi altında olmaları ve bu alanlarda yaşanan sorunları da sistemin kendi iktidarını koruması temelinde ele alma yöntemini seçmeleri işi tam bir çıkmaza sürmüştür. Özellikle sosyoloji biliminin bireyciler topluluğunu öngören tezleri, bu bilimi bir anti-sosyal bilime dönüştürmüştür. Sosyolojinin bir bilim dalı biçiminde güçlü bir disipline dönüşmesi, 19. yüzyılın sonlarına rastlar. 19. yüzyıl sanayileşme döneminin kendini hakim hale getirmeye başladığı sürece tekabül eder. Bu dönemdeki ekonomik gelişmelerin Avrupa merkezli olması, sosyolojinin de bir bilim olarak Avrupa merkezli gelişmesinde önemli bir nedendir. Bu sosyolojinin esas aldığı yöntem, temelde toplumu kurulan ekonomik sisteme göre tanımlamak, toplum içindeki bütün yapıları buna göre kurmak olmuştur.

Sanayi üretimine bağlı olarak gelişen kapitalist sistem, devletçi toplumun doğuşundan beri varolan özel mülkiyetin zirveleşmesini de ifade eder. Özel mülkiyet zihniyeti, toplumsallıktaki en büyük sapmadır. Dolayısıyla burada şöyle bir gerçeklik de doğmaktadır: Sosyolojinin çağın düşüncesi olan bilimsel düşünce ile bir disipline dönüşmesi dönemi, toplumun en çok parçalanacağı döneme denk gelmektedir. Her ne kadar bazı sosyolojik araştırmalarda özel mülkiyete dayalı yapılanmanın toplumsallıktan sapma olduğu belirtilmiş, bu gerçeklik toplumsal sözleşmelerde dillendirilmişse ve buna yönelik bazı vurgular yapılmışsa da, bu yaklaşım yeni sistemin ruhu içinde eriyip gitmekten kurtulamamıştır. Sonuçta sosyoloji adına yapılan çözümlerlerin içeriği, ağırlıklı olarak toplum nedir, nasıl kurulmuştur ve nasıl geliştirilmelidir sorunlarına cevap bulmak yerine, adeta toplum nasıl tüketilir adresiyle yürütülmüştür. Dolayısıyla 20. yüzyılda ve özellikle yüzyılın ikinci yarısında geliştirilenler, toplum-birey karşıtlığını ifade etmektedir.

Bu sosyolojide esas olan birey incelemeleri olsa da, yeni kapitalist toplumun sanayi üretim tarzına göre düzenlenmiş üretim ilişkilerini egemen toplumun çıkarlarını gözeterek değerlendirmiş; yine bireyi sosyalleştirerek var etmek biçiminde değil, bireycileştirerek tanımlamıştır. Dolayısıyla bireyi bireycileştirerek güçten düşürüp çalışır hale getirmek, sosyaliteden kopartarak örgütlemesinin önüne geçmek ve iyi bir tüketici konumuna indirgemek, bu sosyal bilim anlayışının temellerini teşkil etmektedir.

Günümüzde ortaya çıkan olumsuzlukların insanlar tarafından kabul görmesinin bir de böylesine sözüm ona bilimsel bir altyapısı vardır. Bu yaklaşımla insan tarihsel yapılanma süreçlerinden kopartılmakta ve güçsüz bırakılmaktadır. Kişi tarihsel geçmişinden koparılabilecek binlerce yıllık birikimlere sahip bir sistemle karşı karşıya getirilmektedir. Böylelikle varolan toplumsal gelişmelerin on binlerce yıllık gelenekleriyle karşı karşıya getirilen insan, toplumun devletçi gücü ile büyük bir güç dengesizliği içinde bırakılmaktadır. Bu dengesizliğin yarattığı sorunlar, insanın yaşamının tümünü etkilemektedir. Tek tek insanların duruşlarındaki güvensizlik, stres, bunalımlı ruh hali, toplumsal değerlere saldırma, şiddet, intihar gibi birçok biçimde her gün yaşanan olaylar, egemen topluma karşı bireyselleşmenin önündeki engelleri göstermektedir. Bu durumlar bir insanın toplum içinde iflasının itirafıdır. Bugün özellikle Batı ve metropol insanların yaşadıkları kültürsüzlük, yüzeysellik ve çıkar ilişkileri temelinde ele alındığında en basit ve güçsüz insan olma hali, köksüzlüğün vardığı boyuttur. Birçok hastalığın gündelik yaşamda vücut bulması, duyu ve güdülerdeki sapkınlıklar, hayvanı insana tercih etme biçiminde dışa vurulan 'zevkler', bozulan ekolojik denge vb. günümüz dünya durumunun fotoğrafını vermektedir.

Burada temel sorun da şudur: Bütün bunlar neyin sonucudur? Madem bilimsel düşünülüyor ve bilimle yaşıyor, madem insan olduğundan bahsediliyor, madem doğanın en akıllı yarattığı olmakla övülüyor, o zaman yaşanan bu gerçeklik neyin nesi olmaktadır? Bunu nasıl izah etmek gerekir? Düşünen, konuşan, yapan, anlamlandıran, ad koyan, sistematize eden, kural koyan, doğru ile yanlış seçen insan ise, yaşananlardan insanı ve onun yaşam anlayışını sorumlu tutmak gerekmez mi? Fakat sorumlu tutulacak bu insan ve toplum, herhangi bir insan ve toplum değildir. Bunun sorumlusu, dünyayı yutacak düzeye geldiği halde gözü doymayan devletçi toplum ve onun 'bireyi'dir. Kendi kendini yok etmeye götüren varlık insan olamaz ve olmamalıdır. Kendi çıkarı için her türlü kötülüğü meşrulaştırıp kendini haklı gören kişi de birey olamaz. Bireyselleşmek için temel ölçü bu olmamalıdır. Tüm insanların bu sonuçlara ortak olmaması gerekir. Neredeyse bütün teoriler, pratikler ve hakim kılınmaya çalışılan ahlak böylesi bir yaşama davet niteliğindedir. Hal böyle olunca, doğru

çözümler için, yaşam anlayışıyla komünal olan toplumu ve bireyi arayıp bulunmaktan başka çare kalmamaktadır. Bunun için gerekli olan da yeni bir paradigmadır.

Şimdiye kadar insanı ele alış tarzında belirleyici olan yaklaşım, toplumu bölüp parçalayan, güçten düşürüp iradesizleştiren yol ve yöntemlerle olmuştur. Özellikle Batı merkezli yaklaşımlarda 'sömürü sisteminin adamını ve kadını yaratma', neredeyse temel bilimsel yaklaşım olarak kabul edilip herkese sunulmak istenmektedir. Bu yaklaşımda, birey sistemin genel ekonomik çıkarlarını ifade etmeli ve onunla uyumlu olmalı gibi bir dogma vardır. Ekonominin insanın temel bir faaliyeti olması gerekirken, toplum ekonomi tarafından belirlenen yapılara indirgenmiştir. Dünya işleyen kaba bir makine, birey ve toplumu da onun üzerinde başka bir makine mantığına dayanan, kaba mekânîkçi yaklaşımdan kaynağını alan insan yaklaşımı sonunda ekonomik-insan tipini ortaya çıkarmıştır. Hep çalış ve sürekli tüket,

gerisini hiç düşünme! Dogmatik materyalizmin de ezilen kesimler için propaganda ettiği bu yaklaşım, bireyi ve toplumunu maddi yaratımlar karşısında çaresiz bırakmaktan başka bir sonuç ortaya çıkarmamıştır.

Ekonomik faaliyetin insanlar üzerinde yarattığı etkiler inkar edilemez. Ancak ekonomik üretime katılım biçimi ve paylaşımında insanın bulunduğu konum, onun her şeyini belirler denilirse, bu insan tanımlaması için sapmaya kapı aralamak olur. Oysa duygu ve düşünce sahibi olan, kabul ve ret ölçülerini geliştirip kendi çıkarları için ekonomik sistemleri kurma mücadelesi veren de yine insandır. İnsan aklının önemli gelişmeler yarattığı ve insanın tercih yapmaya başladığı andan itibaren, elindeki her şeye kurallar koyması gerçeği unutulmaktadır. Yaklaşık beş bin yıldır, 'böyle gelmiş, böyle gider' mantığı işlemektedir. Bu mantığın insanda yarattığı büyük tahribatlar vardır. Kurulmuş bir çark söz konusudur ve sorgusuz sualsiz herkesin bu çarka uyması istenmektedir. Kişinin çıkarıcı, iktidarcı ve zalim olduğu söylenip durulmaktadır. Bunlar yanlış da değildir. Ancak çıkarıcı, iktidarcı ve zalim

insanlar, devletçi toplumun sahipleri ve onlara gönüllü hizmet etmeyi temel vasıfları olarak kabul etmiş kimselerdir.

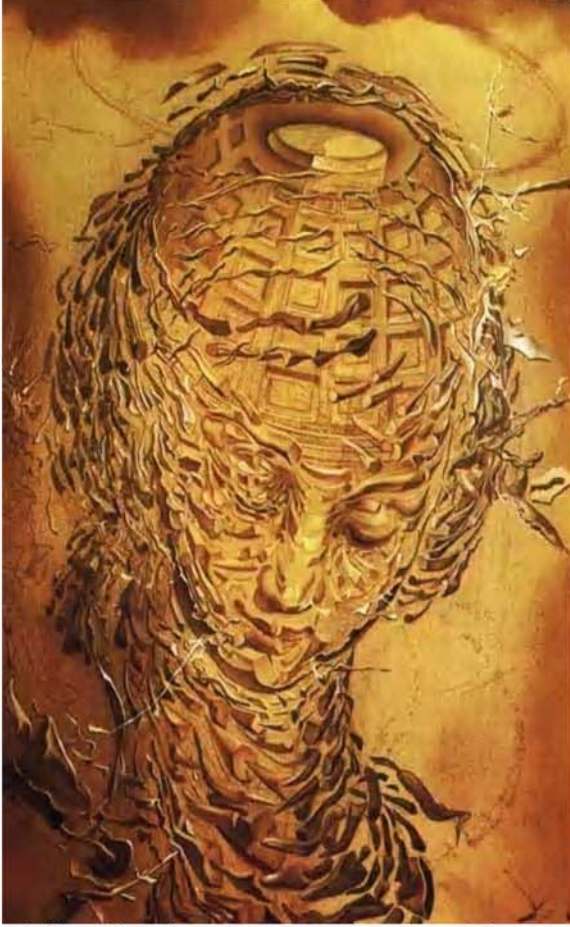
Bugünkü toplumsal gerçeklikte varolan mekanizma, radikal bir mücadele olmadan, çatışmasız, birey olmaya izin vermeyen bir yapıdadır. Birey olmanın temel şartlarından biri, toplumsal değişimi sağlayacak düzeyi kendinde yaratmaktır. 'Muhafif, birey olmaya yakın bir duruştur' ilkesi gereği, bireyselleşmek için felsefi ve ideolojik bir muhalefet gerekir.

İnsan komünal öze dayalı gerçek bir toplumsallık içinde yaşayacağı çelişki ve arayışlar ile birey olabilir. Günümüz toplumunda egemen olan yapılanmalar, sadece bireyle değil, gerçek bir toplumla da çelişkili ve ters işlemektedirler. Toplumun temel kuruluş ilkeleriyle çelişik olan bir toplum için de öncelikle doğru bir toplumsallık mücadelesi gerekir. Doğru bir toplumsallık kurulmadan, bireyin arayışları yanlış bir zeminde daha tehlikeli sonuçlar ortaya çıkarabilir. Demek ki, bugün için birey olmak, toplum nedir sorusunu tarihsel gelişim süreçleri içerisinde ele almak ve bu soruya bilimsel cevap vermek üzerinden sağlanacak durumu şart koşar.

Doğru bir toplumsallık arayışı gelişmeden, toplumsal ve yaratıcı olacak birey tanımlaması da gelişmez. Bugün toplumu tüketen, toplumu topluma karşı kullanan kapitalizmdir. Toplum tanrı kadar bir güç olduğu halde, kapitalizm tarafından tüketilen bir meta dönüştürülmüşse, tek bir bireyin kapitalizmin kullanım sahası için neyi ifade edeceğinin en iyi örnekleri aç Afrikalılar, dilsiz bırakılan Kürtler, öldürülen Ortadoğulular gerçeği yanında, birkaç devlet kadar zengin olan kapitalist bireycilerdir. Birey olmak bu zihniyeti aşacak duygu ve düşünce dünyasını kendinde yaratmayı gerektirir.

Herhangi bir dönemde ve toplumda yaşamıyoruz. İnsanın insanla ve insanın doğayla çelişkisi had safhaya ulaştığı için, günümüzde birey olmak militan olmayı gerektirir; ya da bireysel duruşları güçlendirecek zemini yaratmak için militanca duruşlar gerekir. Baştan sona ide-

**İnsan
komünal öze dayalı
gerçek bir
toplumsallık içinde
yaşayacağı çelişki
ve
arayışlar ile
birey olabilir**

olojik-politik duruşla ortaya çıkmak gerekir. Çünkü günümüzün toplum-birey çelişki düzeyi esnek, karşılıklı imkan tanıyan düzeyde değildir. Toplumda birey-toplum ilişkisini geliştirmek, bireye şans tanımak, hakim toplum olarak devletçi toplumun insan anlayışının karşıtlık temelinde yenilmesini gerektirir. Bu toplum toplumsallığın kendisinden sapma olduğu için, kendi iç çelişkileri de bu sapmanın sonuçlarından ortaya çıkan çelişkilerdir. Devletçi toplumun temel değerlerini -özel mülk, iktidar gibi- kabullenip yaşamak, fakat paylaşım oranı üzerinden bu toplumla çelişik halde ilerlemek, birey olarak yanlış yolda yanlış yöne yürümektir. Bu toplum işleyişi içinde gelişen birey, çıkarı için atom bombasını insanlığın başında patlatan bireydir. Eğer buna birey denilecekse, bu işte böyle bir bireydir. Buna gücü olmayan, kendi çapında var olmaya çalışan bir insanın, egemen bireyi böyle olan bir toplum biçiminde kıymeti harbiyesi ne olabilir? Kendi çapında var olmaya çalışan bireyin kendini kandırmasından başka, bu zemin üzerinde yapabileceği başka herhangi bir şey olamaz.

Dolayısıyla birey olma, bir kadına veya erkeğe bağlanmış, birkaç çocuk ile sınırlandırılmış, bir eve hapsolmuş, dar bir sosyal ortamda ifadeye kavuşmuş, bir maaş kadar maddi değeri olan, günübirlik planlamalar üzerinden yürüyen ve bunu da yaşam sanan duygu ve düşünce kapasitesini aşmakla başlar. Zaten böyle yaşayanlar devletçi toplumda teslim almış ya da çok çaresiz bırakılmış insanlar olarak birey değildir. Birey günübirlik tepkiler üzerinden toplumla çelişmekle başlayabilir. Ama günübirlik tepki ve daralmaların neden olacağı tutum ve davranışlar ile birey olunmaz. Birey olma, zihniyette hakim olanı aşarak bugünün toplumuna basitten karmaşığa doğru yeni ilişki biçimlerini dayatmayı gerektirir. Bunun için de insanın başta kendi duruşu ile çelişkili olmasını sağlayan bir sorgulamayı kendinde başlatması gerekmektedir. Yine kendi kimlik ve kişiliğini anlamlandırmayı, hemen her şeyini toplumun ana kuruluş ilkeleri ile mukayese edip tarihsel bir olgu olarak nerede durduğunu bilince çıkarmayı gerektirmektedir. Kişi kendi başına bir canlı olmayı bencillikle karıştırmamalıdır. Bir tek insan olarak özgünlüklerini korumayı bireycilikle, kendisini karşı saygısını hükmetmeyle karıştırmamak, birey olmak için olması gereken şartlardır. Birey olmak, güdülerin esiri olmayı değil, aklın ve duyguların zirvesinde seyretmeyi gerektirir.

Bugün zihniyetin sorgulamada sağladığı düzeyle varılan bilimsel teknik gelişmelerin düzeyi, toplumun bir üyesi olarak özgür bireyin çok önemli işler başaracağı imkanlara kavuşmasını sağlamıştır. Ancak bu imkanların ortaya çıkardığı sonuçlar yanlış bir toplumsal yapıda olduğu için, ne bireyin kendisine ne de topluma istendiği biçimde yansıtılabilmektedir. Yaratılan tüm zenginliklerin topluma mal edilmesi için, günümüzün sanal dünyası içinde yaratılan oyunların esiri olmamak için dirayet göstermek gerektirir. Birçok şeyin sanallığı gibi, irade ve özgürlük noktalarında da bir sanallık bugünün toplumu arasında giderek hakim olmaktadır. Dolayısıyla günümüz insanı için 'ben de bir bireyim' yerine, birey nedir ve nasıl birey olunur sorularıyla işe başlamak daha toplumsal ve daha bilimseldir. Çünkü birey olmak, binlerce yıl önce Zerdüş peygamberin söylediği gibi, **doğru düşünmeyi, söylemeyi ve yapmayı** gerektiren bir duruştur. Bu duruşun, '**kendini bil**' ilkesi, gereği nasıl bir insan olunduğunu bilme erdemini geliştirmesi,

birey yarışının startı olabilir.

Her insan başta kendisine ve içinde yaşadığı topluluğa karşı sorumludur. Sorumluluk bir erdem işidir. İnsan yaşamının en zor yanlarından biri de, kendini yeniden yapar tarzda kendine yönelmesidir. Zihniyet değiştirmek anlamına gelen bu kendini sorgulama çabası, kişinin kendinde anlamsızlaşmış bilmeleri aşır, daha özgür kılacak bilme yöntemlerine ulaşmasıdır. Bu iş için felsefi, ideolojik, sosyolojik ve psikolojik yönelimler başta olmak üzere, daha birçok açıdan kişinin kendi kişiliğine yönelmesi gerekir. İlk etapta her insanın kolay başarmak bir yana, kendini bu biçimde ele almayı bilmesi bile güç bir iştir. Bunun için gerçekten özgür birey arayışının teorisi kolay olsa bile, pratiği oldukça zorlu bir iştir. Bir anlamda insanın kendinde yeniden doğuşu gerçekleştirmesi demektir. Özellikle toplumsal geriliğin hakim olduğu Ortadoğu toplumlarında bu daha da güç olmaktadır.

Bireyselleşmek için yürünecek yolun en uzun olduğu yer Ortadoğu olmaktadır. Ortadoğu toplum geleneğinde kurulmuş devletçi toplumların düşüncede dogmatik olması, pratikte toplumun baskıcı özelliklerini hakim kılması, birey açısından aşılması oldukça güç engeller yaratmıştır. Ortadoğu insanı için bireyselleşmek binlerce yıllık toplumsal geleneği karşısına almayı gerektirir. Ortadoğu'da birey olmak geçmişte yaşanmış örneklerdeki gibi çağdaş kahramanlık gerektirir. Ortadoğu insanında gerçekleşmesi gereken bireysellik, özgür birey olmaya daha yakındır. Çünkü bu toprakların tarihsel mirası insanlaşmanın tüm mirasını yaratan özelliktedir. Bugün Ortadoğu bireysellik açısından pek de iç açıcı bir düzeyde değildir. Görünen en iyi gidişat Kürt toplumundaki gelişmelerdir. Son otuz yıllık PKK öncülükli Kürt Özgürlük Mücadelesinin yarattığı toplumsal gelişme içinde ortaya çıkan bireyselleşme düzeyi Ortadoğu'da bölge kimliğine dönüşebilirse, özgür birey olma yolunda önemli bir mesafe geçilmiş olur.

Özgür birey olmanın en ciddi engellerinden biri de, bazı ufak tefek noktalarda aydınlanmanın yaratacağı kişideki zafer sarhoşluğudur. Çok geri bir toplumsallıktan ya da aşırı bireycilikten gelen bir insanın, basit bir değişimi anlamlandırmasıyla özgür birey yanılışına girebilme tehlikesi de vardır. Daha önce de belirtildiği gibi, günümüz insanında adeta sanal bir duruş da ortaya çıkabilmektedir. Basit bazı değişimlerle

geçmişten daha fazla kendisinde güven yaratan bir insan, eğer geri toplumsallığın ağır baskısından gelen biriye, bu yanılış onu aşırı bireycileştirip yok olmaya götürürken, aşırı bireycilikten gelen bir kişi de basit değişimlerle topluma doğru bağlar kurduğunu sanıp basit toplumsal görevlerle tatmin olabilmektedir. Oysa özgür birey komünal demokratik toplumu yaratma mücadelesi içinde bireysellik kazanan ve onunla beraber güçlenen kişidir. Gerçek toplumu yaratan bireyselleşir ve bu toplumla özgür birey olmanın yürüyüş yoluna girebilir.

Bilince çıkarılması pratikleştirilmesi zor bir duruş olan özgür birey için çok detaylı sosyolojik ve psikolojik çözümlenmeler gerekir. En azından ortalama insan düzeyi ile herkesin kolay kolay yapabileceği bir iş olarak ele alınamaz. Özgür birey birçok devrimci insanın bile başaramadığı bir duruş olmaktadır. Özgür birey olmak, her şeyden önce toplumsallığın gücünü bilmeyi gerektirir. Özgür birey, toplumun gücünden kaynaklanan, insanların kendi eliyle yarattığı tabuları aşmayı gerektirir. Toplumsallığın katmerleştiği dönemlerdeki inanç tabuları gibi, bugün de bilimsel düşüncenin gücüyle her insanın önüne aşılması daha zor tabular yerleştirilmiştir. Dolayısıyla erdemli bir insan, giderek özgür birey olmak için zihniyet kalıplarını oluşturan dini ve ilmi tabuların olduğuna inanarak vicdanlı düşünmeye başlamayı gerekli kılar.

Bugün için birey olmak, özgür birey olmaya yelken açmak için yüzeceğimiz suların uzağında olduğumuzu bilmeyi gerektirir. Aksi tutum, üstü mavi yosunlu bataklığı derin bir su sanıp yelkeni oraya indirmeye ya da bir dağın zirvesinde kollarıyla uçma denemesine benzer.

Özgür birey, öncelikle kişinin kendi zafiyetlerine yenilmemesidir.

Yüreği çarmıhta doğanlar

— JÊHAT BÊRTÎ

Film izlemeyi çok seviyorlar.

Fırsat buldukça, nereden geldiğini bir türlü anlayamadığım filmleri getirip bilgisayarım-
da izlemek istiyorlar.

Bazen beraber izliyoruz.

Filmden önce, film üzerine bir sürü yorum yapıyorlar.

Filmler hakkında o kadar çok şey biliyorlar ki, şaşırıp kalıyorum. Nereden öğreniyorlar, nasıl bu kadar çok şeyi biliyorlar, anlayamıyorum. Dağ başında dünyadan kopuk yaşıyorlar. Çok az televizyon izliyorlar. Gazeteleri ancak bir kaç yılda bir; birçoğu belki de hiç okuyamıyor.

Birçoğu tahsil de görmemiş. Sıradan köy çocukları, kenar mahalle çocukları. Kültür olarak daha çok, arabesk bir kültürel ortamdan geliyorlar. Ortalama bir yoksul çocuğun yaşadıkları şeyleri yaşamışlar. Ama burada çok farklı bir kültürel atmosfer oluşturuyorlar.

Birçok konudaki bilgi düzeylerini hareketin yoğun eğitim çalışmalarına bağlıyorum. Ama bazı şeyleri hiç bir sistemli eğitim ortamında verilmediği halde biliyorlar.

Örneğin, edebiyat bilgisi, müzik bilgisi, sinema bilgisi; genelde sanat bilgisi çok güçlü. Hele bazıları, sanatın o kadar çok alanı hakkında, o kadar çok bilgiye ve yorum gücüne sahip ki, şaşırıktan kendimi alamıyorum.

Zamanla bunun nasıl olabildiğini çözmeye çalıştıkça anlamaya başlıyorum.

Hareketi yaratan insanlar bir düzey oluşturmuşlar. Buna, kendi literatürlerinde 'çita' diyorlar. Ve hep 'çitayı yüksek tutmak'tan bahsediyorlar. Her şeyde çita hep yükseltilmeli.

Bazen espri yapıyorlar.

"Memleketin temel sorunu nedir?" diyorlar.

Herkes birbirine bakıp gülümsüyor.

Tuhaf bir şey ama, nerede, kime bu soruyu sorarsanız tebessümlü bir cevap alıyorsunuz. Bana da ilk sorduklarında, şaşırıp kalmıştım. Memleketin o kadar çok sorunu var ki, hangisini söyleyeceğimi bilemedim. Hareket, bir Kürt hareketi olarak kafalarda yer etmiş. Ve Ortadoğu'daki en büyük güçlerin, dört büyük devletin temel sorunu- son dönemde Christopher Columbus'a parmak ısırtan Tayyip Erdoğan'ın da keşfettiği gibi,- elbette Kürt sorunu. Ben de,

"söyle bakalım, nedir memleketin temel sorunu?" sorusuna,

"her halde Kürt sorunu" demiştim.

Hepsi muzip muzip gülmüşlerdi. Galiba pot kırmıştım. Sonra,

"Yok, yok, daha önemli sorunlar var," demişti genç biri; 'Damdan düşenin halinden, damdan düşen anlar' gözlerle bana bakarak,

"Sakıp ağanın da dediği gibi, memleketin temel sorunu galite sorunu," demişti, Sakıp Sabancı'yi taklit ederek. Ben yine Fransız kalmıştım. Herkes gülerken ben şaşkın şaşkın bakıyordum. Birisi bana anlatacak diye, bekliyordum. Ama herkes sadece gülüp geçmişti.

Zamanla öğrendim; Memleketin temel sorunu, gerçekten kalite sorunu.

Her şeyin ayağa düştüğü, dibe vurduğu, köpükleşip havaya karıştığı bir zamanda, kalıcı ve yüceltici değer yargıları oluşturmak ciddi bir sorun.

Her şeyin arabesk olduğu, post modern olduğu zamanlarda, klasik ve ütöpik olabilmeyi nasıl başarabiliyorlar? Her şeyin metalaşım pazarlarda satılığa çıkarıldığı bir dünya gerçeğinde, hiç bir paranın satın alamayacağı değerleri nasıl yaratıyorlar?

Piyasa dışı, pazar dışı. Geçmişin çok derinlerinden, geleceğin sınırsızlığına hiç zorlanmadan gidip gelebiliyorlar.

Geçici, gelip gidici, uçucu şeyleri sevmiyorlar. Kalıcı ve klasik şeyleri seviyorlar. Çağın her türlü üretiminde, geleceğe kalacak olanları bulup alıyorlar. Kendilerini kalıcı olanda varediyorlar. Bu yüzden kalıcı olabiliyorlar.

Dikkatimi çekti, uçucu hafif şeylere ilgisi olanlar, harekette uzun süre kalıcı olamıyorlar.

Günün modasını çok takip edenler biraz hafifseniyor. En ağır alayları; yapılan her hangi bir şeyin arabesk olduğuna imada bulunmak oluyor. Mesela birisi arabeske kaçan bir söz ya da, davranışta mı bulundu,

bakıyorsunuz, yanındaki birisi gülümseyerek,
"Müslüm babanın da dediği gibi," deyiyoer.

O anda karşısındaki, ciddi bir eleştiriyile karşı karşıya kalmış gibi, hemen kendini toparlıyor. Ciddi bir pot kırmış, kalite sorunu yaşamıştır. Özellikle sanatla ilgili konularda kalite sorunu yaşamak, önemli bir eksiklik olarak algılanıyor.

Yaşamda çokça kulağıma çalınan bir söz var;
"bugününü siyasal tercihlerin ve eylemlerin belirleyebilir ama yarınını belirleyecek olan kesinlikle ilgilerin ve zevklerin olacaktır," diyorlar.

Yine, zevkler ve renkler en çok tartışılması gereken şeyler oluyor buralarda.

Kalitenin ölçüsü, çoğunlukla tarihle ve toplumla ilişkileri bağlamında ele alınıp değerlendiriliyor. Her hangi bir ürünün değeri, tarih ve toplum karşısında ne kadar geliştirici olduğuyula bağlantılandırılıp değerlendiriliyor.

Bir diğer ölçü de, estetik değer oluyor.

Estetik değer de, evrensel ahenkle ifade ediliyor. Doğanın kendi renkleri ve ritmi vardır. İnsan bu ritmi ne kadar kendisinde yeniden üretebilirse, o kadar evrenle ve doğayla uyumlu olabilir. Aksi takdirde hem kendisini, hem de doğayı tahrip eder.

Bu değerlerle donanmamış her kendini var etme, aslında bir yok oluş. Bunu doğanın, toplumun ve tarihin en acımasız kanunu olarak kabul ediyorlar.

Kafayı kaliteye takmış 'klasik' bir gerilla, her lafının başında,

"dağlar her şeyi kabul edebilir, ama kalitesizliği asla!" diyor.

Ve dağdan kaçanlara çoğunlukla, hain, alçak, kaçkın, düşkün demiyor, yüzünde sanki bütün içindikileri kusuyormuş gibi bir ifadeyle,

"O mu, zaten kalitesizdi," diyor.

Bir tecrübemi söyleyeyim dağ yoluna niyetli olanlara; Aman ha, kaliteye dikkat edin. Dağlarda memleketin temel sorunu Kürt sorunu değil, kalite sorunu. Kaliteyi hep yükseltiyorlar!

Bir film izliyoruz. Çokça tartışılan bir film. Mel Gibson'ın, 'İsa'nın Tutkusu' filmi.

Film öncesi, Amerikan film endüstrisinden tutalım, son yıllarda gündem olmuş birçok film üzerinde yapılan yorumlardan, İsa'nın tarihsel misyonundan, son yıllarda Hıristiyanlıkta yaşanan değişimlere, rönesanstan reformasyona, aydınlanmadan modernizme ve post modernizme, Hollywood'un gücünün magazin ve reklâmla ilişkisinden, toplum için üretimden, üretim için

toplum yaratmaya; o kadar çok şey konuşuluyor ki, insanın başı dönüyor.

Ama en güzel yorum ve yaşama bakışında köklü bir sorgulamaya neden olan, vaftiz kavramı üzerinde yürütülen sohbet ve tartışmaları oldu;

Filmi izliyoruz. Film bitiyor. Yorumlar başlıyor. Film beğeniliyor. İsa, acı çeken ve acıdan anlam yaratan insan olarak yorumlanıyor. Acıyla yıkanmak, acıyla arınmak ve en önemlisi de bütün insanların acılarını kendinde duymak, İsa'nın büyüklüğü oluyor. Film en çok da İsa'nın acılarını görünür, elle tutulur, hissedilir kıldığı için beğeniliyor.

Filmde en çok, Meryem'i oynayan oyuncu takdir ediliyor. Filmin başından sonuna hemen hemen hiç repliği olmamasına rağmen, her şeyi ifadeleriyle, özellikle gözleriyle anlatıyor bu oyuncu. En etkili ifade tarzının gözlerle gerçekleştirildiğini konuşuyorlar. İçlerinden biri,

"gözler yalan söylemez," diyor.

Kaliteye kafayı takmış olan,

"Evet, Orhan abi de öyle diyordu," diyor.

Pot kırıldı.

Affetmiyorlar; Potunuzu kırdığınızda sohbette bir süre oyun dışı kalıyorsunuz. Ama sohbet devam ediyor.

Bir ara kendini sohbetin atmosferine iyice kaptırmış olan biri, sanat üzerine değerlendirmelerini öyle kavramlarla ifade ediyor ki, neredeyse sohbet dışı kalacağım. Yunan felsefesinden, Tragedya'dan, Diyosios'dan, etikten, estetikten ve en sonunda Katharsis'ten bahsetmeye başlıyor. Nietzsche'den, Nietzsche'nin, 'aydınlanmaya noktayı koyduğundan' konuşuyor. Araya girip mahcup bir şekilde, Katharsis'i soruyorum. Biraz düşünüyor,

"acının sanatla estetize edilip ruhsal arınmaya yol açması olarak ifade edilebilir. Yani sanat, bir yerde insanın acılarının hafifletilmesi ve ruhunun yüceltilerek bu acılara katlanır düzeye getirilmesi rolünü oynamalıdır," diyor.

Ben hala anlamamış gibi bakmış olacağım ki,

"Sanatçı, acıyı doğru hissedip insanlar

adına bu acılardan kişilikleri parçalanmadan, ruhları yok olmadan kurtulmayı başarabilen insandır. Yani, acıya ad koyan, anlam katan insandır. Ruhları vaftiz eden insandır. Ve bunu da sanat araçlarıyla yapabilen insandır.

İsa, kendi kanıyla toplumu, insanları vaftiz etmeye çalıştı. Sanatçı bunu sanatla yapar. Her hangi bir sanat ürünüyle karşı karşıya kaldığımız

da, eğer o ürün ruhumuzda bir yücelmeye, bir arınmaya, bütün insan neslinin ve doğadaki varlıkların ahenginin gerekliliği ve yüceliği duygusunu bizde uyandırmıyorsa, orada, gerçek bir sanat yapılmamıştır.," diyor.

Daha sonra bunu dağ yaşamıyla, dağda insan ruhunun yücelmesiyle bağlantılandırıyor.

Vaftiz törenini anlatıyor; Bu törende doğan çocuk, adsız ve günahsızdır. Yaşamın kaynağı olan suyla yıkanıp İsa'nın eti ve kanıyla besleniyor. Yani acıyı onun adına çekmiş olanı, günahları onun adına üstlenmiş olanı içine alıyor. Böylece günahsız bir yaşama yeni bir isimle başlıyor.

Günahkâr, adsız bırakılmış olandır. Ad, acıların anlam kazanması oluyor. Vaftizle, her şey yeniden anlamlandırılıp adlandırılıyor.

"Bu dağlar," diyor.

"Santim santim, adım adım, dağ dağ kanımızla vaftiz edilip adlandırıldı. Anlam kazandı.

Ve biz, dağları sadece kanımızla değil, ruhumuzla, düşüncemizle, duygularımızla yeniden yeniden ürettik.

Dikkat edersen, her dağ üzerine söylenmiş bir türkü, yazılmış bir şiir vardır artık. Hepsinde çekilen acılar ve yücelme vardır. Sonra da adlandırma.

Söylediğimiz her söz, yaptığımız her eylem, hissettiğimiz her duygu dağa yeni bir anlam katıyor.

Bu anlamlara bakıp arınıyoruz. Bunları yaratıp arındırıyoruz, yüceliyoruz, yüceltiyoruz.

Bu, bazen kendinden geçme halini alıyor.

Zaten kendinden geçmeden, yani, kendini aşmadan arınamaz insan.

Biz, her gün dağları yeniden yeniden aşarken, aslında kendimizi aşıyoruz.

Hiçbirimizin adı, eski adımız değil. Yeni adlar alıyoruz. Ve ad veriyoruz. Dağda olmak, her gün vaftiz olmaktır," diyor.

Böyle sohbetlerde neden içimin içime sığmadığımı şimdi daha iyi anlıyorum.

Ve her dağlının bana farklı bir isimle hitap etmesinin nedenini yeniden öğreniyorum.

Tuhaftır, dağlarda gerçek ismimi bilen hiç kimse yok ama birçok adım var.

Ad alıyorum.

Vaftiz edecek gücü yaratan ise tabi ki tutku.

Dağda kalmanın, dağı yaşamının, dağı

anlamanın her hangi bir düşünce ya da, duyguyla mümkün olmadığını öğreniyorum.

Bir tutkusu olmayanın, dağda yaşama gücü olamaz.

Film sohbetlerinin sonlarına doğru pot kırmış olan izleyici, yeniden oyuna dahil oluyor. Filmin ismine dikkat çekiyor,

"İsa`yi belki de anlatabilecek en güzel kelime, tutkudur," diyor.

Herkes onaylıyor.

Gülümsüyorum.

"Ne oldu?" diyorlar.

"Kendimi bir vaftiz töreninde hissettim," diyorum.

Önce biraz şaşırıyorlar. Sonra gülümsüyorlar.

Bir film izledik bir gece vakti, ağaç dallarından yapılmış bir bahar mangasında; dağ başında, yıldızlar altında, bilgisayarda, bir CD`ye kaydedilmiş İsa'nın Tutkusu`nu...

Bu film üzerine çok yorum yapılmıştı.

Herkes bir şeyler anlatmıştı. En çok da bu filmin günahkâr olup olmadığı üzerine tartışılmıştı.

Şimdi bu film vaftiz edildi.

Onlar İsa`yı anlıyorlar. Tutkusunu anlıyorlar.

Dilleri çok güçlü.

Çarmıhtakini en iyi kendilerinin

anladığını söylüyorlar.

Çarmıhtakinin en çok, Meryem olduğunu söylüyorlar.

"İsa`yı anlamak için, Meryem olmak lazım," diyor bir bayan gerilla.

Bir an kendinden geçiyor.

Ve onu anlıyorum.

"Çünkü, ben doğarken yüreğim çarmıha geriliydi," diyor.

Yüreği çarmıhta olanların gözlerinde vaftiz oluyor dağlar.

Ve ad alıyor.

Bir an başımı kaldırıp gözlerine bakıyorum. Yüzünde hüzne bulanmış tebessümüyle karşımda Meryem`i görüyorum.

Ve kendimi Meryem gibi hissediyorum.

Yüreğim çarmıhta.

Vaftiz oluyorum.

Film bitiyor.....

BEN YAŞAMIM

Adım yaşamdır benim
 Sıgdırmışım sırça yüreğime
 dünyaları
 Bir şahin olur
 Uçuşurum özgürce zirvelerde
 Gökyüzüne delercesine uzanan dağ olur
 Değdiririm alnımı yıldızlara
 Buluşurum Zuhal yıldızıyla
 Bir bulut olup
 Serpiştiririm bereketimi yeryüzüne
 O zaman hayat ağacı yeşerir bağrımdan
 Sevgi, kavga hasret boy veririm
 Sonra çiçek bahçesi olur
 Buram buram ülke kokarım
 Irmak olup coşkunca çağlar
 Derya olup savururum dalgalarını
 kıyılara
 Ve,
 deli bir poyrazım ben
 Estikçe kırarım köhne çitleri
 Şehidim ben
 Adım Mazlum'dur Kemal'dir
 ve Hayri'yim ben.
 Agit'in namlusundan fırlayan intikam mermisi
 Zekiye'nin bedeninden yükselen alev
 Ve Zilan'ın yüreğindeki sevdalım ben
 Gerillanın tutuşturduğu özgürlük ateşi
 Çobanın kavalındaki sevda türküsü
 Beşikteki masum gülüşlerin özlemi, umudu
 Ve çilekeş ananın yaktığı ağıtım ben
 Şair olur dökerim dizelere tutkumu
 Ressam olur nakşederim yaşamı tuvallere
 Ve tarih olur geçmişten geleceğe uzanırım
 Yıkarım beyinlerde esaret kalelerini
 Prometheus olur
 döndürürüm volkana buz dağlarını
 Ve ben
 kaleleri zapt edilmez savaş tanrısı
 Spartaküs'ten Guevara'ya dek
 insanlık mirası
 Ben kırk milyon yürek
 halkımın umudu, intikamı olurum
 Çünkü ben,
 Ateşin oğlu, yaşamın adı
 Mezopotamya güneşi ÖCALAN'IM
 ÖCALAN'IM

PKK
Emek Harcayanların
Fabrikası
Kara Sevdasıdır.

Eser Altınok